

2022.

Godišnje izvješće o zajedničkim poduzećima
EU-a za financijsku godinu 2022.

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

HR

EUROPSKI REVIZORSKI SUD
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1
Upiti: eca.europa.eu/hr/Pages/ContactForm.aspx
Internetske stranice: eca.europa.eu
Twitter: @EJAuditors

Više informacija o Europskoj uniji dostupno je na internetu (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2023

PDF ISBN 978-92-849-0066-4 doi:10.2865/469332 QJ-09-23-159-HR-N

Sadržaj

Poglavlje 1. Zajednička poduzeća EU-a i revizija koju je proveo Sud	5
Uvod	6
Zajednička poduzeća EU-a	8
Zajednička poduzeća koja djeluju u okviru višegodišnjih programa EU-a za istraživanja i inovacije	8
Zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije	13
Proračuni za plaćanja i ljudski resursi zajedničkih poduzeća tijekom 2022.	15
Proračunski postupci i postupci davanja razrješnice	16
Revizija koju je proveo Sud	18
Sud daje izjavu o jamstvu za svako zajedničko poduzeće	18
Sud se oslanja na revizijske aktivnosti drugih neovisnih revizora	18
Revizijski pristup Suda temelji se na procjeni ključnih rizika	19
Revizijski pristup Suda za isplate bespovratnih sredstava	21
Poglavlje 2. Pregled rezultata revizije	23
Uvod	24
Pozitivna revizorska mišljenja za sva zajednička poduzeća	25
Pozitivna mišljenja o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije za sva zajednička poduzeća	25
Pozitivna mišljenja o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom svih zajedničkih poduzeća	26
Pozitivna mišljenja o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom svih zajedničkih poduzeća	26
Poboljšanja su potrebna u nekoliko područja	27
Nedostatci u provedbi programa za istraživanja i inovacije zajedničkih poduzeća	27

MSP-ovi i novi korisnici skloniji su pogreškama u izračunu troškova za osoblje	31
EuroHPC neće ostvariti svoj cilj u pogledu zapošljavanja	32
Stanje u F4E-u u pogledu višeg rukovodstva ostalo je nestabilno	32
U upravljanju ugovorima koje obavlja F4E postoje nedostatci	32
Zajednička poduzeća u većini su slučajeva poduzela korektivne mjere u vezi s opažanjima Suda iz prethodnih godina	34
Kontrolni okvir zajedničkih poduzeća za dodjelu bespovratnih sredstava koji se temelji na riziku još nije dovoljno razrađen	36
Metodologija horizontalnog pregleda koji je obavio Sud	36
Polovici zajedničkih poduzeća nedostajao je strukturirani pristup za <i>ex ante</i> kontrole bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. koji se temelji na riziku	36
Većina zajedničkih poduzeća još nije osmislila <i>ex post</i> revizijski pristup koji se temelji na riziku za isplate bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020.	40
U okviru programa Obzor Europa postalo je još važnije da zajednička poduzeća primjenjuju poseban pristup upravljanju bespovratnim sredstvima koji se temelji na riziku	44
Druge publikacije Suda u kojima ima riječi o zajedničkim poduzećima	47
Poglavlje 3. Izjave o jamstvu za zajednička poduzeća EU-a	51
3.1. Informacije na kojima se temelje izjave o jamstvu	52
Zajednička poduzeća koja provode okvirne programe EU-a	56
3.2. Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3)	57
3.3. Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo (CA)	66
3.4. Zajedničko poduzeće za inicijativu za inovativno zdravlje (IHI)	75
3.5. Zajedničko poduzeće za čisti vodik (Clean H2)	84

3.6. Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije (KDT)	95
3.7. Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo (CBE)	106
3.8. Zajedničko poduzeće za europsku željeznicu (EU-Rail)	117
3.9. Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)	126
Zajedničko poduzeće koje djeluje u okviru Euratoma	141
3.10. Europsko zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije (F4E)	142
Pokrate i skraćeni nazivi	156

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

Poglavlje 1.

Zajednička poduzeća EU-a i revizija koju

je proveo Sud

Uvod

1.1. Europski revizorski sud (Sud) vanjski je revizor financija EU-a¹. U toj ulozi Sud djeluje kao neovisni zaštitnik financijskih interesa građana EU-a i pritom doprinosi unaprjeđenju financijskog upravljanja EU-om. Dodatne informacije o radu Suda dostupne su u njegovim publikacijama, kao što su izvješća o radu, godišnja izvješća o izvršenju proračuna EU-a, tematska izvješća, pregledi i mišljenja o novim ili izmijenjenim zakonskim aktima EU-a i drugim odlukama koje imaju učinak na financijsko upravljanje.

1.2. Ovlasti Suda uključuju ispitivanje godišnje računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija zajedničkih poduzeća EU-a (poznatih pod zajedničkim nazivom „zajednička poduzeća”), koja su tijela EU-a uspostavljena u skladu s člancima 187. i 188. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) te u slučaju Europskog zajedničkog poduzeća za ITER i razvoj energije fuzije (zajedničko poduzeće F4E) člancima od 45. do 51. Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju (Ugovor o Euratomu).

1.3. U ovom su izvješću prikazani rezultati revizije zajedničkih poduzeća koju je Sud proveo za financijsku godinu 2022. Izvješće čine sljedeći dijelovi:

- o poglavlje 1., koje sadržava opis zajedničkih poduzeća i prirode revizije koju je proveo Sud;
- o poglavlje 2., u kojem se iznose ukupni rezultati revizije i analiza kontrolnog sustava zajedničkih poduzeća za dodjelu bespovratnih sredstava koji se temelji na riziku;
- o poglavlje 3., koje sadržava izjavu o jamstvu za svako od devet zajedničkih poduzeća (vidjeti [sliku 1.4.](#)), s mišljenjima Suda o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije zajedničkih poduzeća te zakonitosti i pravilnosti povezanih prihoda i plaćanja, kao i svim pitanjima i opažanjima kojima se ta mišljenja ne dovode u pitanje.

1.4. Cjelokupno gledajući, revizijom koju je Sud proveo nad devet zajedničkih poduzeća za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022. potvrđeni su rezultati slični onima koji su objavljivani prethodnih godina. U okviru izjave o jamstvu, koja se daje za svako zajedničko poduzeće, Sud je izrazio:

- o bezuvjetna (pozitivna) revizorska mišljenja o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije devet zajedničkih poduzeća; i
- o bezuvjetna (pozitivna) revizorska mišljenja o zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom za devet zajedničkih poduzeća.

¹ Članci od 285. do 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), SL C 202, 7.6.2016., str. 1.

1.5. Unatoč tomu, Sud je u odlomcima o ostalim pitanjima ili odlomcima s posebnim napomenama skrenuo pozornost na važna pitanja za čitatelje i na temelju svojih opažanja utvrdio područja u kojima su moguća poboljšanja, ne dovodeći revizorska mišljenja u pitanje.

Zajednička poduzeća EU-a

1.6. Zajednička poduzeća partnerstva su između EU-a, koji predstavlja Komisija, i privatnih partnera iz sektorskih i istraživačkih organizacija. U određenim slučajevima u njihov su rad uključene i međuvladine organizacije te države sudionice. Glavna je zadaća zajedničkih poduzeća poticati prijenos znanstvenih spoznaja u utržive prekretničke inovacije u sklopu strateške vizije koju dijele s partnerima. Nadalje, zajednička poduzeća trebala bi odgovoriti na europske društvene izazove na koje se u relevantnim sektorima trenutačno ne odgovara u dovoljnoj mjeri.

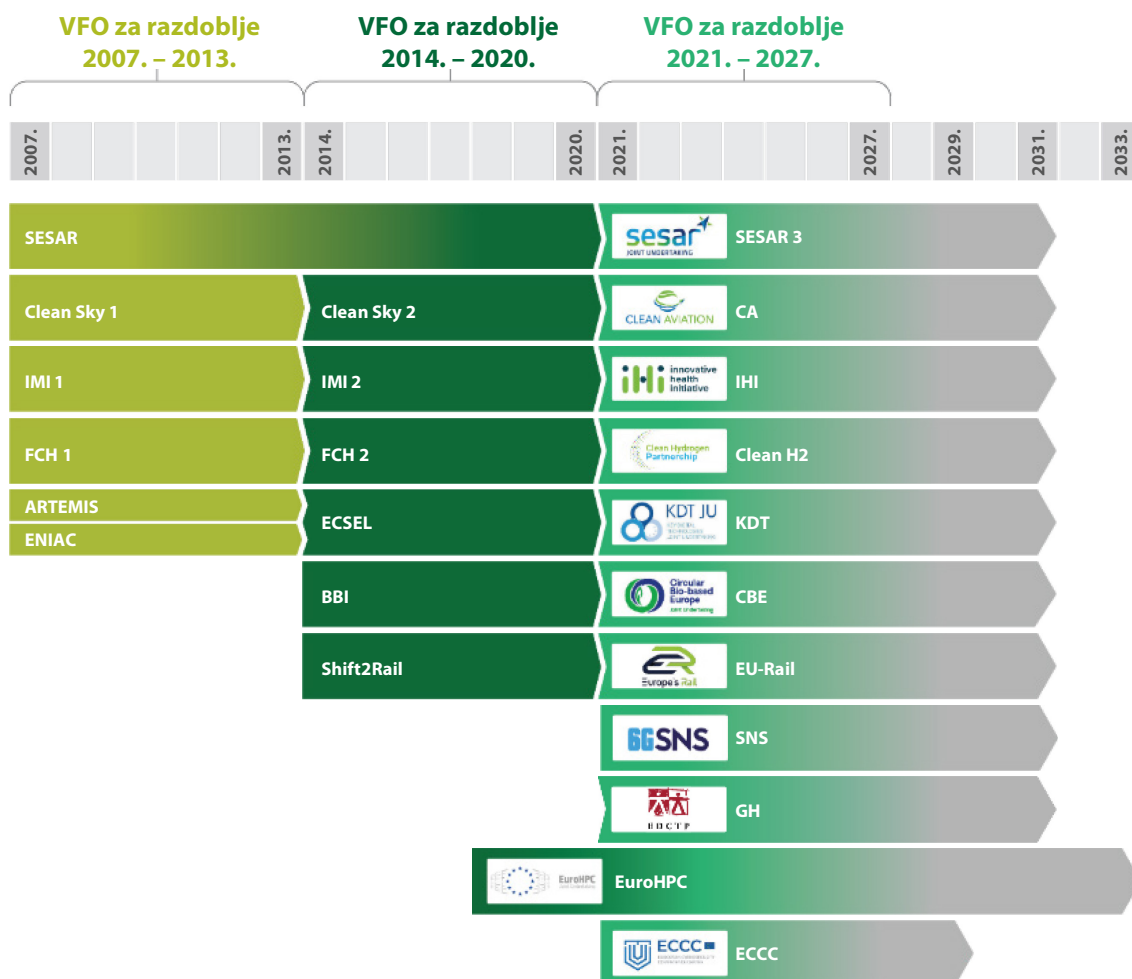
Zajednička poduzeća koja djeluju u okviru višegodišnjih programa EU-a za istraživanja i inovacije

Razvoj zajedničkih poduzeća koja djeluju u okviru programa EU-a za istraživanja i inovacije

1.7. U okviru programa za istraživanja i inovacije u sklopu višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) zajednička poduzeća uspostavljena su kao tijela EU-a sa zasebnim pravnim osobnostima. Donose vlastiti istraživački i inovacijski program u svojem strateškom istraživačkom području te ga provode s pomoću poziva na podnošenje prijedloga ili javne nabave.

1.8. Na *slici 1.1.* u nastavku prikazan je razvoj zajedničkih poduzeća, počevši od osnivanja prvih šest poduzeća u okviru Sedmog okvirnog programa za istraživanje i tehnološki razvoj (FP7) u sklopu VFO-a za razdoblje 2007. – 2013., zatim programa Obzor 2020. i Instrumenta za povezivanje Europe (CEF 1) u sklopu VFO-a za razdoblje 2014. – 2020. te programa Obzor Europa, Digitalna Europa i CEF 2 u sklopu VFO-a za razdoblje 2021. – 2027.

Slika 1.1. – Razvoj zajedničkih poduzeća EU-a

Izvor: Sud, na temelju uredbi Vijeća o osnivanju zajedničkih poduzeća.

1.9. Zajednička poduzeća koja djeluju u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. provode svoje posebne istraživačke i inovacijske programe u područjima prometa, energetike, zdravstva, kružnog biogospodarstva, ključnih elektroničkih komponenti, superračunalstva i mrežnih sustava. Uspostavljena su uredbama Vijeća opisanim u nastavku.

1.10. Vijeće je u studenome 2021. donijelo jedinstveni temeljni akt, kojim je osnovano devet zajedničkih poduzeća za provedbu mjera u okviru programa Obzor Europa, višegodišnjeg programa za istraživanja i inovacije u okviru novog VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. Ta su zajednička poduzeća osnovana na razdoblje od 10 godina koje završava 31. prosinca 2031.² Sedam zajedničkih poduzeća koja su već djelovala u okviru programa Obzor 2020. (SESAR, ECSEL, IMI 2, „Clean Sky 2”, FCH 2, „Shift2Rail” i BBI) nastavljaju djelovati u okviru programa Obzor Europa kao novi pravni subjekti s novim nazivima te izmijenjenim nadležnostima. Osim toga, osnovana su dva nova zajednička poduzeća: Zajedničko poduzeće za pametne mreže i

² Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa.

usluge (SNS) te Zajedničko poduzeće za globalno zdravlje (GH), kao nasljednik Partnerstva europskih zemalja i zemalja u razvoju u području kliničkih studija.

1.11. Europski stručni centar za kibersigurnost (ECCC) osnovan je u svibnju 2021. zasebnom uredbom³. Međutim, nad ta tri nova zajednička poduzeća (SNS, GH i ECCC) revizija će se provesti prvi put tek nakon što ona postanu financijski samostalna, što se očekuje u posljednjem tromjesečju 2023.

1.12. Vijeće je u srpnju 2021. donijelo novu uredbu o osnivanju Zajedničkog poduzeća za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)⁴ u okviru novog VFO-a za razdoblje 2021. – 2027., čime je razdoblje djelovanja tog zajedničkog poduzeća produženo do 31. prosinca 2033. U okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. EuroHPC prima znatno veći iznos financijskih sredstava iz programa Obzor Europa, Digitalna Europa i CEF za potporu nabavi i razvoju računalstva visokih performansi, kao i nadogradnji i radu infrastruktura za superračunala i kvantna računala.

1.13. Naposljetku, Komisija je u veljači 2022. predložila da se Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije (KDT) preoblikuje u buduće Zajedničko poduzeće za čipove. Vijeće je 25. srpnja 2023. donijelo uredbu o izmjeni. Proširene nadležnosti Zajedničkog poduzeća za čipove uključivat će poticanje razvoja inovativnih tehnologija poluvodiča sljedeće generacije i jačanje europskih kapaciteta za proizvodnju čipova u okviru inicijative „Čipovi za Europu” s pomoću financijskih sredstava iz programa Digitalna Europa⁵.

Doprinosi zajedničkim poduzećima koja djeluju u okviru istraživačkih i inovacijskih programa EU-a

1.14. Svi članovi doprinose financiranju aktivnosti zajedničkih poduzeća u području istraživanja i inovacija. S jedne strane, Komisija pruža financijske doprinose iz istraživačkih i inovacijskih programa EU-a kojima sufinancira istraživačke i inovacijske programe zajedničkih poduzeća. S druge strane, privatni članovi iz predmetnih industrijskih i istraživačkih sektora moraju dati minimalnu razinu doprinosa u naravi u obliku „doprinosa u naravi za operativne aktivnosti zajedničkog poduzeća” (DNOA) i, u određenim slučajevima, „doprinosa u naravi za dodatne aktivnosti” (DNDA). Više informacija navedeno je u [okviru 1.1](#). U nekim slučajevima države sudionice (za KDT, EuroHPC i ECCC) ili međuvladine organizacije (za SESAR i GH) također

³ Uredba (EU) 2021/887 o osnivanju Europskog stručnog centra za industriju, tehnologiju i istraživanja u području kibersigurnosti i mreže nacionalnih koordinacijskih centara.

⁴ Uredba Vijeća (EU) 2021/1173 o osnivanju Zajedničkog poduzeća za europsko računalstvo visokih performansi te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1488.

⁵ Uredba Vijeća (EU) 2023/1782 o izmjeni Uredbe (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa u pogledu Zajedničkog poduzeća za čipove.

financijski doprinose aktivnostima zajedničkih poduzeća. Nadalje, pravni subjekti ili države koje žele podupirati ostvarivanje ciljeva određenog zajedničkog poduzeća u njegovim posebnim područjima istraživanja mogu se prijaviti za status pridruženog člana ili partnera koji daje doprinos. EU i privatni članovi zajedničkih poduzeća financiraju administrativne troškove zajedničkih poduzeća pružanjem jednakih novčanih doprinosa, osim u slučaju zajedničkog poduzeća EuroHPC, za koji Komisija snosi sve troškove.

Okvir 1.1.

Doprinosi u naravi privatnih članova za operativne aktivnosti zajedničkih poduzeća (DNOA)

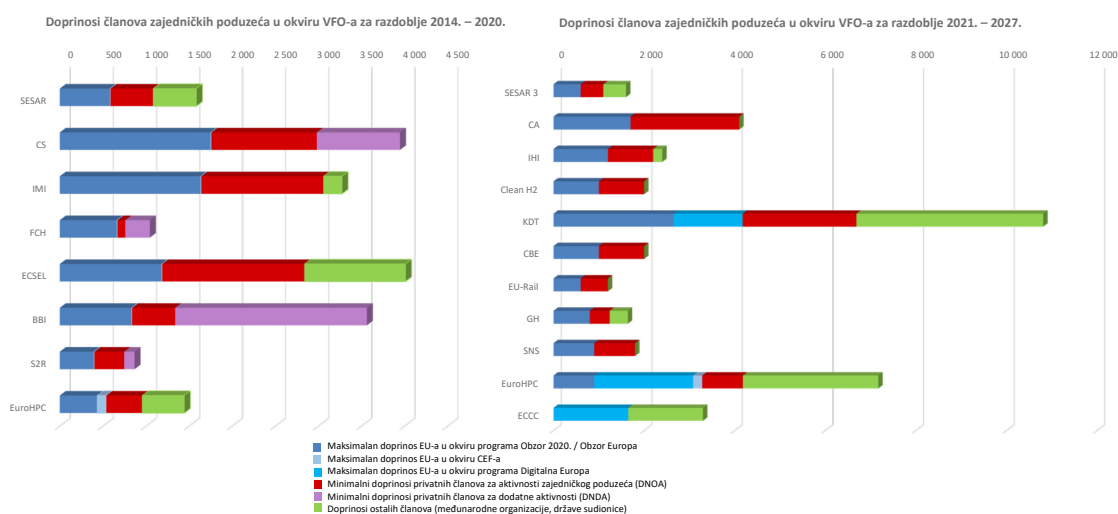
U skladu s uredbama o osnivanju zajedničkih poduzeća svi privatni članovi dužni su dati minimalan doprinos troškovima istraživačkih i inovacijskih projekata relevantnog zajedničkog poduzeća. U okviru programa Obzor 2020. DNOA čine ukupni troškovi privatnih članova nastali pri provedbi istraživačkih i inovacijskih aktivnosti predmetnog zajedničkog poduzeća umanjeni za doprinose drugih članova predmetnog zajedničkog poduzeća (sufinanciranje sredstvima EU-a, doprinos država sudionica ili međuvladinih organizacija) i sve druge doprinose EU-a za te troškove. U okviru programa Obzor Europa DNOA se sastoji od prihvatljivih troškova privatnih članova koji su nastali pri provedbi mjera predmetnog zajedničkog poduzeća umanjениh za doprinose predmetnog zajedničkog poduzeća, država sudionica ili bilo kojeg drugog doprinosa EU-a tim troškovima. Ukupan iznos potvrđenih i ovjerenih doprinosa u naravi za operativne aktivnosti priznaje se u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkog poduzeća.

Doprinosi u naravi privatnih članova za dodatne aktivnosti (DNDA)

U okviru programa Obzor 2020. privatni članovi nekih zajedničkih poduzeća (CS, FCH, BBI, S2R) moraju dati i minimalni iznos doprinosa u naravi za troškove nastale zbog „dodatnih aktivnosti“ koje nisu obuhvaćene programom rada i proračunom predmetnog zajedničkog poduzeća, ali koje su obuhvaćene općim ciljevima predmetnog zajedničkog poduzeća. U okviru programa Obzor Europa DNDA uključuje i neprihvatljive troškove aktivnosti koje izravno financira zajedničko poduzeće umanjene za bilo koji drugi doprinos EU-a tim troškovima. Privatni članovi zajedničkih poduzeća moraju pružati i DNDA i DNOA u iznosu koji je jednak iznosu doprinosa EU-a. Iznosi DNDA-a utvrđeni su u godišnjem planu dodatnih aktivnosti zajedničkog poduzeća. Ukupni iznos ovjerenih i potvrđenih doprinosa u naravi za dodatne aktivnosti prikazan je u bilješkama uz godišnju računovodstvenu dokumentaciju zajedničkog poduzeća. Sud stoga ne provodi reviziju DNDA-ova.

1.15. Na *slici 1.2.* prikazane su ciljne vrijednosti doprinosa članova zajedničkim poduzećima u okviru VFO-a za razdoblje 2014. – 2020. i VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. kako su utvrđene u odgovarajućim uredbama o osnivanju, uključujući o preoblikovanju KDT-a u Zajedničko poduzeće za čipove. U okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. EuroHPC i Zajedničko poduzeće za čipove bilježe najveće povećanje proračuna.

Slika 1.2. – Ciljne vrijednosti doprinosa članova zajedničkim poduzećima u okviru istraživačkih i inovacijskih programa EU-a (u milijunima eura)

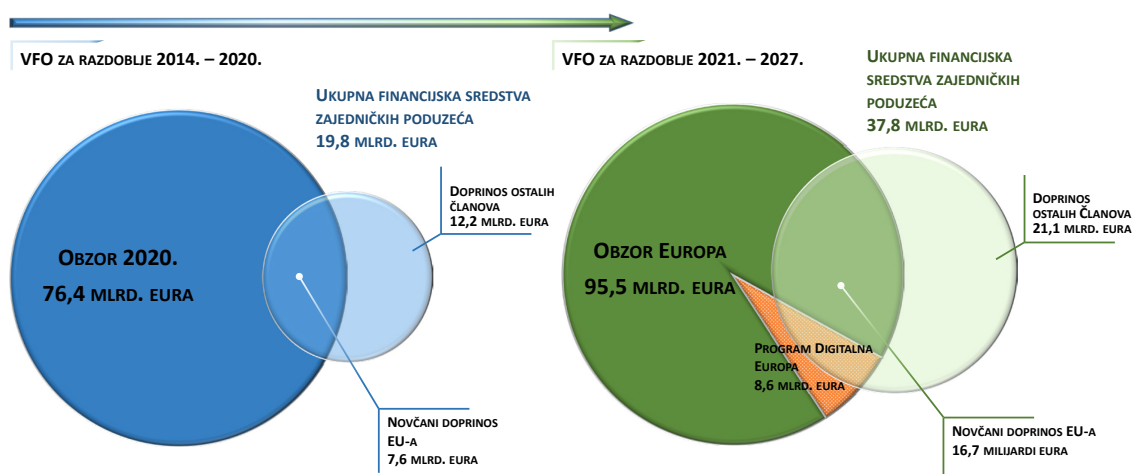
Izvor: Sud.

1.16. Kako je prikazano na [slici 1.3.](#), u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. programi Obzor Europa i Digitalna Europa i dalje su glavni izvor financijskih sredstava za zajednička poduzeća, s ukupnim proračunom od 16,7 milijardi eura za sufinanciranje istraživačkih i inovacijskih aktivnosti zajedničkih poduzeća. Od ukupnog proračuna programa Obzor Europa, koji iznosi 95,5 milijardi eura, za zajednička poduzeća izdvojeno je 11,6 milijardi eura (ili oko 12 %). U okviru programa Digitalna Europa⁶ EuroHPC, ECCC i Zajedničko poduzeće za čipove primit će financijska sredstva EU-a u iznosu od 5 milijardi eura, odnosno 58,1 % ukupnog proračuna programa koji iznosi 8,6 milijardi eura, za provedbu velikih projekata izgradnje kapaciteta, uvođenja novih rješenja i ulaganja povezanih s europskom strategijom jedinstvenog digitalnog tržišta.

1.17. Očekivalo se da će se u okviru VFO-a za razdoblje 2014. – 2020. financijskim sredstvima EU-a za zajednička poduzeća u iznosu od 7,6 milijardi eura potaknuti ulaganja u iznosu od 12,2 milijarde eura (odnosno 161 %) kako bi se u istraživačkim i inovacijskim područjima u kojima zajednička poduzeća djeluju realizirali istraživački i inovacijski projekti u vrijednosti od oko 19,8 milijardi eura, uključujući izravne doprinose država sudionica i međunarodnih organizacija (vidjeti [tablicu 2.1.](#)). Očekuje se da će se u okviru novog VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. financijskim sredstvima EU-a za zajednička poduzeća u iznosu od 16,7 milijardi eura potaknuti ulaganja u iznosu od 21,1 milijarde eura (odnosno 126 %) kako bi se u istraživačkim i inovacijskim područjima u kojima zajednička poduzeća djeluju realizirali istraživački i inovacijski projekti u vrijednosti od oko 37,8 milijardi eura, uključujući izravne doprinose država sudionica i međunarodnih organizacija (vidjeti [sliku 1.3.](#)).

⁶ Uredba (EU) 2021/694 o uspostavi programa Digitalna Europa.

Slika 1.3. – Ukupni doprinosi zajedničkim poduzećima i učinak financijske poluge na doprinose drugih članova

Izvor: Sud.

Modeli upravljanja zajedničkim poduzećima koja djeluju u okviru istraživačkih i inovacijskih programa EU-a

1.18. Kako bi se zajamčila bliska suradnja i koordinacija s njihovim partnerima i dionicima, zajednička poduzeća imaju opsežnu upravljačku strukturu, koja se u većini slučajeva sastoji od upravnog odbora, znanstvenog savjetodavnog tijela, skupine predstavnika država sudionica i skupina dionika aktivnih u istraživačkom i inovacijskom području zajedničkog poduzeća.

1.19. Sva zajednička poduzeća imaju istu pravnu strukturu, no svako od njih ima svoje posebnosti, koje im omogućuju da se bave istraživanjem i inovacijama u različitim sektorima. Većina zajedničkih poduzeća ustrojena je prema dvostranom modelu, u okviru kojeg su Komisija i privatni članovi iz predmetnih industrijskih i istraživačkih sektora zastupljeni u upravnom odboru i doprinose operativnim aktivnostima zajedničkog poduzeća (CA, IHI, Clean H2, CBE, SNS i EU-Rail). Četiri zajednička poduzeća ustrojena su prema trostranom modelu u okviru kojeg su u upravnom odboru zastupljene i države sudionice (KDT i EuroHPC) ili određena vodeća međuvladina organizacija (SESAR i GH) koje doprinose aktivnostima tih poduzeća.

Zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije

1.20. Sporazum o međunarodnom termonuklearnom eksperimentalnom reaktoru (ITER) stupio je na snagu 24. listopada 2007. te je tog dana pravno uspostavljena Međunarodna organizacija za energiju fuzije ITER (ITER-IO). Organizacija ITER-IO zadužena je za provedbu projekta ITER, a postrojenja za fuziju grade se u Cadaracheu (Francuska).

1.21. U projektu ITER sudjeluje sedam globalnih partnera: EU, koji predstavlja Europska zajednica za atomsku energiju (Euratom)⁷, Sjedinjene Američke Države, Rusija, Japan, Kina, Južna Koreja i Indija. EU je preuzeo vodeću ulogu s 45,4 %-tnim udjelom troškova izgradnje. Svaki od ostalih članova projekta ITER snosi oko 9,1 % troškova. Raspodjela troškova izmijenit će se u operativnoj fazi testiranja fuzije, u kojoj će Euratom snositi 34 % operativnih troškova⁸. Ukupni izdatci koje je EU predvidio za ispunjavanje svojih obveza iz sporazuma o projektu ITER i provedbu povezanih aktivnosti za razdoblje do 2035. iznose 18,2 milijarde eura (u sadašnjim vrijednostima)⁹.

1.22. Članovi ITER-IO-a preko svojih nacionalnih agencija projektu uglavnom doprinose stavljanjem na raspolaganje komponenata, opreme, materijala, zgrada i usluga izravno ITER-IO-u (doprinosima u naravi). Pružaju i financijske doprinose proračunu ITER-IO-a (novčani doprinosi). Članovi koji sudjeluju u projektu ITER dijele odgovornost za proizvodnju ključnih komponenata reaktora, a raspodjela zadaća za pružanje doprinosa u naravi temeljila se i na interesima i na tehničkim i industrijskim kapacitetima svakog člana¹⁰.

1.23. Europsko zajedničko poduzeće za projekt ITER i razvoj energije fuzije (F4E) osnovano je kao unutarnja agencija EU-a u travnju 2007. na razdoblje od 35 godina. Jedan je od glavnih zadataka F4E-a upravljati doprinosom EU-a projektu ITER. To zajedničko poduzeće ujedno koordinira aktivnosti i provodi potrebne postupke nabave radi pripreme izgradnje demonstracijskog fuzijskog reaktora i povezanih postrojenja. F4E uglavnom financiraju Euratom (oko 80 %) i država domaćin projekta ITER – Francuska (oko 20 %).

1.24. Prema Komisijinoj trenutačnoj procjeni ukupni proračun Euratoma koji je potreban F4E-u za financiranje europskog dijela provedbe projekta ITER i povezanih aktivnosti za razdoblje do 2035. iznosi oko 15 milijardi eura (u sadašnjim vrijednostima). Država domaćin projekta (Francuska) i države članice Euratoma (uključujući pridružene članice Švicarsku i Ujedinjenu Kraljevinu do 2020.) trebaju doprinijeti s dodatnih 3,2 milijardi eura (u sadašnjim vrijednostima)¹¹.

⁷ Članove Euratoma čine države članice EU-a i (do 2020.) pridružene države Švicarska i Ujedinjena Kraljevina.

⁸ Dokumenti o projektu ITER „Value estimates for ITER Phases of Construction, Operation, Deactivation and Decommissioning and Form of Party Contributions” i „Cost Sharing for all Phases of the ITER Project”.

⁹ Procjene se temelje na [Komisijinoj komunikaciji COM\(2017\) 319 i povezanom radnom dokumentu službi Komisije SWD\(2017\) 232, tablica 4.](#)

¹⁰ ITER.org.

¹¹ Procjene se temelje na [Komisijinoj komunikaciji COM\(2017\) 319 i povezanom radnom dokumentu službi Komisije SWD\(2017\) 232, tablica 4.](#)

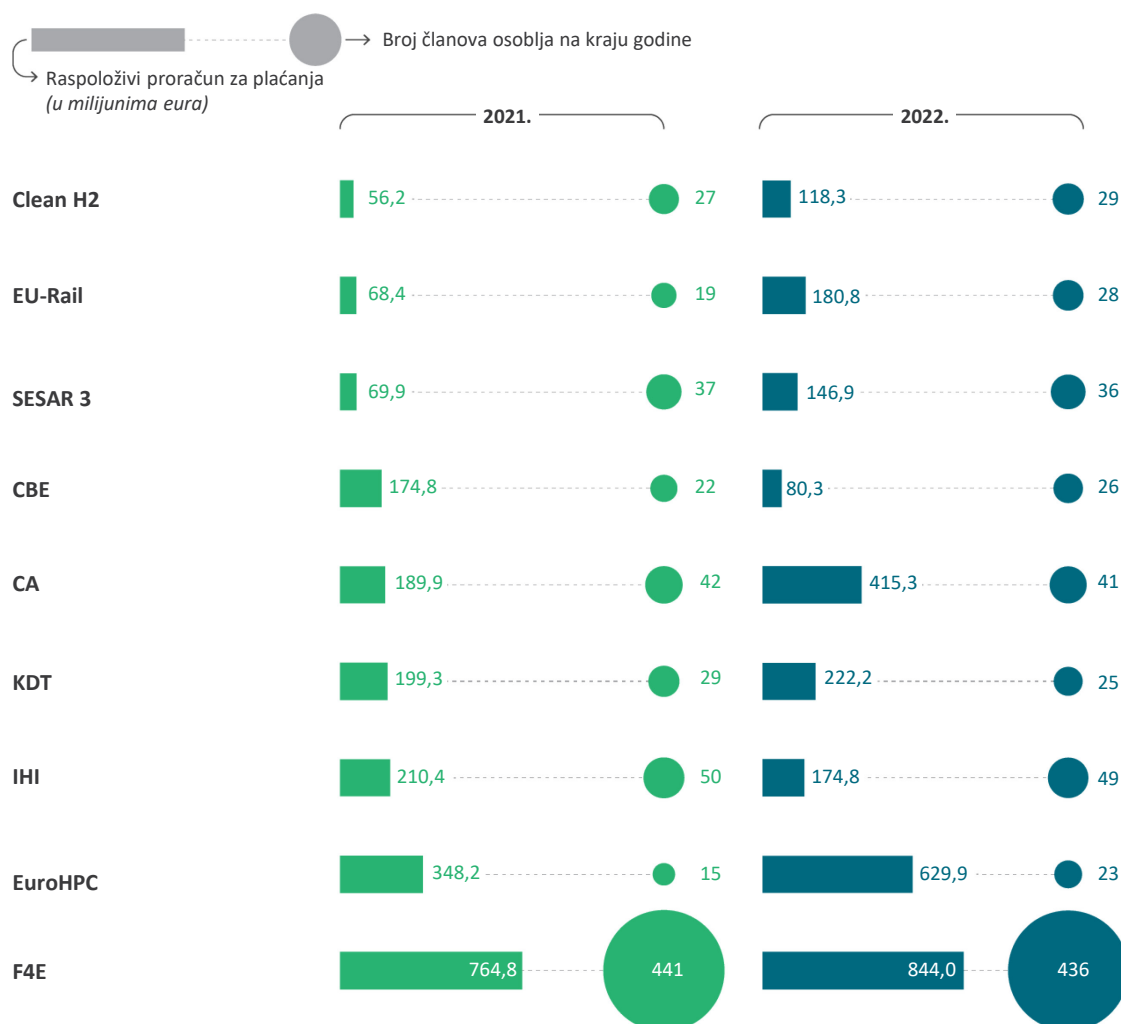
1.25. Ujedinjena Kraljevina povukla se iz EU-a i Euratoma 31. siječnja 2020. [Sporazum o trgovini i suradnji između EU-a \(Euratom\) i Ujedinjene Kraljevine](#) potpisan je 30. prosinca 2020. Tim se sporazumom utvrđuje da će Ujedinjena Kraljevina sudjelovati u programima EU-a navedenima u Protokolu I. i doprinostiti njihovoj provedbi, uključujući program Euratoma za istraživanje i osposobljavanje te aktivnosti F4E-a u vezi s projektom ITER. Međutim, dok god povezane stranke ne postignu dogovor u vezi s Protokolom, Ujedinjena Kraljevina ne sudjeluje u aktivnostima F4E-a u vezi s projektom ITER niti je članica F4E-a. Kad je riječ o Švicarskoj, sporazum nije bio produžen automatski te je stoga razdoblje njegova trajanja isteklo 2020.

Proračuni za plaćanja i ljudski resursi zajedničkih poduzeća tijekom 2022.

1.26. Na [slici 1.4.](#) prikazan je pregled posebnih područja inovacija i istraživanja zajedničkih poduzeća, njihovih proračuna za plaćanja i ljudskih resursa za financijske godine 2022. i 2021. Tijekom 2022. ukupni proračun za plaćanja zajedničkih poduzeća koja djeluju u okviru programa EU-a za istraživanje i inovacije iznosio je 2,0 milijardi eura (2021.: 1,3 milijarde eura). Proračun za plaćanja zajedničkog poduzeća F4E iznosio je 0,8 milijardi eura (2021.: 0,8 milijardi eura). Povećanje proračuna za plaćanja tijekom 2022. za zajednička poduzeća koja djeluju u okviru programa EU-a za istraživanje i inovacije objašnjava se činjenicom da su tijekom te godine ta zajednička poduzeća započela provoditi istraživačke programe Obzor Europa, Digitalna Europa i CEF 2 u sklopu VFO-a za razdoblje 2021. – 2027.

1.27. Na kraju 2022. zajednička poduzeća koja djeluju u okviru programa EU-a za istraživanje i inovacije zapošljavala su 257 članova osoblja (2021.: 241 člana osoblja). Zajedničko poduzeće F4E zapošljavalo je 434 člana osoblja (2021.: 441 člana osoblja). U te su brojke uključeni dužnosnici te privremeno i ugovorno osoblje, kao i upućeni nacionalni stručnjaci (vidjeti [sliku 1.4.](#)).

Slika 1.4. – Proračuni za plaćanja i ljudski resursi zajedničkih poduzeća 2022.

Izvor: Sud, na temelju podataka zajedničkih poduzeća.

Proračunski postupci i postupci davanja razrješnice

1.28. Za godišnje proračunske postupke i postupke davanja razrješnice za zajednička poduzeća odgovorni su Europski parlament i Vijeće. Na [slici 1.5.](#) nalazi se kronološki prikaz postupka davanja razrješnice.

Slika 1.5. – Godišnji postupak davanja razrješnice

Izvor: Sud.

Revizija koju je proveo Sud

Sud daje izjavu o jamstvu za svako zajedničko poduzeće

1.29. U skladu s člankom 287. UFEU-a Sud je obavio reviziju:

- (a) godišnje računovodstvene dokumentacije svih devet zajedničkih poduzeća za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022. te
- (b) zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s tom računovodstvenom dokumentacijom.

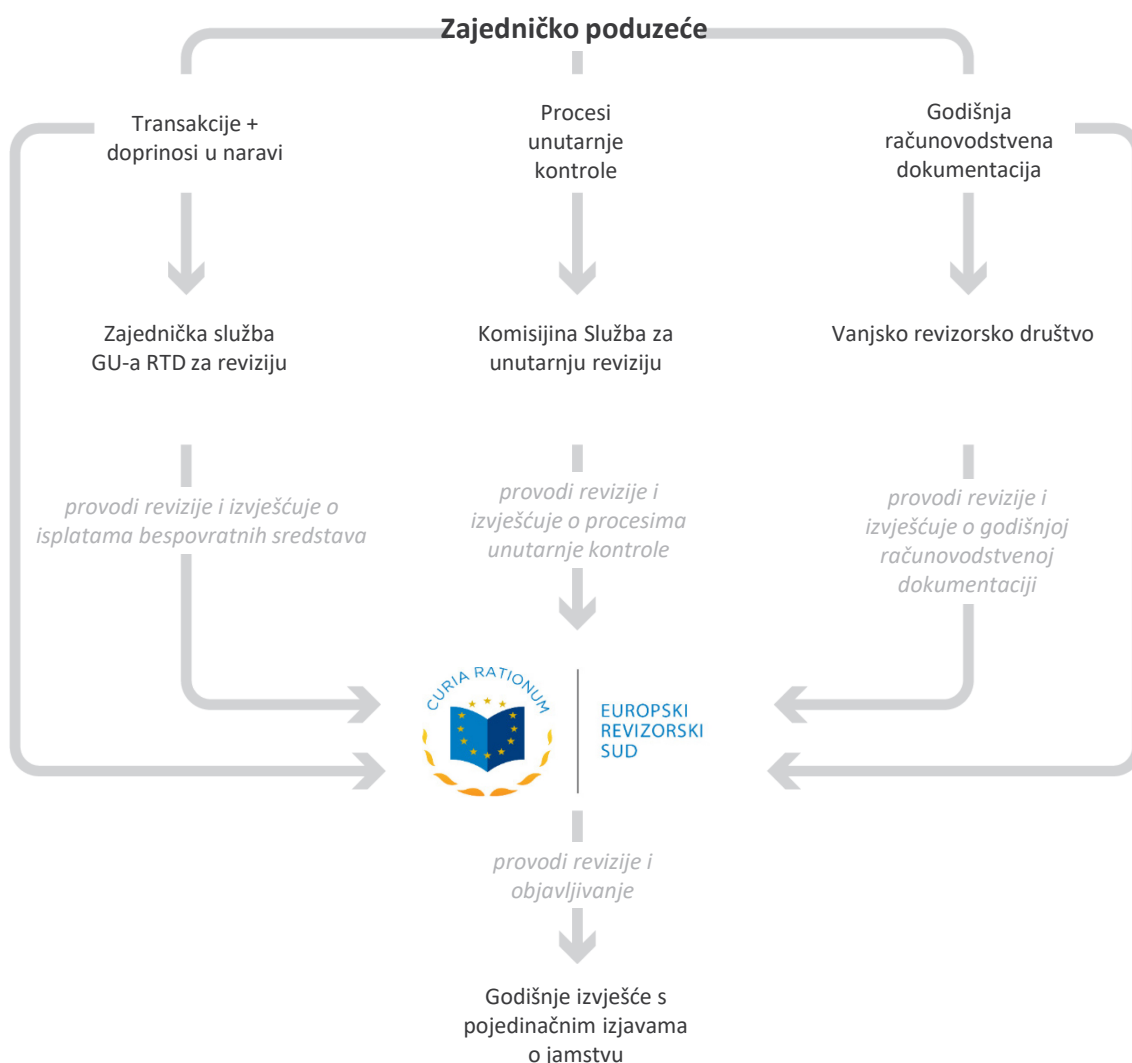
1.30. Na temelju rezultata provedene revizije Sud Europskom parlamentu i Vijeću za svako zajedničko poduzeće podnosi izjavu o jamstvu u pogledu pouzdanosti računovodstvene dokumentacije te zakonitosti i pravilnosti povezanih transakcija. U relevantnim i primjerenim slučajevima Sud dopunjuje izjavu o jamstvu bitnim revizijskim opažanjima (vidjeti [poglavlje 3.](#)) kojima se revizorska mišljenja ne dovode u pitanje.

Sud se oslanja na revizijske aktivnosti drugih neovisnih revizora

1.31. U skladu s člancima 70. i 71. Financijske uredbe EU-a godišnju računovodstvenu dokumentaciju zajedničkih poduzeća dužan je potvrditi neovisni vanjski revizor. Iako su sva zajednička poduzeća povjerila reviziju pouzdanosti računovodstvene dokumentacije neovisnim vanjskim revizorskim društvima, Sud i dalje snosi punu odgovornost za sve aspekte neovisnih vanjskih revizija, kao i izradu posebnog revizijskog izvješća (koje uključuje izjavu o jamstvu za svako zajedničko poduzeće). Sud je u skladu s međunarodnim revizijskim standardima provjerio kvalitetu rada tih vanjskih revizorskih društava i dobio dostatno jamstvo da se može osloniti na njihov rad pri sastavljanju revizorskih mišljenja o pouzdanosti godišnje računovodstvene dokumentacije zajedničkih poduzeća za 2022.

1.32. Komisijina Zajednička služba za reviziju obavlja *ex post* revizije nasumično odabranih međuplaćanja i završnih isplata bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa, uključujući isplate bespovratnih sredstava za zajednička poduzeća koja provode istraživačke aktivnosti. Za završna plaćanja korisnik je dužan dostaviti potvrdu o financijskom izvještaju. Riječ je o činjeničnom izvješću koje sastavlja neovisni revizor ili javni službenik i kojim se Komisiji ili tijelu EU-a zaduženom za dodjelu bespovratnih sredstava omogućuje da provjeri jesu li troškovi prijavljeni u financijskim izvještajima prihvatljivi. Sud je uzeo u obzir rezultate tih revizija pri sastavljanju revizorskih mišljenja o zakonitosti i pravilnosti povezanih plaćanja. Naposljetku, Komisijina Služba za unutarnju reviziju na temelju redovitih procjena rizika provodi revizije djelotvornosti okvira unutarnje kontrole zajedničkih poduzeća za ključne administrativne postupke (vidjeti [sliku 1.6.](#)).

Slika 1.6 – Slučajevi u kojima se Sud oslanja na revizijske aktivnosti drugih neovisnih revizora

Izvor: Sud.

Revizijski pristup Suda temelji se na procjeni ključnih rizika

1.33. Godišnju reviziju godišnje računovodstvene dokumentacije zajedničkih poduzeća za 2022. i povezanih transakcija Sud je osmislio na način da uzme u obzir ključne rizike koje je utvrdio u procjeni rizika za 2022., koja je sažeto opisana u nastavku.

Rizik za pouzdanost računovodstvene dokumentacije bio je nizak do srednje visok

1.34. Komisija je pružala računovodstvene usluge svim zajedničkim poduzećima (osim zajedničkih poduzeća F4E i CA) do 30. studenoga 2022. Za godišnju računovodstvenu

dokumentaciju za 2022. pružanje tih usluga preuzele su službe za podršku u okviru mehanizama koje su uspostavila zajednička poduzeća. Sud je stoga smatrao da je rizik za pouzdanost računovodstvene dokumentacije tih zajedničkih poduzeća bio srednje visok, a za zajednička poduzeća F4E i CA nizak.

Rizik za zakonitost i pravilnost prihoda općenito je bio nizak

1.35. Budući da su se prihodi zajedničkih poduzeća 2022. uglavnom sastojali od financijskih doprinosa iz Komisijinih programa za istraživanje (Obzor Europa i Obzor 2020.) i proračuna Euratoma, rizik za zakonitost i pravilnost prihoda nizak je za sva zajednička poduzeća.

Rizik za zakonitost i pravilnost administrativnih rashoda općenito je bio nizak, osim kad je riječ o zapošljavanju

1.36. Isplate plaća i administrativne isplate uglavnom se sastoje od rutinskih isplata. Nadalje, plaćama upravlja Ured Komisije za upravljanje individualnim materijalnim pravima i njihovu isplatu, nad čijim radom Sud obavlja reviziju u okviru posebne procjene administrativnih rashoda. U posljednjih nekoliko godina u vezi s rashodima za osoblje nije utvrđena nijedna značajna pogreška. Rizik za zakonitost i pravilnost postupaka zapošljavanja općenito je bio nizak, ali povećan je na srednju razinu za zajednička poduzeća EuroHPC i KDT, koja su brzo morala zaposliti velik broj članova osoblja u svrhu izvršavanja svojih proširenih nadležnosti i aktivnosti u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027.

Rizik za zakonitost i pravilnost operativnih rashoda općenito je bio srednje visok

1.37. Na temelju činjenica da su prijave troškova koje dostavljaju korisnici općenito složeni dokumenti i da su prethodnim revizijama koje je proveo Sud otkriveni nedostaci u *ex post* revizijama koje provodi Zajednička služba za reviziju i potvrđama o financijskim izvještajima za završne isplate bespovratnih sredstava Sud je rizik povezan s međuplaćanjima i završnim isplatama bespovratnih sredstava zajedničkim poduzećima ocijenio srednje visokim.

1.38. Rizik povezan s operativnim ugovornim rashodima zajedničkih poduzeća F4E i EuroHPC procijenjen je srednje visokim zbog njihovih složenih postupaka javne nabave za ugovore visoke vrijednosti.

Rizik za upravljanje proračunom bio je nizak do srednje visok

1.39. Rizik za upravljanje proračunom kategoriziran je kao srednje visok za EuroHPC zbog nedostataka uočenih u procesu planiranja i praćenja proračuna te složenog i dugotrajnog procesa nabave superračunala. Procijenjen je srednje visokim i za F4E zbog novih rizika od daljnjih odgoda i povećanja troškova za projekt ITER povezanih s novim temeljnim planom, problema u isporuci zbog sankcija protiv Rusije i kašnjenja francuskog nadležnog tijela za nuklearnu sigurnost pri odobravanju izmjena dizajna do kojih je došlo tijekom procesa sastavljanja komponenti.

Rizik za provedbu programa bio je nizak do srednje visok

1.40. Rizik za provedbu programa procijenjen je srednje visokim za EuroHPC i CBE zbog visokog rizika od toga da ta zajednička poduzeća neće dostići minimalnu ciljnu vrijednost doprinosa svojih privatnih članova do kraja provedbe programa Obzor 2020. Za sva ostala zajednička poduzeća rizik je ocijenjen niskim.

Sud prijavljuje sumnje na prijevaru relevantnim tijelima EU-a

1.41. Sud surađuje s Europskim uredom za borbu protiv prijevara (OLAF) na pitanjima povezanima sa sumnjom na prijevaru i drugim nezakonitim aktivnostima koje štete financijskim interesima EU-a te s Uredom europskog javnog tužitelja (EPPO) na pitanjima povezanima sa sumnjom na kaznena djela koja štete financijskim interesima EU-a. Sud OLAF-u i EPPO-prijavljuje svaku sumnju na prijevaru koju utvrdi tijekom svojih revizijskih aktivnosti, iako revizije koje Sud provodi nisu osmišljene s posebnim ciljem otkrivanja prijevara. Za financijsku godinu 2022. Sud nije poslao nijednu obavijest OLAF-u/EPPO-u.

Revizijski pristup Suda za isplate bespovratnih sredstava

1.42. Kad je riječ o isplatama bespovratnih sredstava koje je izvršilo osam zajedničkih poduzeća koja provode istraživačke i inovacijske projekte, jamstvo dobiveno na temelju *ex post* revizija koje je provela Zajednička služba za reviziju Sud je nadopunio detaljnom revizijom na razini korisnika (izravno dokazno ispitivanje) za uzorak od 32 transakcija povezanih s isplatama bespovratnih sredstava. Te su transakcije odabrane nasumično (uzorkovanje po novčanoj jedinici) iz statističkog skupa međuplaćanja i završnih isplata bespovratnih sredstava koje su 2022. izvršila ta zajednička poduzeća.

1.43. Za svako zajedničko poduzeće Sud je svoje mišljenje o zakonitosti i pravilnosti povezanih isplata bespovratnih sredstava temeljio na zasebnim procjenama sljedećih elemenata:

- (a) stope pogreške pojedinačnog zajedničkog poduzeća, koja se temelji na rezultatima *ex post* revizija koje je Zajednička služba za reviziju provela za isplate bespovratnih sredstava, uključujući procjenu točnosti i potpunosti izračuna reprezentativne stope pogreške i stope preostale pogreške;
- (b) zajedničke stope pogreške, koja se temelji na rezultatima dokaznog ispitivanja isplata bespovratnih sredstava; i
- (c) nalaza povezanih s transakcijama pojedinih zajedničkih poduzeća u okviru dokaznog ispitivanja.

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

Poglavlje 2.

Pregled rezultata revizije

Uvod

2.1. Ovo poglavlje sadržava pregled rezultata godišnje revizije zajedničkih poduzeća koju je Sud obavio za financijsku godinu 2022., uključujući analizu kontrolnog sustava zajedničkih poduzeća za dodjelu bespovratnih sredstava koji se temelji na riziku, kao i rezultata ostalih revizijskih aktivnosti na razini zajedničkih poduzeća koje je obavio tijekom 2022. Sud na temelju svojih revizijskih aktivnosti predlaže niz mjera koja zajednička poduzeća trebaju poduzeti.

Pozitivna revizorska mišljenja za sva zajednička poduzeća

Pozitivna mišljenja o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije za sva zajednička poduzeća

2.2. Sud je izrazio bezuvjetna (pozitivna) revizorska mišljenja o godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji svih zajedničkih poduzeća. Prema mišljenju Suda njihova računovodstvena dokumentacija u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje njihovo financijsko stanje na dan 31. prosinca 2022. te rezultate poslovanja i novčane tokove za godinu završenu tim danom, u skladu s odredbama važećih financijskih uredbi i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije.

Posebna napomena o doprinosu EU-a projektu ITER

2.3. U godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkog poduzeća F4E za financijsku godinu 2022. objavljena je njegova procjena iznosa ukupnih troškova za dovršetak ispunjavanja obveza za projekt ITER („procjena na završetku projekta”), koji doseže 19,1 milijardu eura (u vrijednostima iz 2022.). U odlomku s posebnom napomenom Sud ističe da se procjena za 2022. još uvijek temelji na pretpostavkama o ključnim etapama i troškovima iz 2016. te će se znatno izmijeniti nakon što Vijeće ITER-a odobri novi temeljni plan i zahtjeve za projekt ITER.

2.4. Rusija je član ITER-IO-a te ima obvezu da na lokaciju sastavljanja ITER-a u Francuskoj (Cadarache) isporuči nekoliko komponenti za projekt ITER-a i pruža godišnje doprinose ITER-IO-u. Zbog te situacije postoji rizik od kašnjenja i povećanja troškova za projekt ITER. Sud stoga skreće pozornost na točku (d) „Uvoda” računovodstvene dokumentacije „Učinak međunarodnog stanja”, u kojoj se opisuje učinak bolesti COVID-19 i ratne agresije na Ukrajinu na aktivnosti F4E-a.

Objave zajedničkih poduzeća u vezi s ratnom agresijom na Ukrajinu

2.5. Sva zajednička poduzeća procijenila su učinak ratne agresije na Ukrajinu na svoje aktivnosti. U godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji objavila su da procijenjeni financijski učinak nije bio znatan.

Pozitivna mišljenja o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom svih zajedničkih poduzeća

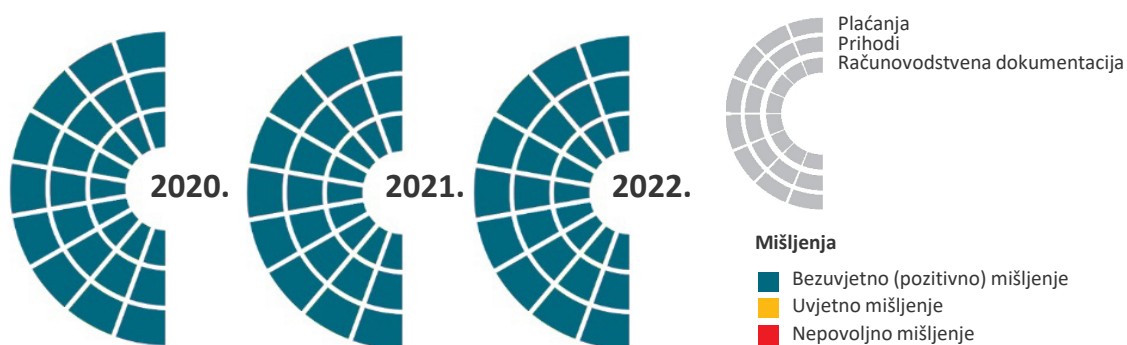
2.6. Sud je za sva zajednička poduzeća izrazio bezuvjetna (pozitivna) revizorska mišljenja o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s njihovom godišnjom računovodstvenom dokumentacijom za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. Prema mišljenju Suda te su transakcije u svim značajnim aspektima bile zakonite i pravilne.

Pozitivna mišljenja o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom svih zajedničkih poduzeća

2.7. Sud je za sva zajednička poduzeća izrazio bezuvjetna (pozitivna) revizorska mišljenja o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s njihovom godišnjom računovodstvenom dokumentacijom za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. Prema mišljenju Suda te su transakcije u svim značajnim aspektima bile zakonite i pravilne.

2.8. Na *slici 2.1.* donosi se prikaz godišnjih revizorskih mišljenja o godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkih poduzeća te povezanim prihodima i plaćanjima u razdoblju 2020. – 2022.

Slika 2.1. – Mišljenja Suda o zajedničkim poduzećima u razdoblju 2020. – 2022.

Izvor: Sud.

Poboljšanja su potrebna u nekoliko područja

2.9. Sud je, ne dovodeći u pitanje svoja mišljenja, iznio niz opažanja kako bi istaknuo pitanja u pogledu kojih su potrebna poboljšanja u područjima provedbe programa, ljudskih resursa te sustava upravljanja i kontrole za plaćanja. Sažetak tih opažanja, koja su detaljno opisana u [poglavlju 3.](#), prikazan je u nastavku.

Nedostatci u provedbi programa za istraživanja i inovacije zajedničkih poduzeća

Dovršetak znatnog dijela prethodnih programa za istraživanja i inovacije u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027.

2.10. Istodobno s provedbom aktivnosti u okviru novih programa za istraživanja i inovacije (Obzor Europa, Digitalna Europa i CEF 2) nekoliko zajedničkih poduzeća i dalje provodi znatan dio projekata koji su odobreni u okviru prethodnih VFO-ova. Međutim, u slučaju da je razdoblje njihova poslovanja obnovljeno za naredne VFO-ove zajednička poduzeća nemaju rokove za provedbu svojih projekata financiranih u okviru prethodnih VFO-ova.

2.11. Kad je riječ o programu FP7, koji se provodio u okviru VFO-a za razdoblje 2007. – 2013., krajem 2022., tj. 10 godina nakon kraja tog programa, zajedničko poduzeće IHI još uvijek je trebalo uplatiti 45 milijuna eura (ili 5 % ukupne vrijednosti sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa FP7) za projekte koji još nisu dovršeni.

2.12. Kad je riječ o programu Obzor 2020. u okviru VFO-a za razdoblje 2014. – 2020., u [tablici 2.1.](#) prikazano je da su do kraja 2022., devete godine programa, zajednička poduzeća u različitoj mjeri dostigla ciljne vrijednosti za doprinose članova u pogledu aktivnosti u okviru tog programa utvrđene u odgovarajućim uredbama o osnivanju, u rasponu od 38 % do preko 100 % (uključujući, u relevantnim slučajevima, DNDA). Za EuroHPC, IHI, CBE i KDT niže stope dostizanja prema navodima tih zajedničkih poduzeća djelomice se mogu objasniti dugim trajanjem projekata zbog prirode posebnog područja istraživanja u kojem djeluju ta zajednička poduzeća, znatnom veličinom globalnih konzorcija koji provode projekte (IHI) i uključenošću država sudionica (EuroHPC i KDT).

2.13. Osoblje zajedničkih poduzeća istodobno upravlja sve većim brojem tekućih projekata iz VFO-a za različita razdoblja, što može smanjiti djelotvornost unutarnjih kontrola zajedničkih poduzeća i njihova upravljanja tim financijskim sredstvima te odgoditi provedbu novih programa.

Tablica 2.1. – VFO za razdoblje 2014. – 2020.: ukupni doprinosi članova (u milijunima eura)

Doprinosi članova (u skladu s uredbom o osnivanju i pravnim odlukama)				Zajednička poduzeća u okviru programa Obzor 2020.	Doprinosi članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)							
Novčani doprinosi EU-a (a)	DNOA i novčani doprinosi ostalih članova (1) (b)	DNDA ostalih članova (2) (c)	Ukupno (d) = (a) + (b) + (c)		Novčani doprinosi EU-a (e)	Potvrđeni DNOA i novčani doprinosi ostalih članova (1) (f)	Prijavljeni DNOA ostalih članova koji nije potvrđen (1) (g)	DNDA (h)	Ukupno (i) = (e) + (f) + (g) + (h)	Stopa izvršenja s DNDA-om (j) = (i) / (d)	Stopa izvršenja bez DNDA-a (k) = ((e) + (f) + (g)) / ((a) + (b))	
585,0	790,5	—	1 375,5	SESAR	537,3	535,8	84,0	—	1 157,1	—	84 %	
1 755,0	1 228,6	965,3	3 948,9	CS2 – CA	1 682,7	859,8	139,0	1 223,1	3 904,6	99 %	90 %	
1 638,0	1 638,0	—	3 276,0	IMI2 – IHI	991,7	890,3	224,0	—	2 106,0	—	64 %	
665,0	95,0	285,0	1 045,0	FCH2 – Clean H2	573,1	66,5	47,3	1 039,0	1 725,9	165 %	90 %	
1 185,0	2 827,5	—	4 012,5	ECSEL – KDT	1 158,6	926,1	1 172,5	—	3 257,2	—	81 %	
835,0	475,3	2 235,5	3 545,8	BBI – CBE (4)	770,3	88,4	67,6	1 797,9	2 724,2	77 %	71 %	
398,0	350,0	120,0	868,0	SZR – EU-RAIL	383,8	264,9	67,5	244,0	960,2	111 %	96 %	
536,0	908,0	—	1 444,0	EuroHPC (3)	377,0	124,8	49,0	—	550,8	—	38 %	
7 597,0	8 312,8	3 605,7	19 515,6	Sveukupno	6 474,5	3 756,6	1 850,9	4 304,0	16 386,0	84 %	76 %	

(1) Uključuje DNOA i novčane doprinose država sudionica (KDT, EuroHPC) te međunarodnih organizacija (SESAR).

(2) Doprinosi u naravi za dodatne aktivnosti koje nisu obuhvaćene programom rada zajedničkog poduzeća.

(3) Za EuroHPC doprinos EU-a uključuje 100 milijuna eura iz programa CEF.

(4) Za CBE: ciljne vrijednosti novčanih doprinosa EU-a i privatnih članova nakon smanjenja za 140 milijuna eura. Ciljne vrijednosti doprinosa u naravi privatnih članova kako su postavljene u godišnjim programima rada Zajedničkog poduzeća.

Izvor: Sud, na temelju podataka zajedničkih poduzeća.

1. mjera

Zajednička poduzeća EuroHPC, IHI, CBE i KDT trebala bi izraditi akcijski plan koji sadržava rokove za dovršetak provedbe projekata odobrenih u okviru prethodnih VFO-ova.

Dva zajednička poduzeća do kraja razdoblja provedbe programa Obzor 2020. neće dostići svoje ciljne vrijednosti doprinosa privatnih članova

2.14. Kad je riječ o programu Obzor 2020., uredbama o osnivanju zajedničkih poduzeća utvrđene su ciljne vrijednosti doprinosa po kategoriji člana (EU, privatni članovi, države sudionice, međunarodne organizacije) koje je potrebno pružiti za posebne istraživačke i inovacijske aktivnosti predmetnog zajedničkog poduzeća u okviru tog programa (vidjeti [tablicu 2.2.](#)).

2.15. Zajedničko poduzeće CBE tijekom 2022. otkazalo je ugovorene projekte u vrijednosti od 8,2 milijuna eura zbog nepredviđenog prekida jednog vodećeg projekta u okviru programa Obzor 2020. i obustave nekoliko drugih projekata. Budući da su svi pozivi na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor 2020. dovršeni do kraja 2020., DNOA privatnih članova za to zajedničko poduzeće sada je ograničen na trenutačnu razinu njihovih pravnih obveza. Do kraja 2022. taj je iznos dosegao 54 % okvirne ciljne vrijednosti postavljene u godišnjim programima rada Zajedničkog poduzeća. Iako će Zajedničko poduzeće možda uspjeti dostići cjelokupnu ciljnu vrijednost za doprinose u naravi svojih privatnih članova (DNOA i DNDA), neće dostići okvirnu ciljnu vrijednost za njihov DNOA.

2.16. Kad je riječ o zajedničkom poduzeću EuroHPC, do kraja 2022. privatni članovi izdvojili su doprinose u naravi za projekte u okviru programa Obzor 2020. u iznosu od 11 milijuna eura (ili 2,6 %), što je znatno manje od minimalne ciljne vrijednosti za privatne članove od 420 milijuna eura koju treba dostići do kraja provedbe tog programa. Sud je utvrdio da se mehanizmima financiranja koje Zajedničko poduzeće trenutačno primjenjuje za svoje aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. financirane bespovratnim sredstvima privatnim članovima omogućuje osiguravanje doprinosa u naravi za samo jednu vrstu projekta (inovacijski projekti, za koje ograničenje iznosi 30 % troškova projekata). Ti mehanizmi financiranja stoga nisu mogli dovesti do postizanja razine doprinosa privatnih članova u naravi za program Obzor 2020. koja je utvrđena u uredbi o osnivanju Zajedničkog poduzeća. U okviru programa u sklopu VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. ciljna vrijednost minimalnog doprinosa privatnih članova povećala se na 900 milijuna eura. Međutim, budući da su mehanizmi financiranja koje Zajedničko poduzeće primjenjuje za bespovratna sredstva ostali isti, postoji velik rizik od toga da ono neće dostići ciljnu vrijednost za doprinose privatnih članova iz svoje nove uredbe u osnivanju.

2.17. Kad je riječ o zajedničkim poduzećima CBE i EuroHPC, znatno smanjenje doprinosa privatnih članova u naravi za njihove operativne aktivnosti dovodi do rizika za cjelokupnu provedbu njihovih dijelova istraživačkog i inovacijskog programa Obzor 2020.

2. mjera

Kako bi se zajamčilo dostizanje ciljnih vrijednosti za doprinose njihovih privatnih članova u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027., zajednička poduzeća CBE i EuroHPC trebala bi, na temelju strateškog plana provedbe programa, na godišnjoj osnovi pratiti pojedinačna postignuća privatnih članova u pogledu njihovih doprinosa.

Nema dovoljno informacija o doprinosima članova na razini programa

2.18. Iznosi doprinosa istraživačkim programima zajedničkih poduzeća po kategoriji člana (EU, privatni članovi, države sudionice) znatno se razlikuju u računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkih poduzeća (vidjeti [tablicu 2.1.](#)). Tomu je uzrok činjenica da se novčani doprinosi EU-a potvrđuju i priznaju pri njihovu plaćanju zajedničkim poduzećima na početku provedbe projekta, no doprinosi u naravi i novčani doprinosi drugih članova (privatni članovi, države sudionice) priznaju se u računovodstvenoj dokumentaciji tek nakon potvrde nastalih i prijavljenih troškova provedenih projekata. Sud smatra da razlika između priznatog iznosa novčanih doprinosa EU-a s jedne te novčanih doprinosa i doprinosa u naravi ostalih članova s druge strane nije na optimalan način uzeta u obzir u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkih poduzeća za 2022. jer u njoj nisu iznesene informacije o pravnim obvezama zajedničkih poduzeća na kraju godine (vidjeti [tablicu 2.2.](#)).

2.19. U **tablici 2.2.** prikazane su pravne obveze članova zajedničkih poduzeća u smislu vrijednosti sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava ili ugovora u okviru programa Obzor 2020. Za većinu zajedničkih poduzeća privatni članovi preuzeli su obveze za doprinose u naravi koji su jednaki doprinosima EU-a na kraju provedbe programa ili veći od njih. Međutim, kad je riječ o zajedničkim poduzećima CBE i EuroHPC, u skladu sa sklopljenim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava privatni članovi nisu bili obvezni pružiti doprinos u naravi koji bi dosegao razinu novčanih doprinosa EU-a niti je tim sporazumima zajamčeno da će privatni članovi dostići minimalnu ciljnu vrijednost doprinosa na kraju provedbe programa (vidjeti i odlomke **2.15 – 2.17**).

Tablica 2.2. – VFO za razdoblje 2014. – 2020.: doprinosi članova rezervirani za operativne troškove (u milijunima eura)

Doprinos članova operativnim troškovima (u skladu s uredbom o osnivanju i pravnim odlukama)			Zajednička poduzeća u okviru programa Obzor 2020.	Sklopljeni sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovori (stanje na dan 31.12.2022.)					
Najveći mogući novčani doprinos EU-a	Najmanji mogući DNOA i novčani doprinosi ostalih članova (1)	Ukupno		Rezervirana sredstva EU-a za sufinanciranje	%	DNOA i novčani doprinosi (preuzete obveze) ostalih članova (1)	%	Ukupno	Stopa provedbe programa
555,8	747,0	1 302,8	SESAR	555,8	100 %	744,5	100 %	1 300,3	100 %
1 716,0	1 189,6	2 905,6	CS2 – CA	1 716,0	100 %	968,3	81 %	2 684,3	92 %
1 595,4	1 595,4	3 190,8	IMIZ – IHI	1 452,1	91 %	1 499,4	94 %	2 951,5	93 %
646,0	76,0	722,0	FCH2 – Clean H2	646,0	100 %	190,5	251 %	836,5	116 %
1 169,7	2 787,5	3 957,2	ECSEL – KDT	1 169,7	100 %	2 685,2	96 %	3 854,9	97 %
815,8	475,3	1 291,1	BBI – CBE (2)	815,8	100 %	258,4	54 %	1 074,2	83 %
384,5	336,5	721,0	SZR – EU-RAIL	384,5	100 %	320,7	95 %	705,2	98 %
526,0	896,0	1 422,0	EuroHPC (3)	525,6	100 %	458,3	51 %	983,9	69 %
7 409,2	8 103,3	15 512,5	Ukupno	7 265,5	98 %	7 125,3	88 %	14 390,8	93 %

(1) Uključuje DNOA i novčane doprinose država sudionica (KDT, EuroHPC) te međunarodnih organizacija (SESAR).

(2) Ciljne vrijednosti DNOA-a koje su postavljene u godišnjim planovima rada zajedničkih poduzeća zajedno sa smanjenim novčanim doprinosima za operativne aktivnosti.

(3) Države sudionice financiraju dio koji ne pokriva EU, privatni članovi daju dodatne doprinose povrh najviših prihvatljivih troškova aktivnosti financiranih bespovratnim sredstvima.

Izvor: Sud, na temelju podataka zajedničkih poduzeća.

3. mjera

Kako bi se povećala transparentnost, sva zajednička poduzeća trebala bi u svojoj godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji objavljivati relevantne informacije o doprinosima članova na razini programa. Trebala bi za svaki program u okviru kojeg djeluju iznijeti sve relevantne informacije za svaku kategoriju člana zaključno s krajem godine, uključujući zakonske ciljne vrijednosti doprinosa utvrđene za predmetni program, iznos primljenih doprinosa i iznos pravnih obveza.

Stopa izvršenja operativnih proračuna zajedničkih poduzeća za 2022. bila je znatno niža nego prethodnih godina

2.20. Glavni dio proračuna za rashode zajedničkih poduzeća otpada na isplate bespovratnih sredstava korisnicima (operativni proračun). Zajednička poduzeća SESAR, CA, Clean H2, KDT, CBE i EU-Rail zabilježila su smanjenje stope izvršenja operativnih proračuna, koje je bilo posljedica rastućih troškova i problema u vezi s isporukom s kojima su se korisnici suočili tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19 i ratne agresije na Ukrajinu. Niska stopa izvršenja za EuroHPC (24 %) uglavnom je bila posljedica kašnjenja koja su proizašla iz dugotrajnog postupka nabave superračunala. Stoga su ta zajednička poduzeća produljila trajanje većine tekućih aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. i odgodila završna plaćanja do 2023. ili kasnije.

2.21. Kad je riječ o F4E-u, niže stope izvršenja preuzetih obveza (72 %) bile su rezultat usporavanja operativnih aktivnosti na razini tog zajedničkog poduzeća i razini ITER-IO-a, uglavnom zbog posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19, ratne agresije na Ukrajinu i nedavnih problema s tehničkim dizajnom u vezi s trenutačnom fazom sastavljanja projekta ITER.

MSP-ovi i novi korisnici skloniji su pogreškama u izračunu troškova za osoblje

2.22. Kao i prethodnih godina, revizijama za 2022. koje je Sud proveo nad isplatama bespovratnih sredstava na razini korisnika potvrđene su sistemske pogreške, koje su se uglavnom odnosile na troškove za osoblje i opremu. Rizik od pogreške povećao se zbog činjenice da je metodologija za izračun troškova za osoblje u okviru programa Obzor 2020. u određenim aspektima postala složenija (npr. metoda izračuna dodatnih naknada). Kad je riječ o isplatama bespovratnih sredstava izvršenima 2022. nad kojima je provedena revizija, glavni izvori pogrešaka bili su sljedeći:

- netočan izračun satnica i upotreba podataka o planiranim troškovima za stope jediničnih troškova;
- uključivanje radnih sati odrađenih izvan izvještajnog razdoblja ili tijekom dopusta;
- prijava dodatnih naknada iznad godišnjeg praga od 8 000 eura;
- netočna prijava troškova usluga za osoblje kao izravnih troškova za osoblje; i
- prijava neprihvatljivih troškova opreme.

EuroHPC neće ostvariti svoj cilj u pogledu zapošljavanja

2.23. Broj članova osoblja EuroHPC-a u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. utvrđen je u pravnim financijskim izvještajima uključenima u Komisijin prijedlog nove uredbe o osnivanju¹². Kako bi u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. iskoristilo predviđen iznos od oko 7 milijardi eura, tom zajedničkom poduzeću stavljeno je na raspolaganje 39 dodatnih radnih mjesta, koje treba popuniti do 2023. Zaposlilo je osam članova osoblja do kraja 2022. i njih 20 do sredine 2023. Zajedničko poduzeće stoga nije dostiglo svoju ciljnu vrijednost u pogledu zapošljavanja za 2022. te i dalje zaostaje kad je riječ o dostizanju ciljne vrijednosti u pogledu zapošljavanja 39 novih članova osoblja do kraja 2023.

Stanje u F4E-u u pogledu višeg rukovodstva ostalo je nestabilno

2.24. Do kraja 2022. došlo je do znatnih promjena u pogledu višeg rukovodstva F4E-a. Zbog odlaska direktora u lipnju 2022. i činjenice da je voditelj službe za širi pristup u rujnu 2022. imenovan glavnim direktorom ITER-IO-a došlo je do promjena na četirima višim rukovodećim položajima u Zajedničkom poduzeću od njih sedam. To stanje dovodi do rizika za dobro upravljanje Zajedničkim poduzećem i kontinuitet njegova poslovanja u razdoblju u kojem će iskusni viši rukovoditelji biti potrebni kako bi se proveli novi temeljni planovi za ITER, koji imaju važan utjecaj na aktivnosti Zajedničkog poduzeća.

U upravljanju ugovorima koje obavlja F4E postoje nedostaci

2.25. Zajedničko poduzeće F4E sklopilo je složene višegodišnje ugovore za ispunjavanje svojih obveza isporuke za projekt ITER. Stoga je dobro upravljanje ugovorima iznimno važno za Zajedničko poduzeće. Zajedničko poduzeće sklopilo je 2013. ugovor u vrijednosti od 500 milijuna eura za dizajn, opremanje i stavljanje u upotrebu zgrada u kojima se obavljaju nuklearne i nenuklearne aktivnosti u vezi s projektom ITER. Uz pomoć vanjskih pravnih stručnjaka Zajedničko poduzeće i ITER-IO, reagirajući na zabrinutost i nezadovoljstvo u pogledu napretka i učinkovitosti izvođača radova u vezi s radovima koji su na zgradama za nenuklearne aktivnosti još bili u tijeku, procijenili su u prosincu 2020. moguće posljedice primjene alternativnih strategija javne nabave, kao što je ponovno raspisivanje natječaja za pružanje usluga opremanja ili povjeravanje preostalih radova drugim izvođačima. U veljači 2021. izvođač radova podnio je zahtjev za nadoknadu troškova dizajna nuklearnih komponenti i usluga opremanja u iznosu od 150 milijuna eura. U rujnu 2021. podnio je još jedan zahtjev, u iznosu od 30 milijuna eura, za preostale radove na zgradama za nenuklearne aktivnosti. Na temelju analize rizika i povratnih informacija koje su dostavili pravni stručnjaci direktor Zajedničkog poduzeća sklopio je dogovor s izvođačem radova samo za prvi zahtjev, i to za isplatu iznosa od 75 milijuna eura, a izvođač je u vezi s nenamirenim drugim zahtjevom pokrenuo spor.

¹² COM(2020) 569 final.

2.26. Analiza dokumentacije o provedbi ugovora koju je obavio Sud pokazala je da postoje nedostaci u načinu na koje je Zajedničko poduzeće upravljalo tim ugovorom. Konkretno, zbog nemogućnosti Zajedničkog poduzeća da obavijesti o značajnoj neusklađenosti u izvođačevu planu izvođenja radova došlo je do različitih interpretacija i neslaganja među strankama kad je riječ o opsegu poslova, rokovima i zahtjevima za projekt. Osim toga, pravni stručnjaci zaključili su da zbog formulacije teksta relevantnih odredbi ugovora Zajedničko poduzeće nije moglo raskinuti taj ugovor s ciljem samostalnog izvršenja radova u smanjenom opsegu ili kako bi ugovorilo da te radove izvrše drugi izvođači. Budući da nije pravilno vodilo evidenciju u vezi s projektom, Zajedničko poduzeće nije moglo jasno utvrditi za što je izvođač odgovoran. Ti nedostaci ozbiljno su utjecali na ostvarivanje ciljeva ugovora i, ako se ne otklone, mogu utjecati i na druge operative aktivnosti Zajedničkog poduzeća kad se uzmu u obzir znatne izmjene tekućih složenih ugovora koje će možda biti potrebne nakon ažuriranja temeljnog plana za projekt ITER.

Zajednička poduzeća u većini su slučajeva poduzela korektivne mjere u vezi s opažanjima Suda iz prethodnih godina

2.27. Zajednička poduzeća u većini su slučajeva poduzela korektivne mjere u vezi s opažanjima koja je Sud iznio u posebnim godišnjim izvješćima iz prethodnih godina, a pojedivosti o tome dostupne su u prilogima 3. poglavlju.

2.28. U [okviru 2.1.](#) objašnjavaju se različiti opisi faza provedbe mjera koje Sud navodi u ovom izvješću, kao i primjeri tipičnih situacija na koje se one primjenjuju.

Okvir 2.1.

Objašnjenja opisa faza provedbe mjera upotrijebljenih u ovom izvješću

Zaključeno: postoje dokazi da je predmetno zajedničko poduzeće ili drugo tijelo provelo korektivne mjere kako bi pružilo odgovor na opažanje ili da opažanje više nije primjenjivo. Primjerice, ugovor koji je bio uzrok opažanja istekao je ili bi zbog promjene okolnosti trošak rješavanja problema bio veći od koristi.

Otvoreno: nisu poduzete korektivne mjere za pružanje odgovora na opažanje ili postoje određeni dokazi o poduzetim korektivnim mjerama, ali postupak još nije dovršen.

2.29. Na [slici 2.2.](#) prikazano je da je od 28 opažanja u pogledu kojih do kraja 2021. još nisu bile poduzete dostatne korektivne mjere tijekom 2022. zaključeno njih 13 (46 %) jer su zajednička poduzeća poduzela korektivne mjere. Na kraju 2022. ostalo je otvoreno 15 opažanja (54 %).

Slika 2.2. – Faza mjera koje zajednička poduzeća poduzimaju u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

Napomena: za zajednička poduzeća SESAR, IHI i Clean H2 zaključena su sva opažanja iz prijašnjih godina zbog korektivnih mjera koje su poduzela tijekom 2022.

Izvor: Sud.

Kontrolni okvir zajedničkih poduzeća za dodjelu bespovratnih sredstava koji se temelji na riziku još nije dovoljno razrađen

Metodologija horizontalnog pregleda koji je obavio Sud

2.30. Sud je 2022. analizirao kontrolni okvir koji se temelji na riziku za proces upravljanja bespovratnim sredstvima za zajednička poduzeća koja djeluju u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa. Analizom koju je Sud proveo obuhvaćena je provedba Komisijinih *ex ante* i *ex post* strategija kontrole za programe Obzor 2020. i Obzor Europa. Na temelju rezultata Sud je donio zaključke o trenutačnim nedostacima i povezanim rizicima koje bi zajednička poduzeća trebala uzeti u obzir pri prilagodbi procesa unutarnje kontrole za projekte povezane s bespovratnim sredstvima u okviru programa Obzor Europa.

2.31. Sud je analizu temeljio na izvješćima o podacima iz Komisijina sustava za e-bespovratna sredstva (COMPASS), izvješćima Službe za unutarnju reviziju o procesu dodjele bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. (uključujući praćenje provedbe relevantnih preporuka te službe) za predmetna zajednička poduzeća i internim smjernicama zajedničkih poduzeća za projektne i financijske službenike. To je dopunjeno razgovorima s članovima osoblja koji sudjeluju u operativnom i financijskom praćenju projekata i unutarnjoj kontroli u zajedničkim poduzećima, kao i analizom dodatnih dokumenata koje su dostavila zajednička poduzeća.

Polovici zajedničkih poduzeća nedostajao je strukturirani pristup za *ex ante* kontrole bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. koji se temelji na riziku

2.32. U skladu s člankom 21. financijskih pravila zajedničkih poduzeća svrha je *ex ante* kontrola spriječiti pogreške i nepravilnosti prije odobrenja operacija te ublažiti rizike od nepostizanja ciljeva. Nad svakom se operacijom provodi najmanje *ex ante* kontrola operativnih i financijskih aspekata operacije na temelju višegodišnje strategije kontrole kojom se uzima u obzir rizik. Opseg *ex ante* kontrola u smislu učestalosti i temeljitosti određuje odgovorni dužnosnik za ovjeravanje uzimajući u obzir rezultate prijašnjih kontrola te pitanje rizika i troškovne učinkovitosti na temelju vlastite analize rizika. U slučaju sumnje dužnosnik za ovjeravanje koji je odgovoran za potvrđivanje relevantnih operacija traži, u okviru *ex ante*

kontrola, dodatne informacije ili obavlja kontrole na licu mjesta kako bi dobio razumno jamstvo.

2.33. Zajednički centar za provedbu (CIC) Glavne uprave za istraživanje i inovacije (GU RTD) utvrdio je 2018. [smjernice o ex ante kontrolama u okviru programa Obzor 2020](#). Glavna su načela tih smjernica sljedeća: i. kontrolama se mora pružiti razumno jamstvo o zakonitosti i pravilnosti na temelju informacija dostupnih tijekom njihove provedbe; ii. kontrolama se mora postići odgovarajuća ravnoteža između smanjenja administrativnog opterećenja i provođenja djelotvorne financijske kontrole; iii. kontrole se moraju temeljiti na riziku i biti troškovno učinkovite i iv. prema korisnicima treba postupati jednako.

2.34. U skladu s tim smjernicama zajednička poduzeća trebala bi se koristiti „kombinacijom unaprijed definiranog skupa jednostavnih i jasnih standardnih kontrola uz dodatne provjere koje se provode samo iznimno i na temelju analize rizika”. Standardne kontrole trebalo bi dopuniti kontrolama koje se temelje na riziku, što može opravdati traženje dodatnih informacija i dokaza o posebnim pitanjima od korisnika. Čimbenici rizika mogu se, među ostalim, odnositi na rizik svojstven vrsti ili opsegu istraživačkog projekta, iskustvo koordinatora projekta, iznos doprinosa EU-a, trajanje projekta, broj projektnih partnera konzorcija, upotrebu trećih strana, suradnju koordinatora tijekom faze pripreme sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, financijsku održivost korisnika, slučajeve iz sustava ranog otkrivanja i isključenja, rezultate *ex post* kontrola, slučajeve navodne prijevare i slučajeve koje je otvorio OLAF, status novog korisnika ili MSP-a i plaćanje preostalog salda.

2.35. Osnovu za kontrole koje se temelje na riziku čini modul za upravljanje rizikom sustava COMPASS u kojem se daje pregled određenih čimbenika rizika povezanih s projektom i njegovim korisnicima, kao što su sustav ranog otkrivanja i isključenja, rezultati *ex post* revizija, broj sudjelovanja u programu Obzor 2020. i status MSP-a. Dodatni čimbenici rizika povezani s projektom mogu se dobiti izravno iz sustava COMPASS (npr. trajanje projekta, doprinos EU-a i broj projektnih partnera u konzorciju).

2.36. CIC je izradio i smjernice naslovljene „[Baseline requirements and principles of the common project monitoring strategy](#)”. U tim se smjernicama utvrđuju ključna načela u svrhu jamčenja da provedbena tijela (kao što su zajednička poduzeća) prilagođavaju razinu praćenja svojih projekata na temelju pouzdane metodologije procjene rizika projekta. Posebno se naglašava da složenost određenog projekta i vjerojatnost pojave problema ovise o nizu zajedničkih čimbenika, kao što su iznos doprinosa EU-a i broj sudionika ili trajanje projekta. Osim toga, procjena razine praćenja trebala bi ovisiti i o ishodu procjene rizika specifične za projekt, koja se treba provesti u fazi pripreme sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava ili u bilo kojem trenutku tijekom provedbe projekta.

2.37. Do kraja 2022. od osam zajedničkih poduzeća samo je njih četiri (CA, Clean H2, IHI i CBE) osmislilo i primijenilo cjelovit pristup *ex ante* kontrolama koji se temelji na riziku i koji je u skladu sa smjernicama CIC-a uzimajući u obzir rizične okolnosti specifične za pojedino

zajedničko poduzeće. U tu je svrhu svako od tih zajedničkih poduzeća utvrdilo najrelevantnije kriterije rizika i na temelju njih osmislilo pristup praćenju koji se temelji na riziku. Takav im je pristup omogućio da procijene razinu rizika svakog projekta i korisnika tijekom glavnih faza provedbe projekta, kao što su priprema sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, izmjena tog sporazuma, izvješćivanje i plaćanje. U tom su pogledu ta zajednička poduzeća izradila i interne smjernice o svojem pristupu koji se temelji na riziku te su obučila i usmjeravala svoje osoblje u vezi s njegovom pravilnom i dosljednom primjenom.

2.38. Kad je riječ o zajedničkom poduzeću SESAR, Sud je na temelju pregleda interne dokumentacije i razgovora s njegovim osobljem utvrdio da su se u njegovu pristupu praćenju rizika krajem 2022. uzimali u obzir samo korisnici nad kojima je provedena *ex post* revizija, uglavnom glavni korisnici. Potencijalno rizični korisnici koji nikad nisu bili podvrgnuti *ex post* reviziji i novi korisnici stoga su bili isključeni iz procjene rizika. Osim toga, Zajedničko poduzeće nije procijenilo rizik na razini projekata.

4. mjera

Zajedničko poduzeće SESAR trebalo bi poboljšati svoj pristup praćenju rizika za *ex ante* kontrole kako bi se utvrdili potencijalno rizični korisnici koji trenutačno nisu uključeni u statistički skup (kao što su korisnici koji nikad nisu bili podvrgnuti *ex post* reviziji i novi korisnici) i rizični projekti.

2.39. Iako je zajedničko poduzeće KDT uvelo praćenje projekata koje se temelji na riziku i koje je u skladu s Komisijinom polaznom vrijednošću, kao i procjenu rizika za MSP-ove i nove korisnike, još uvijek nije izradilo interne smjernice za konsolidaciju tih procesa. Rizik od pogrešaka u isplata bespovratnih sredstava za to zajedničko poduzeće ublažen je činjenicom da su države sudionice provele detaljne *ex ante* kontrole prihvatljivosti projektnih troškova prijavljenih za nacionalno sufinanciranje za korisnike koji djeluju na njihovu državnom području. Države sudionice blisko su surađivale s KDT-om i pravodobno ga obavijestile o otkrivenim velikim pogreškama, nepravilnostima i registriranim stečajevima. Za razliku od drugih zajedničkih poduzeća prag od 90 % za pretfinanciranje bio je primijenjen na razini korisnika te je svaka promjena proračuna za troškove među članovima konzorcija zahtijevala izmjenu sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava. KDT je nadzirao ispunjavanje tih posebnih kriterija izvan sustava COMPASS te su projektni službenici proveli standardizirane ručne provjere s pomoću tablica u Excelu.

2.40. Iako su zajednička poduzeća EU-Rail i EuroHPC na *ad hoc* osnovi provodila *ex ante* kontrole rizičnih projekata koje su se temeljile na riziku, do kraja 2022. još nisu primijenila pristup *ex ante* kontrolama koji se temelji na riziku. Konkretno, ta zajednička poduzeća nisu uskladila *ex ante* kontrole s visokorizičnim čimbenicima koji su utvrđeni ciljanim procjenama rizika. Naposljetku, nisu izradila interne praktične smjernice o tome kako provoditi praćenje na temelju rizika, uključujući upute o načinu na koji bi se osoblje trebalo koristiti modulom za upravljanje rizikom koji je dostupan u sustavu COMPASS.

2.41. Slijedom toga, ta dva zajednička poduzeća nisu jamčila potpunu i usklađenu procjenu relevantnih rizika u vezi s njihovim projektima i korisnicima, što može dovesti do neučinkovitih i/ili nedjelotvornih *ex ante* kontrola kojima bi se povećao rizik od sufinanciranja neprihvatljivih troškova, nepostizanja ciljeva projekata, kašnjenja projekata ili čak neuspjeha projekata.

5. mjera

Zajednička poduzeća EU-Rail i EuroHPC trebala bi primijeniti strukturirani pristup *ex ante* kontrolama koji se temelji na riziku i koji obuhvaća relevantne rizike u vezi s projektom i korisnicima.

Nadalje, zajednička poduzeća EU-Rail, EuroHPC i KDT trebala bi izraditi interne praktične smjernice o tome kako provoditi praćenje na temelju rizika na razini projekata i na razini korisnika te o načinu na koji bi se osoblje trebalo koristiti modulom za upravljanje rizikom koji je dostupan u sustavu COMPASS.

Za većinu zajedničkih poduzeća utvrđeni su nedostaci u području upotrebe unaprjeđenog alata za praćenje

2.42. U skladu s odjeljkom 3.2.2. o pojačanom praćenju u [smjernicama CIC-a o *ex ante* kontrolama u okviru programa Obzor 2020](#). unaprijeđeni alat za praćenje služi kao pomoć službenicima koji se bave bespovratnim sredstvima (projektni službenici, financijski službenici i pravni službenici) pri provedbi procjene rizika projekata ili korisnika. Omogućuje im da u bilo kojem trenutku tijekom provedbe projekta evidentiraju utvrđene važne rizike i prate odgovarajuće mjere praćenja i ublažavanja rizika. Stoga je osmišljen u svrhu pomoći u usmjeravanju *ex ante* kontrola na najvažnije rizike procijenjene za određeni projekt ili korisnike.

2.43. Alat je ugrađen u modul za upravljanje rizicima u okviru sustava za e-bespovratna sredstva (COMPASS). U svrhu strukturirane i dosljedne uporabe u sklopu tog alata dostupna je unaprijed definirana tipologija kategorija praćenja, kao što su znatan rizik za provedbu, pitanja operativne sposobnosti, ozbiljan etički rizik, sumnja na nepravilnost/prijevaru, utvrđeni ozbiljni revizijski nalazi i rizici utvrđeni tijekom *ex ante* kontrole. Službenici moraju jasno navesti koje kontrolne mjere namjeravaju provesti zbog utvrđenog rizika, kao što je zahtjev za ciljanu popratnu dokumentaciju, pokretanje ciljanog tehničkog pregleda dijela aktivnosti na projektu uz sudjelovanje stručnjaka te, u slučaju kritičnih problema, pokretanje tehničkog pregleda i financijske revizije cijelog projekta.

2.44. Kako bi se alat upotrebljavao djelotvorno i učinkovito, službenici bi trebali utvrditi relevantan i ostvariv rok za ciljani dovršetak mjere pojačanog praćenja. Nakon isteka utvrđenog roka i u slučaju da rizik i dalje postoji te je potrebno daljnje praćenje službenik mora

obnoviti upozorenje o pojačanom praćenju, odrediti novi rok i ažurirati planirani tijekom praćenja na odgovarajući način.

2.45. Detaljna analiza uzorka slučajeva pojačanog praćenja u zajedničkim poduzećima koju je proveo Sud otkrila je sljedećih nekoliko nedostataka zbog kojih im je djelotvorno i učinkovito praćenje bilo onemogućeno:

- posebne kontrolne mjere povezane s utvrđenim rizicima nisu bile definirane ili rok za njihovu provedbu nije bio utvrđen (EuroHPC, KDT, EU-Rail);
- nakon isteka utvrđenog roka upozorenje o pojačanom praćenju nije obnovljeno ni zatvoreno. Nadalje, službenik nije ponovno procijenio razinu rizika nakon provedbe kontrolnih mjera (SESAR, CA i KDT).

6. mjera

Zajednička poduzeća SESAR, CA, KDT, EU-Rail i EuroHPC trebala bi zajamčiti da se uz sve pojačane mjere praćenja provode posebne kontrolne mjere usmjerene na utvrđene rizike te da se daljnji koraci u vezi s njima obavljaju u unaprijed utvrđenom roku.

Većina zajedničkih poduzeća još nije osmislila *ex post* revizijski pristup koji se temelji na riziku za isplate bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020.

2.46. U odjeljku 4.2.1. *Komisijine „ex post revizijske strategije za program Obzor 2020.“*, koji se odnosi na odabir koji se temelji na riziku, navodi se da je svrha odabira za *ex post* reviziju koji se temelji na riziku usmjeravanje na dijelove proračuna u provedbenim subjektima u kojima ispravci otkrivenih pogrešaka mogu biti najdjelotvorniji (korisnici s najvećim doprinosima, najveća sudjelovanja u doprinosima, visokorizični korisnici). Međutim, odabirom na temelju rizika također bi se trebao postići najveći mogući „učinak čišćenja“ (vidjeti *okvir 2.2.*) ispravljanjem sistemskih pogrešaka glavnih korisnika. Usmjeravanje na područja s posebnim rizicima podrazumijeva usmjeravanje na područja u kojima stope pogreške mogu premašiti reprezentativnu stopu pogreške¹³.

2.47. Razgovori s osobljem zajedničkih poduzeća koje je obavio Sud, rezultati prethodnih *ex post* revizija i iskustvo Suda s izravnim dokaznim ispitivanjem isplata bespovratnih sredstava potvrdili su da sljedeći kriteriji specifični za rizik mogu upućivati na korisnike i projekte za koje

¹³ Odjeljak 4.2.1. „Odabir koji se temelji na riziku“.

postoji povećan rizik od pogrešaka, a time i potencijalno visok „učinak čišćenja” (vidjeti [okvir 2.2.](#)):

- glavni korisnici prema ukupnim iznosima bespovratnih sredstava;
- korisnici sa statusom novog korisnika ili MSP-a;
- korisnici s visokim stopama pogreške u prethodnim revizijama za koje nisu poduzeti daljnji koraci;
- korisnici koji u velikoj mjeri ovise o financijskim sredstvima EU-a;
- korisnici iz država koje nisu članice EU-a i koji imaju malo ili uopće nemaju iskustva s postupcima EU-a za prijave troškova povezane s bespovratnim sredstvima EU-a;
- niska razina praćenja za prilično složen projekt koju je utvrdilo zajedničko poduzeće;
- projekti i korisnici s visokom razinom podugovaranja i/ili eksternalizacije trećim stranama; i
- korisnici s velikim iznosima doprinosa EU-a za koje ne postoje potvrde neovisnih revizora.

Okvir 2.2.

„Učinak čišćenja“

U Komisijinoj „*ex post* revizijskoj strategiji za program Obzor 2020.“ zahtijeva se izračun „stope preostale pogreške“ kojom se odražava mogući učinak ispravaka korisnika obuhvaćenih revizijom u pogledu sljedećega:

- svih pogrešaka otkrivenih u isplatama bespovratnih sredstava nad kojima je provedena *ex post* revizija, kao i
- sistemskih pogrešaka koje utječu na plaćanja za koja revizija nije provedena („proširenje nalaza“).

Riječ je o učinku na stopu pogreške utvrđenu u uzorku *ex post* revizija koje je provela Zajednička služba GU-a RTD za reviziju reprezentativnom za pojedino zajedničko poduzeće. Stopa preostale pogreške stoga pokazuje koliko je pogrešaka ostalo u statističkom skupu nad kojim se može provesti revizija nakon što su korisnici proveli ispravke povezane s ishodom *ex post* revizija.

Najveći „učinak čišćenja“ postiže se za glavne korisnike. Iako za rashode u okviru programa Obzor 2020. stopa pogreške u tom dijelu statističkog skupa korisnika nije posebno visoka, na glavne korisnike otpada više od 50 % tih rashoda. MSP-ovi i novi korisnici i dalje uzrokuju znatan dio velikih pogrešaka. Međutim, budući da su pojedinačni iznosi koje takvi korisnici potražuju relativno niski, „učinak čišćenja“ u okviru korektivnih mjera za tu skupinu korisnika ograničen je.

2.48. Kako bi se pružilo dostatno jamstvo za postupke davanja razrješnice na razini zajedničkih poduzeća, u Komisijinoj „*ex post* revizijskoj strategiji za program Obzor 2020.“ zahtijeva se da Zajednička služba za reviziju sastavi zaseban reprezentativni (nasumični) uzorak za svako zajedničko poduzeće (uzorak druge razine). Ti se uzorci sastavljaju kao nadopuna zajedničkom (nasumičnom) uzorku (ili uzorku prvog sloja) za rashode u okviru programa Obzor 2020. u cjelini. Nadalje, ako revizije u okviru prvih dviju razina nisu dostatne za zajednička poduzeća, člankom 10. odgovarajućih sporazuma o delegiranju predviđa se da Zajednička služba za reviziju provodi dodatne *ex post* revizije koje se temelje na riziku na zahtjev i na trošak zajedničkog poduzeća (uzorak trećeg sloja).

2.49. Uz iznimku zajedničkih poduzeća CBE, Clean H2 i IHI sva zajednička poduzeća oslanjala su se isključivo na reprezentativne (nasumične) uzorke. Stoga nisu primijenila pristup *ex post* reviziji koji se temelji na riziku, već su dopunila svoje reprezentativne *ex post* revizije *ad hoc* zahtjevima za *ex post* revizije koje se temelje na riziku ili su provela vlastite *ex post* revizije u odabranom posebnom području rizika (primjerice, tijekom 2022. zajedničko poduzeće CA odabralo je prijave troškova visoke vrijednosti na koje je potencijalno utjecala kriza uzrokovana bolešću COVID-19).

2.50. Zajednička poduzeća CBE, Clean H2 i IHI osmislila su pristup *ex post* reviziji koji se temelji na riziku kako bi smanjila svoju stopu pogreške povećanjem „učinka čišćenja” svojih *ex post* revizija.

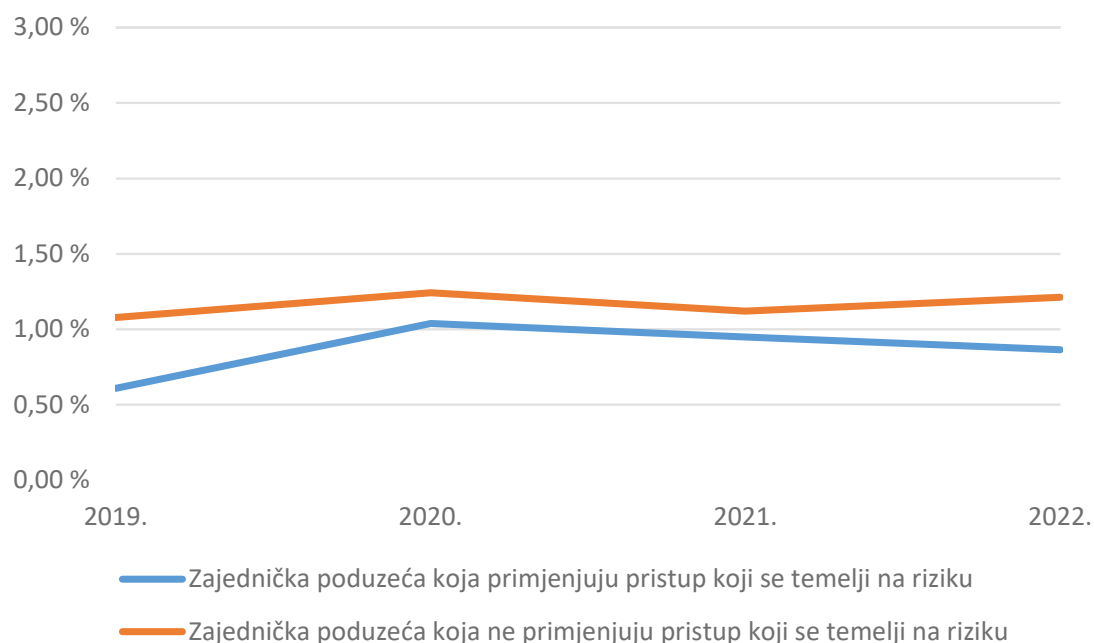
2.51. Kako bi se povećao „činak čišćenja”, razmotrila su, među ostalim, sljedeće čimbenike za utvrđivanje rizičnih korisnika i projekata:

- o profile rizičnosti korisnika potvrđene u prošlosti (kao što su glavni korisnici nad kojima nikad nije provedena revizija, novi korisnici, MSP-ovi, korisnici za koje postoje prethodni revizijski nalazi, korisnici iz država koje nisu članice EU-a); i
- o povratne informacije operativnih jedinica (kao što su informacije o projektima s rizičnim proračunom za bespovratna sredstva ali niskim razinama praćenja, korisnici koji uvelike ovise o financijskim sredstvima EU-a, korisnici ili projekti za koje postoji pojačano upozorenje u pogledu praćenja, korisnici s velikim iznosom nepotvrđenog doprinosa EU-a itd.).

2.52. U sažetom izvješću Zajedničke službe za reviziju o pogreškama koje proizlaze iz *ex post* revizija koje se temelje na riziku provedenih za isplate bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. navedeno je da je samo za zajednička poduzeća Clean H2 i IHI uzorak u prosjeku bio bolje usmjeren u usporedbi s onim zajedničkim poduzećima koja su *ex post* revizije koje se temelje na riziku zatražila na *ad hoc* osnovi. To se objašnjava činjenicom da su oba zajednička poduzeća upotrijebila razrađene upitnike u svrhu otkrivanja korisnika koji su najskloniji pogreškama.

2.53. Na [slici 2.3.](#) prikazano je kretanje stopa preostale pogreške zajedničkih poduzeća u razdoblju 2019. – 2022. utvrđenih *ex post* revizijama. Iz nje je vidljivo da su zajednička poduzeća koja primjenjuju razrađen pristup *ex post* revizijama koji se temelji na riziku (Clean H2 i IHI) prijavila stopu preostale pogreške koja je ispod prosjeka zajedničkih poduzeća koja nisu primijenila takav pristup, i to zbog sustavnog utvrđivanja najrizičnijih korisnika i obavljanja revizija nad njima.

Slika 2.3. – Kretanje prosječnih stopa preostale pogreške u razdoblju 2019. – 2022. utvrđenih *ex post* revizijama

Izvor: Sud, na temelju podataka iz godišnjih izvješća o radu zajedničkih poduzeća za razdoblje 2019. – 2022.

U okviru programa Obzor Europa postalo je još važnije da zajednička poduzeća primjenjuju poseban pristup upravljanju bespovratnim sredstvima koji se temelji na riziku

2.54. U sklopu programa Obzor Europa došlo je do nekoliko važnih promjena za okvir unutarnje kontrole. Primjerice, Komisija u [smjernicama o strategiji kontrole za program Obzor Europa](#) navodi da će Zajednička služba za reviziju provesti samo *ex post* reviziju reprezentativnog uzorka rashoda u cijelom programu i prestati provoditi posebnu reprezentativnu *ex post* reviziju za pojedinačne dionike programa Obzor Europa, kao što su zajednička poduzeća. Zajednička poduzeća moći će zatražiti *ex post* revizije koje se temelje na riziku za svoje korisnike i projekte samo ako su ti korisnici i projekti jasno utvrđeni kao visokorizični.

2.55. Nadalje, u strukturi korisnika i/ili projekata nekih zajedničkih poduzeća (SESAR, CA, IHI, EuroHPC) dolazi do znatnih promjena u okviru programa Obzor Europa, kao što je povećan broj MSP-ova, novih korisnika i većih konzorcija te zahtjev da se postupci otvorenih poziva na podnošenje prijedloga primjenjuju samo za aktivnosti u okviru programa Obzor Europa. Zbog toga čimbenici rizika utvrđeni u prethodnim programima možda više nisu relevantni te se mogu pojaviti novi čimbenici rizika.

2.56. Tim se promjenama naglašava važnost toga da zajednička poduzeća primijene ili prilagode svoj poseban pristup upravljanju bespovratnim sredstvima koji se temelji na riziku. Tijekom 2022. samo je zajedničko poduzeće Clean H2 osmislilo takav pristup (vidjeti [okvir 2.3.](#)).

Okvir 2.3.

Pristup upravljanju bespovratnim sredstvima koji se temelji na riziku koji je osmislilo zajedničko poduzeće Clean H2

Zajedničko poduzeće Clean H2 osmislilo je prilagođeni pristup koji se temelji na riziku kako bi ojačalo jamstvo koje dobiva *ex ante* kontrolama i *ex post* revizijama.

Početkom 2022. Zajedničko poduzeće analiziralo je cijeli statistički skup korisnika programa Obzor 2020. i označilo one najrizičnije u svrhu provedbe *ex post* revizija koje se temelje na riziku. Najrizičniji korisnici bili su svi glavni korisnici za koje je iznos doprinosa Zajedničkog poduzeća premašio 1 milijun eura na razini svih projekata u okviru programa Obzor 2020. kojima upravlja Zajedničko poduzeće, korisnici koji nikad nisu bili obuhvaćeni *ex post* revizijom i korisnici koji su imali profil rizičnosti MSP-a ili novog korisnika.

Ostali glavni korisnici pozvani su da ispune kratak upitnik za samoprocjenu koji je bio usmjeren na najčešće pogreške otkrivene u prethodnim *ex post* revizijama, kao što su složenost odabrane opcije troškova za osoblje, znatno podugovaranje, kupnja imovine, unutarnja opskrba, metoda izvješćivanja o troškovima i provedba rezultata prethodnih *ex post* revizija.

Na temelju njihovih odgovora Zajedničko poduzeće utvrdilo je glavne korisnike s visokim rizikom u pogledu *ex ante* kontrole. S njima je održalo financijske internetske seminare u kojima je naglasak bio na ključnim značajkama točne prijave troškova sa znatnim troškovnim stavkama.

Rezultate internetskih seminara projektni i financijski službenici Zajedničkog poduzeća iskoristili su kako bi poboljšali djelotvornost njegovih *ex ante* kontrola za predstojeće prijave troškova tih glavnih korisnika (faza plaćanja).

2.57. Postojeća tehnička ograničenja mogu utjecati na djelotvornost pristupa upravljanju bespovratnim sredstvima koji se temelji na riziku. Sustav e-bespovratnih sredstava (COMPASS) još uvijek ne omogućuje da se voditeljima *ex ante* kontrola pruže dragocjene automatske povratne informacije iz nalaza *ex post* revizija (zajedno s prijedlozima za ciljane *ex ante* kontrole) u svrhu obavljanja procjene rizika.

7. mjera

U okviru programa Obzor Europa sva zajednička poduzeća trebala bi primjenjivati pristup upravljanju bespovratnim sredstvima koji se temelji na riziku kojim se obuhvaćaju glavne faze upravljanja bespovratnim sredstvima, od pripreme sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava do plaćanja. U tom bi kontekstu zajednička poduzeća posebice trebala zajamčiti sljedeće:

- (a) da se nad potencijalno rizičnim korisnicima i projektima provode pojačane *ex ante* kontrole ili *ex post* revizije; i
- (b) da se važni rezultati *ex post* revizija propisno uzimaju u obzir u procjeni rizika za buduće *ex ante* kontrole.

Druge publikacije Suda u kojima ima riječi o zajedničkim poduzećima

2.58. Osim godišnjeg izvješća o reviziji godišnje računovodstvene dokumentacije zajedničkih poduzeća Sud je tijekom 2022 i 2023. objavio niz tematskih revizijskih izvješća i pregleda u kojima ima riječi o zajedničkim poduzećima (vidjeti [sliku 2.4.](#)).

Slika 2.4. – Druge nedavno objavljene publikacije Suda u kojima ima riječi o zajedničkim poduzećima ili istraživanjima

Tematsko izvješće Suda 05/2022

„Kibersigurnost institucija, tijela i agencija EU-a: razina pripravnosti općenito nije razmjerna prijetnjama“

U razdoblju 2018. – 2021. broj ozbiljnih incidenata u tijelima EU-a više se nego udeseterostručio jer se radom na daljinu znatno povećao broj potencijalnih pristupnih točaka za napadače.

Ozbiljni incidenti općenito su posljedica primjene novih metoda i tehnologija te za istragu nad njima i oporavak od njih mogu biti potrebni tjedni, ako ne i mjeseci. Jedan od primjera bio je kibernetički napad na Europsku agenciju za lijekove, zbog kojeg su procurili osjetljivi podatci kojima se manipuliralo kako bi se poljuljalo povjerenje u cjepiva.

Glavni je zaključak revizora bio da je razina pripravnosti tijela EU-a u području kibersigurnosti neujednačena i općenito nerazmjerna rastućim prijetnjama. Štoviše, ta tijela nemaju dosljedan pristup problematici kibersigurnosti, a ponekad se ne primjenjuju ni osnovne kontrole i ključne dobre prakse u području kibersigurnosti.

Iako bi se razlike u razinama kibersigurnosti teoretski mogle opravdati različitim profilima rizičnosti svake organizacije i različitim razinama osjetljivosti podataka koje te organizacije obrađuju, revizori naglašavaju da, s obzirom na to da su sva tijela EU-a snažno međusobno povezana, kibersigurnosne slabe točke u jednom tijelu EU-a mogu izložiti više drugih organizacija kiberprijetnjama.

Naposlijetku, u institucijama, agencijama i tijelima EU-a trenutačno ne postoji pravni okvir za informacijsku sigurnost i kibersigurnost.

Tematsko izvješće Suda 23/2022

„Sinergije između programa Obzor 2020. i europskih strukturnih i investicijskih fondova“

Komisija je u strategiji Europa 2020. istaknula ulogu istraživanja i inovacija kao ključnog pokretača društvenog i gospodarskog blagostanja i okolišne održivosti.

Dva glavna izvora potpore za istraživanja i inovacije bili su Obzor 2020., s proračunom od 76,4 milijarde eura, te europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi), s iznosom od gotovo 41 milijarde eura za koji su preuzete obveze za aktivnosti istraživanja i inovacija.

Sud je ovim izvješćem procijenio jesu li Komisija i relevantna nacionalna/regionalna provedbena tijela poduzela odgovarajuće mjere za uspostavu sinergija između programa Obzor 2020. i ESI fondova.

Utvrđeno je da određeni čimbenici, iako ključni za stvaranje sinergija, nisu bili u cijelosti uspostavljeni i da su postojale razlike u provedbi ovisno o vrsti sinergija. Suradnja između dionika u područjima istraživanja i inovacija u okviru tih dvaju programa i dalje je bila ograničena. Budući da nije postojala integrirana baza podataka za projekte u okviru ESI fondova koja bi bila interoperabilna s bazom podataka za program Obzor 2020., Komisija i nacionalna/regionalna tijela nailazila su na poteškoće pri utvrđivanju i istraživanju mogućih sinergija. Nadalje, upravljačka tijela za ESI fondove nisu provela sve mjere za promicanje sinergija predviđene u strateškim dokumentima. Određenim projektnim prijedlozima koji su pozitivno ocijenjeni u okviru programa Obzor 2020., ali nisu financirani zbog nedostatka sredstava dodijeljena je oznaka kvalitete (pečat izvrsnosti) kako bi lakše dobili financijska sredstva iz ESI fondova. Međutim, kad je riječ o aktivnostima obuhvaćenim uzorkom Suda, sredstva iz ESI fondova dodijeljena su tek za ograničen broj aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. kojima je dodijeljena oznaka kvalitete.

Revizori preporučuju Komisiji da:

- poboljša suradnju među dionicima koji djeluju u području istraživanja i inovacija;
- iskoristi potencijal baza podataka radi poticanja sinergija;
- poveća uporabu sinergija u fazi primjene; i
- poboljša protok informacija o projektima programa Obzor 2020. kojima je dodijeljen pečat izvrsnosti.

Tematsko izvješće Suda 05/2023

„Niz pojedinačnih sastavnica koje zahtijevaju dodatno pojednostavnjenje i više odgovornosti“

Ovom revizijom nastojao se dati uvid u financijsku strukturu EU-a, koja se opisuje kao „galaksija financijskih sredstava i instrumenata oko proračuna EU-a“. Zajednička poduzeća navode se kao jedan od instrumenata koji je u potpunosti uključen u proračun EU-a.

Cilj izvješća bio je utvrditi mogući prostor za pojednostavnjenje i racionalizaciju financijske strukture EU-a. U njemu je ujedno procijenjeno koji su razlozi za uspostavu instrumenata izvan proračuna EU-a te jamči li se postojećim mehanizmima javni nadzor nad financiranjem.

Sud je u izvješću utvrdio da se financijska struktura EU-a sastoji od previše instrumenata s različitim mehanizmima upravljanja i izvorima sredstava te različitim načinima osiguravanja sredstava za potencijalne obveze.

Za neke od tih instrumenata Europski parlament ne obavlja revizije uspješnosti i nadzor.

U okviru revizije primljen je na znanje nedavni napredak u konsolidaciji nekoliko instrumenata. Međutim, potencijal za pojednostavnjenje još nije u potpunosti iskorišten, posebno za instrumente kojima se pruža financijska pomoć.

Revizori preporučuju Komisiji da:

- procjenjuje sve prijedloge za nove instrumente i obavješćuje Vijeće u tom pogledu;
- objavljuje informacije o cjelokupnoj financijskoj strukturi EU-a;
- integrira Fond za modernizaciju u proračun EU-a; i
- konsolidira postojeće instrumente financijske pomoći.

Izvor: pojedinosti o izvješćima, povezane preporuke i odgovor subjekta revizije dostupni su na internetskim stranicama Suda eca.europa.eu.

Odgovor zajedničkih poduzeća na poglavlje 2.

OPAŽANJE 2.38

Važno je napomenuti da su glavni dio proračuna Zajedničkog poduzeća SESAR 3 za Obzor 2020. koristili glavni korisnici (privatni članovi Zajedničkog poduzeća) koji su uglavnom provodili velike projekte povezane s pozivima na podnošenje prijedloga za industrijska istraživanja i koji su svi bili podvrgnuti ex post reviziji (katkad i više puta) tijekom prethodnih programa. Stoga je Zajedničko poduzeće SESAR smatralo da je preostali rizik, povezan s manjim korisnicima i novim sudionicima (koji nisu bili podvrgnuti ex post reviziji), dosta nizak.

Naposljetku, budući da je broj projekata u okviru programa Obzor 2020. bio prilično ograničen i uglavnom su ih provodili poznati korisnici i oni koji su bili podvrgnuti ex post reviziji, Zajedničko poduzeće procijenilo je ukupne rizike povezane s programom Obzor 2020. na razini svojih glavnih korisnika, a ne na razini projekta.

OPAŽANJE 2.40

Zajedničko poduzeće EU-Rail željelo bi naglasiti da je rizik od pogrešaka u plaćanjima bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. znatno smanjen upotrebom paušalnih iznosa. Konkretno, Zajedničko poduzeće EU-Rail osiguralo je razumne paušalne iznose angažiranjem financijskih stručnjaka tijekom postupaka evaluacije poziva te je pažljivo istražilo i pregovaralo o svim troškovnim stavkama koje su financijski stručnjaci doveli u pitanje tijekom faze pripreme sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, u skladu s Odlukom Komisije C(2017) 7151 od 27. listopada 2017. o odobravanju primjene nadoknade na temelju paušalnog iznosa za prihvatljive troškove djelovanja u sklopu okvirnog programa Obzor 2020.

Iako je Zajedničko poduzeće EU-Rail primijenilo postupke za ex ante utvrđivanje visokorizičnih čimbenika za sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020., priznaje da bi se ti postupci mogli bolje uskladiti sa smjericama Komisije o ex ante kontrolama koje se temelje na procjeni rizika.

OPAŽANJE 2.55

U okviru programa Obzor Europa Zajedničko poduzeće SESAR 3 s većim brojem privatnih članova organizira otvorene pozive na podnošenje prijedloga. Tijekom 2023., kada su zaključeni prvi pozivi na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa, Zajedničko poduzeće SESAR 3 usvojilo je novi pristup ex ante kontrolama koji se temelji na riziku i uspostavilo nove alate koji se temelje na riziku, kojima se procjenjuju rizici na razini projekata i

za nove sudionike. Zajedničko poduzeće SESAR 3 dostavit će informacije o tim aktivnostima u svojem godišnjem izvješću o radu za 2023.

7. MJERA

Zajednička poduzeća svjesna su znatne promjene Komisijina okvira unutarnje kontrole za bespovratna sredstva u okviru programa Obzor Europa, prema kojoj zajednička poduzeća više ne mogu utvrđivati vlastite specifične reprezentativne uzorke i izračunavati svoje specifične reprezentativne stope pogreške i stope preostale pogreške. Stoga se sva zajednička poduzeća već pripremaju za tu promjenu tako što definiraju svoj zajednički pristup provedbi Komisijine strategije kontrole za program Obzor Europa, koja će uključivati sljedeće elemente:

- ex ante kontrole koje se temelje na procjeni rizika
- ex post revizije koje se temelje na procjeni rizika i
- U godišnjem izvješću o radu izvješćuje se o najvažnijim rezultatima ex post revizije (bez navođenja stopa pogreške specifičnih za zajedničko poduzeće), otkrivenim nedostatcima unutarnje kontrole i učinku čišćenja.

Zajednički pristup provedbi zajedničkih poduzeća (koji je trenutačno u pripremi) kojim će se obuhvatiti opažanja Revizorskog suda i mjera 7. temeljit će se na novim elementima jamstva koji su relevantni u okviru programa Obzor Europa.

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

Poglavlje 3.

Izjave o jamstvu za zajednička poduzeća EU-a

3.1. Informacije na kojima se temelje izvještaji o jamstvu

Osnova za mišljenja

3.1.1. Sud je proveo reviziju u skladu s međunarodnim revizijskim standardima i etičkim kodeksom Međunarodne federacije računovođa (IFAC) te međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI). Odgovornosti Suda u skladu s tim standardima opširnije su opisane u odjeljku ovog izvješća o odgovornostima revizora. Sud je ispunio zahtjeve u pogledu neovisnosti i postupio u skladu sa svojim etičkim odgovornostima predviđenima Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe. Sud prikupljene revizijske dokaze smatra dostatnima i prikladnima da budu osnova za njegovo mišljenje.

Odgovornosti uprave i osoba zaduženih za upravljanje

3.1.2. U skladu s člancima od 310. do 325. UFEU-a i financijskim uredbama zajedničkih poduzeća uprava svakog zajedničkog poduzeća odgovorna je za pripremu i prikazivanje računovodstvene dokumentacije na temelju međunarodno prihvaćenih računovodstvenih standarda za javni sektor te za zakonitost i pravilnost povezanih transakcija. Ta odgovornost uključuje oblikovanje, uspostavu i provedbu unutarnje kontrole koja je važna za pripremu i prikazivanje financijskih izvještaja u kojima nema značajnog pogrešnog prikazivanja zbog prijevare ili pogreške. Odgovornost je uprave ujedno zajamčiti da su aktivnosti, financijske transakcije i informacije prikazane u financijskim izvještajima u skladu s regulatornim okvirom tijela koja ih uređuju. Uprava svakog zajedničkog poduzeća snosi krajnju odgovornost za zakonitost i pravilnost transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća.

3.1.3. U pripremi računovodstvene dokumentacije odgovornost je uprave procijeniti mogućnost zajedničkog poduzeća da nastavi s trajnim poslovanjem te po potrebi objavljivati informacije o pitanjima u vezi s trajnošću poslovanja i služiti se računovodstvenim načelom trajnosti poslovanja, osim u slučajevima u kojima uprava namjerava likvidirati predmetni subjekt ili prestati s poslovanjem, ili je prestanak poslovanja jedina realna mogućnost.

3.1.4. Osobe zadužene za upravljanje odgovorne su za nadgledanje procesa financijskog izvještavanja zajedničkog poduzeća.

Odgovornosti revizora u pogledu revizije računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija

3.1.5. Ciljevi su Suda dobiti razumno jamstvo o tome da u računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkih poduzeća nema značajnog pogrešnog prikazivanja i da su povezane transakcije zakonite i pravilne te, na temelju provedene revizije, podnijeti Europskom parlamentu i Vijeću izjave o jamstvu u pogledu pouzdanosti računovodstvene dokumentacije te zakonitosti i pravilnosti povezanih transakcija. Razumno jamstvo visoka je razina jamstva, ali nije garancija da će se revizijom u svim slučajevima otkriti značajno pogrešno prikazivanje ili neusklađenost. Njihov uzrok mogu biti prijevarena ili pogreška te se smatraju značajnima ako bi bilo razumno očekivati da bi, pojedinačno ili skupno, mogli utjecati na ekonomske odluke koje korisnici računovodstvene dokumentacije donose na temelju njezina sadržaja.

3.1.6. Kad je riječ o prihodima, Sud provjerava doprinose koje su Komisija, drugi partneri ili zemlje sudionice stavile zajedničkim poduzećima na raspolaganje te procjenjuje postupke kojima se zajednička poduzeća služe za ubiranje ostalih prihoda, ako postoje.

3.1.7. Kad je riječ o rashodima, Sud ispituje platne transakcije nakon što su rashodi nastali, evidentirani i prihvaćeni. Tim su ispitivanjem obuhvaćene sve kategorije plaćanja u trenutku njihova izvršenja, osim predujmova. Isplate predujmova ispituju se u trenutku u kojem primatelj sredstava dostavi potvrdu o njihovoj pravilnoj uporabi te u kojem zajedničko poduzeće prihvati tu potvrdu i obračuna predujam, iste godine ili kasnije.

3.1.8. U skladu s međunarodnim revizijskim standardima i međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija Sud primjenjuje stručnu prosudbu i zadržava profesionalni skepticizam tijekom čitavog trajanja revizije. Sud poduzima i sljedeće korake:

- utvrđuje i procjenjuje rizike od značajnog pogrešnog prikazivanja u računovodstvenoj dokumentaciji i od značajne neusklađenosti povezanih transakcija s obvezama iz pravnog okvira Europske unije do kojih je došlo zbog prijevare ili pogreške. Sud priprema i provodi revizijske postupke kojima se vodi računa o tim rizicima. Prikuplja revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da budu osnova za njegova mišljenja. Rizik od toga da se značajno pogrešno prikazivanje ili neusklađenost ne otkriju veći je ako su oni uzrokovani prijevarom nego ako je riječ o otkrivanju pogrešaka jer prijevara može podrazumijevati tajno dogovaranje, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje unutarnjih kontrola;
- stječe uvid u unutarnje kontrole koje su relevantne za reviziju kako bi pripremio primjerene revizijske postupke u danim okolnostima, ali ne u svrhu izražavanja mišljenja o djelotvornosti tih unutarnjih kontrola;
- obavlja evaluaciju primjerenosti primijenjenih računovodstvenih politika te razumnosti računovodstvenih procjena i povezanih informacija koje je uprava objavila;

- donosi zaključke o primjerenosti načina na koji se uprava služila računovodstvenim načelom trajnosti poslovanja i, na temelju prikupljenih dokaza, o tome postoji li značajna nesigurnost u vezi s događajima ili uvjetima kojom bi se ozbiljno mogla ugroziti mogućnost zajedničkog poduzeća da nastavi s trajnim poslovanjem. U slučajevima u kojima Sud zaključi da postoji takva značajna nesigurnost dužan je u svojem revizijskom izvješću skrenuti pozornost na povezane informacije koje su objavljene u konsolidiranoj računovodstvenoj dokumentaciji ili, ako te informacije nisu objavljene na odgovarajući način, izraziti mišljenje koje nije bezuvjetno. Zaključci Suda temelje se na revizijskim dokazima koji su prikupljeni do datuma sastavljanja revizijskog izvješća. Ipak, budući događaji ili uvjeti mogu dovesti do toga da određeni subjekt prestane s trajnim poslovanjem;
- obavlja evaluaciju cjelokupnog prikaza, strukture i sadržaja računovodstvene dokumentacije, uključujući sve objavljene informacije, te procjenjuje jesu li povezane transakcije i događaji vjerno prikazani u računovodstvenoj dokumentaciji;
- prikuplja dostatne i primjerene revizijske dokaze u pogledu financijskih informacija zajedničkih poduzeća kako bi izrazio mišljenje o računovodstvenoj dokumentaciji i povezanim transakcijama. Sud je odgovoran za usmjeravanje revizije, nadzor nad njome i njezinu provedbu. Sud snosi isključivu odgovornost za revizorska mišljenja koja izražava;
- Sud uzima u obzir revizije koje je nad računovodstvenom dokumentacijom zajedničkih poduzeća obavio neovisni vanjski revizor u skladu s člankom 70. stavkom 6. Financijske uredbe EU-a¹⁴.

3.1.9. Kad je riječ o rashodima zajedničkih poduzeća za istraživanja u okviru programa Obzor 2020., *ex post* revizije provodi Zajednička služba za reviziju koja djeluje u sklopu Komisijina GU-a RTD. U pogledu rezultata *ex post* revizija koje je provela navedena služba Komisija je u prijedlogu uredbe o programu Obzor 2020.¹⁵ ocijenila da bi realistični ciljani rizik od pogrešaka na godišnjoj osnovi trebao biti u rasponu 2 – 5 % s obzirom na troškove kontrola i složenost pravila za nadoknadu troškova istraživačkih projekata. Komisijin je cilj da vrijednost stope preostale pogreške u trenutku zaključenja programa Obzor 2020. bude što bliže razini od 2 %. Kad je riječ o rashodima zajedničkih poduzeća za istraživanja u okviru programa Obzor Europa, za *ex post* revizije i dalje je odgovorna Zajednička služba za reviziju.

3.1.10. Sud obavještava upravu o pitanjima kao što su planirani opseg i vremenski okvir revizije i važni revizijski nalazi, uključujući sve bitne nedostatke u unutarnjim kontrolama koje utvrdi tijekom revizije.

¹⁴ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046.

¹⁵ COM(2011) 809.

3.1.11. Među pitanjima o kojima je raspravljao sa zajedničkim poduzećima Sud određuje ona koja su najvažnija za reviziju računovodstvene dokumentacije za tekuće razdoblje i koja se stoga smatraju ključnim revizijskim pitanjima. Sud ta pitanja opisuje u svojem revizijskom izvješću, osim ako zakonima ili propisima nije dopušteno javno objavljivanje informacija o tom pitanju ili ako, u iznimno rijetkim slučajevima, Sud utvrdi da određeno pitanje ne bi trebalo objaviti u izvješću jer je razumno očekivati da bi nepovoljne posljedice takvog objavljivanja bile veće od koristi za javni interes.

Zajednička poduzeća koja provode okvirne programe EU-a

Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3)

3.2. Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3)

Uvod

3.2.1. Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3), sa sjedištem u Bruxellesu, osnovano je u studenome 2021. u okviru programa Obzor Europa na razdoblje koje završava 31. prosinca 2031.¹⁶ SESAR 3 zamijenio je i naslijedio zajedničko poduzeće SESAR, koje je osnovano u veljači 2007. u okviru Sedmog okvirnog programa za istraživanja (FP7) na razdoblje od osam godina¹⁷ i čije je djelovanje produženo u lipnju 2014. u okviru programa Obzor 2020. na razdoblje do 31. prosinca 2024.¹⁸

3.2.2. SESAR 3 ima oblik javno-privatnog partnerstva te mu je svrha razvoj moderniziranog upravljanja zračnim prometom u Europi i ubrzanje uvođenja inicijative „digitalno europsko nebo” s pomoću istraživanja i inovacija. Članove osnivače čine EU, koji predstavlja Komisija, i Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe (**Eurocontrol**) te više od 50 organizacija iz svih dijelova vrijednosnog lanca zrakoplovstva – od zračnih luka preko korisnika zračnog prostora svih kategorija, pružatelja usluga zračne plovidbe, operatora i pružatelja usluga bespilotnih letjelica te proizvodne industrije do znanstvene zajednice.

¹⁶ Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa.

¹⁷ Uredba Vijeća (EZ) br. 219/2007 o uspostavljanju zajedničkog poduzeća za razvoj nove generacije Europskog sustava upravljanja zračnim prometom (SESAR).

¹⁸ Uredba Vijeća (EU) br. 721/2014 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 219/2007.

Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3)

3.2.3. U [tablici 3.2.1.](#) prikazani su ključni podatci o Zajedničkom poduzeću.

Tablica 3.2.1. – Ključni podatci o Zajedničkom poduzeću

	2022.	2021.	Razlika
Raspoloživi proračun za plaćanje (u milijunima eura) ⁽¹⁾	146,9	69,9	110 %
Raspoloživi proračun za preuzimanje obveza (u milijunima eura) ⁽¹⁾	158,8	34,8	356 %
Ukupan broj članova osoblja na dan 31. prosinca ⁽²⁾	36	37	-3 %

(1) Raspoloživi proračun uključuje neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina koja je Zajedničko poduzeće ponovno unijelo u proračun tekuće godine, namjenske prihode i sredstva preraspodijeljena u sljedeću godinu.

(2) Osoblje uključuje dužnosnike, privremeno i ugovorno osoblje te upućene nacionalne stručnjake.

Izvor: podatci koje je dostavilo Zajedničko poduzeće.

3.2.4. Izmjene u veličini proračuna Zajedničkog poduzeća prikazane u [tablici 3.2.1.](#) ponajprije ovise o fazi provedbe višegodišnjih programa za istraživanja i inovacije. Zajedničko poduzeće započelo je 2022. s provedbom programa Obzor Europa. Proračun za 2022. stoga uključuje proračun za preuzimanje obveza za prve pozive na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa planirane za 2022. te proračun za plaćanja za povezana plaćanja pretfinanciranja.

Informacije na kojima se temelji izjava o jamstvu

3.2.5. Revizijski pristup Suda, osnova za mišljenje Suda, odgovornosti uprave zajedničkog poduzeća SESAR 3 i osoba zaduženih za upravljanje te odgovornosti revizora za reviziju računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija opisani su odjeljku 3.1. Potpis na stranici [155.](#) sastavni je dio mišljenja.

Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3)

Izjava o jamstvu koju Sud upućuje Europskom parlamentu i Vijeću – izvješće neovisnog revizora

Mišljenje

3.2.6. Sud je obavio reviziju:

- (a) računovodstvene dokumentacije zajedničkog poduzeća SESAR 3, koja se sastoji od financijskih izvještaja¹⁹ i izvješća o izvršenju proračuna²⁰ za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022., te
- (b) zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s tom računovodstvenom dokumentacijom, u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Pouzdanost računovodstvene dokumentacije

Mišljenje o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije

3.2.7. Prema mišljenju Suda računovodstvena dokumentacija zajedničkog poduzeća SESAR 3 za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2022. te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije. Ta se pravila temelje na međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima za javni sektor.

¹⁹ Financijski izvještaji sastoje se od bilance, izvještaja o financijskom rezultatu, izvještaja o novčanom toku, izvještaja o promjenama u neto imovini te kratkog prikaza važnih računovodstvenih politika, kao i drugih bilješki s pojašnjenjima.

²⁰ Izvješća o izvršenju proračuna sastoje se od izvješća koja objedinjuju sve proračunske operacije i bilješki s pojašnjenjima.

Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3)

Zakonitost i pravilnost transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

Prihodi

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.2.8. Prema mišljenju Suda prihodi povezani s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća SESAR 3 za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakoniti i pravilni.

Plaćanja

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.2.9. Prema mišljenju Suda plaćanja povezana s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća SESAR 3 za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakonita i pravilna.

3.2.10. Opažanjima u nastavku ne dovodi se u pitanje mišljenje Suda.

Opažanja o proračunskom upravljanju

Nedostatne informacije o doprinosima članova na razini programa

3.2.11. U godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2022. postoje znatne razlike u iznosima doprinosa priznatih po kategoriji člana (EU, privatni članovi i Eurocontrol). Tomu je uzrok činjenica da se novčani doprinosi EU-a potvrđuju i priznaju pri njihovu plaćanju zajedničkim poduzećima na početku provedbe projekta, no doprinosi u naravi članova priznaju se tek nakon potvrde nastalih i prijavljenih troškova provedbe projekta. Razlika između priznatog iznosa novčanih doprinosa s jedne te doprinosa u naravi s druge strane nije na optimalan način uzeta u obzir u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkih poduzeća za 2022. jer u njoj nisu iznesene informacije o pravnim obvezama zajedničkih poduzeća na kraju godine u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora.

Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3)

3.2.12. Sud u odlomcima u nastavku iznosi tablicu s pregledom postignuća u pogledu doprinosa članova tijekom 2022. po programima.

Provedba programa Obzor 2020.

3.2.13. U [tablici 3.2.2.](#) prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor 2020. u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

**Tablica 3.2.2. – Doprinosi članova za program Obzor 2020.
(u milijunima eura)**

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju i bilateralnim sporazumima)				Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)				
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Dodatne aktivnosti ⁽¹⁾	Sveukupno	U gotovini	U naravi, potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	U naravi za dodatne aktivnosti	Sveukupno
EU (GU MOVE)	555,8	29,3	—	585,0	537,3	—	—	—	537,3
Eurocontrol	467,0	25,0	—	492,0	16,8	274,1	39,5	—	330,4
Privatni članovi	280,0	18,5	—	298,5	10,8	234,1	44,5	—	289,4
Sveukupno	1 302,8	72,8	—	1 375,5	564,9	508,2	84,0	—	1 157,1

(1) Dodatne aktivnosti nisu obuhvaćene opsegom revizije koju provodi Sud.

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbu o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

Pravne obveze članova na razini su njihovih ciljnih vrijednosti doprinosa

3.2.14. Kako bi se dobila potpuna predodžba o postignućima Zajedničkog poduzeća, potrebno je uzeti u obzir i trenutačnu razinu operativnih obveza njegovih članova u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora. Do kraja 2022. Zajedničko poduzeće u potpunosti je preuzelo obveze u iznosu od 555,8 milijuna eura, koliko iznosi maksimalni operativni doprinos EU-a za sklopljene sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovore u okviru programa Obzor 2020. Od iznosa preuzetih obveza preostalo je otprilike 65,7 milijuna eura (ili 11,8 %) za isplatu u narednim godinama za projekte i ugovore koji još nisu dovršeni. Istodobno su se privatni članovi pravno obvezali da će osigurati cjelokupan iznos doprinosa u naravi od 280 milijuna eura koji je definiran kao ciljna vrijednost u sporazumu sklopljenom sa sektorskim članovima. Od tog su iznosa do kraja 2022. sektorski članovi prijavili 278,5 milijuna eura (ili 99,5 %). Eurocontrol je za doprinose za operativne aktivnosti u potpunosti preuzeo obveze u iznosu od 467 milijuna eura, što je ciljna vrijednost definirana u bilateralnom sporazumu. Od tog je iznosa do kraja 2022. prijavio 313,6 milijuna eura (ili 67 % ciljne vrijednosti).

Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3)

Stanje u pogledu izvršenja proračunskih plaćanja za 2022. za aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. pogoršalo se jer su se korisnici suočili s rastućim troškovima i problemima u vezi s isporukom

3.2.15. Kad je riječ o aktivnostima u okviru programa Obzor 2020., Zajedničko poduzeće nije primilo nova operativna odobrena sredstva za preuzimanje obveza jer je svoje posljednje pozive na podnošenje prijedloga zaključilo do kraja 2020. Stopa izvršenja operativnih odobrenih sredstava za plaćanje smanjila se na 54 % (2021.: 93 %). Prema izvješću o proračunskom i financijskom upravljanju Zajedničkog poduzeća za 2022. to je bila posljedica rastućih troškova i problema u vezi s isporukom, s čime su se korisnici suočili zbog izbijanja krize uzrokovane bolešću COVID-19. Trajanje većine projekata u okviru programa Obzor 2020. iz tog razloga moralo se produljiti te završna plaćanja odgoditi do 2023.

Provedba programa Obzor Europa

3.2.16. U **tablici 3.2.3.** prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor Europa u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.2.3. – Doprinosi članova za program Obzor Europa (u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju)			Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)			
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Sveukupno	U gotovini	U naravi ⁽¹⁾ , potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	Sveukupno
EU (GU MOVE)	570,0	30,0	600,0	83,5	—	—	83,5
Privatni članovi	475,0	25,0	500,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eurocontrol	475,0	25,0	500,0	1,5	0,0	0,0	1,5
Sveukupno	1 520,0	80,0	1 600,0	85,0	0,0	0,0	85,0

(1) Sastoji se od doprinosa u naravi za operativne aktivnosti (DNOA) i doprinosa u naravi za dodatne aktivnosti (DNDA).

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbe o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.2.17. Odobrena sredstva za preuzete obveze u okviru programa Obzor Europa za 2022. za prva dva poziva za podnošenje prijedloga za dodjelu bespovratnih sredstava pokrenuta u travnju 2022. u potpunosti su iskorištena. Komisija je za provedbu tih projekata 2022. dala novčani doprinos u iznosu od 83,5 milijuna eura. Međutim, budući da faza evaluacije nije bila dovršena do kraja godine, novčani doprinosi mogu se iskoristiti samo u prvoj polovici 2023., nakon što se sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava potpišu te se mogu izvršiti povezana plaćanja pretfinanciranja.

Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3)

Opažanja o upravljačkim i kontrolnim sustavima

3.2.18. Kad je riječ o rashodima u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa, *ex post* revizije provela je Zajednička služba za reviziju koja djeluje u sklopu Komisijina GU-a RTD. Za rashode u okviru programa Obzor 2020. (poravnana i završna plaćanja) Zajedničko poduzeće prijavilo je reprezentativnu stopu pogreške od 2,4 % i stopu preostale pogreške od 1,8 %²¹. Za program Obzor Europa *ex post* revizije tek se trebaju provesti jer se prva međuplaćanja očekuju tek 2024.

3.2.19. Radi procjene kontrola Zajedničkog poduzeća u pogledu operativnih plaćanja Sud je proveo reviziju nasumično odabranih plaćanja u okviru programa Obzor 2020. izvršenih 2022. na razini krajnjih korisnika²². Sud nije utvrdio ozbiljne kvantificirane pogreške na razini korisnika Zajedničkog poduzeća obuhvaćenih uzorkom. U jednom je slučaju izvjestio o sistemskom pitanju koje je rezultat toga da je korisnik prijavio neprihvatljive troškove za neobvezne potvrde o financijskim izvještajima koji se odnose na privremene financijske izvještaje.

Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

3.2.20. Pregled korektivnih mjera poduzetih kao odgovor na opažanja Suda iz prijašnjih godina nalazi se u *Prilogu*.

²¹ Konsolidirano godišnje izvješće o radu zajedničkog poduzeća SESAR za 2022., poglavlje 4.1.1.2.3.

²² Kad je riječ o transakcijama isplate bespovratnih sredstava ispitanima na razini korisnika, prag za mjerljive pogreške iznad kojeg ih se mora prijaviti iznosi 1 % troškova obuhvaćenih revizijom.

Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3)

Prilog – Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opazanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
1	2021.	<p>Od siječnja 2016. zajednička poduzeća trebaju u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje uplaćivati dio doprinosa poslodavca. Budući da Komisija nije niti predvidjela te rashode u proračunima zajedničkih poduzeća niti službeno zatražila uplate, SESAR 3 (i njegov prethodnik) još nisu uplatili te doprinose.</p> <p>U skladu s Pravilnikom o osoblju²³ i Komisijinim smjernicama godišnji doprinos poslodavca za svako zajedničko poduzeće trebao bi se izračunati kao postotak prihoda koje ne financira EU u odnosu na ukupne prihode zajedničkog poduzeća. Taj postotni udio za SESAR 3 iznosi 7,7 % (na temelju iznosa za 2021.). Međutim, u jedinstvenom temeljnom aktu navodi se da bi se administrativni troškovi trebali pokriti ravnomjerno između EU-a i ostalih članova na godišnjoj osnovi. Zbog postojanja tih suprotstavljenih zakonskih odredbi dolazi do rizika od različitih interpretacija koje mogu dovesti do nejednakih financijskih učinaka.</p>	<p>SESAR 3 uplatio je relevantni doprinos poslodavca za 2022. u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje na temelju računa koje je izdala Komisija. Izračun godišnjeg doprinosa temeljio se na Komisijinim smjernicama.</p> <p>Predmetno opažanje stoga se smatra zaključenim. Daljnje mjere u pogledu suprotstavljenih zakonskih odredbi nisu obuhvaćene nadležnostima Zajedničkog poduzeća.</p>	Zaključeno

²³ Članak 83.a.

Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3)

Odgovor Zajedničkog poduzeća

3.2.11. Zajedničko poduzeće prima na znanje opažanje Europskog revizorskog suda te će to pitanje u potpunosti riješiti u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za sljedeću godinu.

3.2.13. Iako je razina doprinosa Eurocontrola bila u skladu s očekivanjima do 2020., nakon toga se smanjila zbog pandemije bolesti COVID-19, što je posljedica:

- smanjenja aktivnosti privatnih partnera do 2022., što je izravno utjecalo na doprinose povezane s Eurocontrolom, uključujući vježbe i provjere valjanosti te
- zahtjeva Eurocontrolu da smanji svoj ukupni proračun koji su mu podnijele njegove države članice u kontekstu plana solidarnosti tijekom pandemije. U skladu s tim, morao je smanjiti svoj proračun za eksteralizaciju i odgoditi zapošljavanje za dvije godine (dok je znatan broj njegovih stručnjaka otišao u mirovinu).

Međutim, za većinu projekata Zajedničkog poduzeća u okviru programa Obzor 2020. ostvareni su rezultati i očekivani stupanj razvoja u skladu s planom. U kontekstu Zajedničkog poduzeća SESAR 3 Eurocontrol je obnovio svoju obvezu doprinosom u iznosu do 500 milijuna eura.

3.2.17. Budući da je Uredba Vijeća o osnivanju Zajedničkog poduzeća u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. stupila na snagu kasno, tj. 30. studenoga 2021., to je prouzročilo kašnjenje potpune uspostave sustava upravljanja Zajedničkim poduzećem, a time i donošenja prvog programa rada i pokretanja prvih poziva na podnošenje prijedloga, koje je bilo moguće objaviti tek 7. travnja 2022.

3.2.19. Zajedničko poduzeće SESAR 3 od korisnika će zatražiti povrat prekomjerno isplaćenih iznosa.

3.3. Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo (CA)

Uvod

3.3.1. Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo (CA), sa sjedištem u Bruxellesu, osnovano je u studenome 2021. u okviru programa Obzor Europa na razdoblje koje završava 31. prosinca 2031.²⁴ CA je zamijenio i naslijedio Zajedničko poduzeće za provedbu zajedničke tehnološke inicijative za aeronautiku, koje je osnovano u prosincu 2007. u okviru Sedmog okvirnog programa za istraživanja (FP7) na razdoblje od deset godina²⁵ (Clean Sky 1) i čije je djelovanje produženo u svibnju 2014. u okviru programa Obzor 2020. na razdoblje do 31. prosinca 2024.²⁶ (Clean Sky 2).

3.3.2. CA ima oblik javno-privatnog partnerstva koje je usmjereno na istraživanja i inovacije te mu je svrha preobrazba zrakoplovstva na putu u održivu i klimatski neutralnu budućnost. Njegove članove osnivače čine EU, koji predstavlja Komisija, i organizacije iz sektora zrakoplovstva navedene u Prilogu I. jedinstvenog temeljnog akta²⁷. Osim njih, CA ima pridružene članove koji se biraju pozivima na iskaz interesa.

3.3.3. U **tablici 3.3.1.** prikazani su ključni podatci o Zajedničkom poduzeću.

Tablica 3.3.1. – Ključni podatci o Zajedničkom poduzeću

	2022.	2021.	Razlika
Raspoloživi proračun za plaćanje (u milijunima eura) ⁽¹⁾	415,3	189,9	119 %
Raspoloživi proračun za preuzimanje obveza (u milijunima eura) ⁽¹⁾	411,2	182,6	125 %
Ukupan broj članova osoblja na dan 31. prosinca ⁽²⁾	41	42	-2 %

(1) Raspoloživi proračun uključuje neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina koja je Zajedničko poduzeće ponovno unijelo u proračun tekuće godine, namjenske prihode i sredstva preraspodijeljena u sljedeću godinu.

(2) Osoblje uključuje dužnosnike, privremeno i ugovorno osoblje te upućene nacionalne stručnjake.

Izvor: podatci koje je dostavilo Zajedničko poduzeće.

²⁴ Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa.

²⁵ Uredba Vijeća (EZ) br. 71/2007 o osnivanju zajedničkog poduzeća Clean Sky 1.

²⁶ Uredba Vijeća (EU) br. 558/2014 o osnivanju zajedničkog poduzeća Clean Sky 2.

²⁷ Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa.

3.3.4. Izmjene u veličini proračuna Zajedničkog poduzeća prikazane u [tablici 3.3.1.](#) ponajprije ovise o fazi provedbe višegodišnjih programa za istraživanja i inovacije. Zajedničko poduzeće započelo je 2022. s provedbom programa Obzor Europa. Proračun za 2022. stoga uključuje proračun za preuzimanje obveza za prve pozive na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa planirane za 2022. te proračun za plaćanja za povezana plaćanja pretfinanciranja.

Informacije na kojima se temelji izjava o jamstvu

3.3.5. Revizijski pristup Suda, osnova za mišljenje Suda, odgovornosti uprave zajedničkog poduzeća CA i osoba zaduženih za upravljanje te odgovornosti revizora za reviziju računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija opisani su odjeljku 3.1. Potpis na stranici [155.](#) sastavni je dio mišljenja.

Izjava o jamstvu koju Sud upućuje Europskom parlamentu i Vijeću – izvješće neovisnog revizora

Mišljenje

3.3.6. Sud je obavio reviziju:

- (a) računovodstvene dokumentacije zajedničkog poduzeća CA, koja se sastoji od financijskih izvještaja²⁸ i izvješća o izvršenju proračuna²⁹ za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022., te
- (b) zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s tom računovodstvenom dokumentacijom, u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

²⁸ Financijski izvještaji sastoje se od bilance, izvještaja o financijskom rezultatu, izvještaja o novčanom toku, izvještaja o promjenama u neto imovini te kratkog prikaza važnih računovodstvenih politika, kao i drugih bilješki s pojašnjenjima.

²⁹ Izvješća o izvršenju proračuna sastoje se od izvješća koja objedinjuju sve proračunske operacije i bilješki s pojašnjenjima.

Pouzdanost računovodstvene dokumentacije

Mišljenje o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije

3.3.7. Prema mišljenju Suda računovodstvena dokumentacija zajedničkog poduzeća CA za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2022. te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije. Ta se pravila temelje na međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima za javni sektor.

Zakonitost i pravilnost transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

Prihodi

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.3.8. Prema mišljenju Suda prihodi povezani s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća CA za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakoniti i pravilni.

Plaćanja

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.3.9. Prema mišljenju Suda plaćanja povezana s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća CA za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakonita i pravilna.

3.3.10. Opažanjima u nastavku ne dovodi se u pitanje mišljenje Suda.

Opažanja o proračunskom upravljanju

Nedostatne informacije o doprinosima članova na razini programa

3.3.11. U godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2022. postoje znatne razlike u iznosima doprinosa priznatih po kategoriji člana (EU i privatni članovi). Tomu je uzrok činjenica da se novčani doprinosi EU-a potvrđuju i priznaju pri njihovu plaćanju zajedničkim poduzećima na početku provedbe projekta, no doprinosi u naravi članova priznaju se tek nakon potvrde nastalih i prijavljenih troškova provedbe projekta. Razlika između priznatog iznosa novčanih doprinosa s jedne te doprinosa u naravi s druge strane nije na optimalan način uzeta u obzir u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkih poduzeća za 2022. jer u njoj nisu iznesene informacije o pravnim obvezama zajedničkih poduzeća.

3.3.12. Sud u odlomcima u nastavku iznosi tablicu s pregledom postignuća u pogledu doprinosa članova tijekom 2022. po programima.

Provedba programa Obzor 2020.

3.3.13. U [tablici 3.3.2.](#) prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor 2020. u usporedbi s razinom priznatih doprinosa članova (novčanih i u naravi) na kraju 2022.

Tablica 3.3.2. – Doprinosi članova za program Obzor 2020.
(u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju i pravnim odlukama)				Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)				
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Dodatne aktivnosti ⁽¹⁾	Sveukupno	U gotovini	U naravi, potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	U naravi za dodatne aktivnosti	Sveukupno
EU (GU RTD)	1 716,0	39,0	—	1 755,0	1 682,7	—	—	—	1 682,7
Privatni članovi	1 189,6	39,0	965,3	2 193,8	30,5	829,3	139,0	1 223,1	2 221,9
Sveukupno	2 905,6	78,0	965,3	3 948,8	1 713,2	829,3	139,0	1 223,1	3 904,6

(1) Dodatne aktivnosti nisu obuhvaćene opsegom revizije koju provodi Sud.

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbe o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

Pravne obveze članova na razini su njihovih ciljnih vrijednosti doprinosa

3.3.14. Kako bi se dobila potpuna predodžba o postignućima Zajedničkog poduzeća u pogledu programa Obzor 2020., potrebno je uzeti u obzir i trenutačnu razinu operativnih obveza njegovih članova u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava. Do kraja 2022. Zajedničko poduzeće u potpunosti je preuzelo obveze u iznosu od 1 716 milijuna eura, koliko iznosi maksimalni operativni doprinos EU-a za sklopljene sporazume

Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo (CA)

o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. Od iznosa preuzetih obveza preostao je otprilike 70,1 milijun eura (ili 4,1 %) za isplatu u narednim godinama za projekte koji još nisu dovršeni. Istodobno su se privatni članovi pravno obvezali da će osigurati doprinose u naravi za operativne aktivnosti Zajedničkog poduzeća u iznosu od 968,3 milijuna eura te doprinose u naravi za dodatne aktivnosti u iznosu od 1 223,1 milijuna eura, tj. 101,6 % minimalne ciljne vrijednosti, koja iznosi 2 154,9 milijuna eura. Iznosi tih odobrenih obveza bili su krajem 2022. u potpunosti prijavljeni.

Stanje u pogledu izvršenja proračunskih plaćanja za 2022. za aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. pogoršalo se jer su se korisnici suočili s problemima proizašlim iz pandemije bolesti COVID-19

3.3.15. Kad je riječ o aktivnostima u okviru programa Obzor 2020., Zajedničko poduzeće nije primilo nova operativna odobrena sredstva za preuzimanje obveza jer je svoje posljednje pozive na podnošenje prijedloga zaključilo do kraja 2020. Stopa izvršenja operativnih odobrenih sredstava za plaćanje iznosila je 78 % (2021.: 83 %). Tehničke aktivnosti znatnog broja tekućih projekata programa Obzor 2020. odgođene su ili svedene na manju mjeru zbog pandemije bolesti COVID-19. Ti su projekti stoga morali biti izmijenjeni ili produljeni te su završna plaćanja odgođena do 2023.

Provedba programa Obzor Europa

3.3.16. U **tablici 3.3.3.** prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor Europa u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.3.3. – Doprinosi članova za program Obzor Europa (u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju)			Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)			
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Sveukupno	U gotovini	U naravi ⁽¹⁾ , potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	Sveukupno
EU (GU RTD)	1 660,8	39,2	1 700,0	178,0	—	—	178,0
Privatni članovi	2 360,8	39,2	2 400,0	1,9	0,0	0,0	1,9
Sveukupno	4 021,6	78,4	4 100,0	179,9	0,0	0,0	179,9

(1) Sastoji se od doprinosa u naravi za operativne aktivnosti (DNOA) i doprinosa u naravi za dodatne aktivnosti (DNDA).

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbe o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.3.17. Komisija je tijekom 2022. uplatila novčane doprinose u iznosu od 178 milijuna eura. Zajedničko poduzeće gotovo je u potpunosti iskoristilo operativni doprinos u iznosu od 176 milijuna eura za pretfinanciranje plaćanja povezanih s prvim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava sklopljenima u okviru programa Obzor Europa.

Niska stopa izvršenja administrativnog proračuna za 2022.

3.3.18. Krajem 2022. stopa izvršenja proračuna Zajedničkog poduzeća za administrativna plaćanja (glava II.) bila je niska te je iznosila 54 %. Prema izvješću Zajedničkog poduzeća o proračunskom i financijskom upravljanju to je uglavnom bila posljedica IT i komunikacijskih usluga koje su pružene tijekom posljednjeg tromjesečja 2022. i trebale biti plaćene 2023. te smanjenih troškova usluga koje pruža Komisija.

Opažanja o upravljačkim i kontrolnim sustavima

3.3.19. Kad je riječ o rashodima u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa, *ex post* revizije provela je Zajednička služba za reviziju koja djeluje u sklopu Komisijina GU-a RTD. Za rashode u okviru programa Obzor 2020. (poravnanja i završna plaćanja) Zajedničko poduzeće prijavilo je reprezentativnu stopu pogreške od 1,6 % i stopu preostale pogreške od 0,4 %³⁰. Za program Obzor Europa *ex post* revizije tek se trebaju provesti jer se prva međuplaćanja očekuju tek 2024.

3.3.20. Radi procjene kontrola Zajedničkog poduzeća u pogledu operativnih plaćanja Sud je proveo reviziju nasumično odabranih plaćanja u okviru programa Obzor 2020. izvršenih 2022. na razini krajnjih korisnika³¹. U jednom je slučaju utvrdio i kvantificirao ozbiljnu pogrešku koja je bila rezultat potraživanja prekomjernih troškova za osoblje jer je korisnik podnio prijavu troškova na temelju troškova za osoblje predviđenih proračunom.

Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

3.3.21. Pregled korektivnih mjera poduzetih kao odgovor na opažanja Suda iz prijašnjih godina nalazi se u [Prilogu](#).

³⁰ Konsolidirano godišnje izvješće o radu zajedničkog poduzeća CA za 2022., poglavlje 4.1.1.

³¹ Kad je riječ o transakcijama isplate bespovratnih sredstava ispitanima na razini korisnika, prag za mjerljive pogreške iznad kojeg ih se mora prijaviti iznosi 1 % troškova obuhvaćenih revizijom.

Prilog – Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opazanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
1	2020.	Zajedničko poduzeće znatno je pojačalo angažman vanjskih djelatnika. Takvom praksom stvaraju se <i>de facto</i> stalna radna mjesta povrh onih koja su predviđena planom radnih mjesta. Iz toga se da zaključiti da broj statutarnog osoblja Zajedničkog poduzeća nije dovoljan za provedbu njegova programa istraživanja i inovacija te povezanih planova rada. Ta situacija također nosi sa sobom znatan rizik za Zajedničko poduzeće u pogledu zadržavanja stručnjaka s ključnim kompetencijama, nejasnih kanala kontrole odgovornosti i smanjene učinkovitosti osoblja, što bi moglo nepovoljno utjecati na opću uspješnost Zajedničkog poduzeća.	Zajedničko poduzeće tijekom 2022. nastavilo se služiti znatnim brojem vanjskih djelatnika, što je objasnilo ograničenjima u planu radnih mjesta stalnih zaposlenika i iznimnim radnim opterećenjem koje je bilo posljedica paralelne provedbe programa Obzor 2020. i Obzor Europa.	Otvoreno
2	2021.	Od siječnja 2016. zajednička poduzeća trebaju u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje uplaćivati dio doprinosa poslodavca. Budući da Komisija nije niti predvidjela te rashode u proračunima zajedničkih poduzeća niti službeno zatražila uplate, CA (i njegov prethodnik) još nisu uplatili te doprinose.	CA je uplatio relevantni doprinos poslodavca za 2022. u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje na temelju računa koje je izdala Komisija. Izračun godišnjeg doprinosa temeljio se na Komisijinim smjernicama.	Zaključeno

Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo (CA)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opazanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
		U skladu s Pravilnikom o osoblju ³² i Komisijinim smjernicama godišnji doprinos poslodavca za svako zajedničko poduzeće trebao bi se izračunati kao postotak prihoda koje ne financira EU u odnosu na ukupne prihode zajedničkog poduzeća. Taj postotni udio za CA iznosi 2,3 % (na temelju iznosa za 2021.). Međutim, u jedinstvenom temeljnom aktu navodi se da bi se administrativni troškovi trebali pokriti ravnomjerno između EU-a i ostalih članova na godišnjoj osnovi. Zbog postojanja tih suprotstavljenih zakonskih odredbi dolazi do rizika od različitih interpretacija koje mogu dovesti do nejednakih financijskih učinaka.	Predmetno opažanje stoga se smatra zaključenim. Daljnje mjere u pogledu suprotstavljenih zakonskih odredbi nisu obuhvaćene nadležnostima Zajedničkog poduzeća.	
3	2021.	Tijekom 2021. važni dokumenti odobravani su kopiranjem i lijepljenjem slike potpisa odgovornog dužnosnika za ovjeravanje u dokumente u formatu Word, a zatim pretvaranjem datoteke u format PDF. Ta praksa može sa sobom donijeti pravne rizike jer se pravilnost potpisanih dokumenata može osporavati.	Zajedničko poduzeće CA tijekom 2022. uvelo je prikladan način elektroničkog potpisivanja.	Zaključeno

³² Članak 83.a.

Odgovor Zajedničkog poduzeća

3.3.11. Zajedničko poduzeće prima na znanje opažanje Europskog revizorskog suda te će to pitanje u potpunosti riješiti u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za sljedeću godinu.

3.3.20. Zajedničko poduzeće slaže se s nalazima revizije. U tom je kontekstu Zajedničko poduzeće provelo nekoliko *ex ante* mjera usmjerenih na smanjenje sličnih pogrešaka razvojem svijesti kod korisnika i službenika zajedničkih poduzeća zaduženih za provedbu bespovratnih sredstava. Te mjere uključuju:

- organizaciju informativnih manifestacija
- distribuciju poveznica na mrežne seminare koje nudi portal EU-a za financiranje i natječaje
- komunikaciju s korisnicima (posebno MSP-ovima i novim sudionicima) o tome kako izbjeći najčešće pogreške pri prijavljivanju troškova za bespovratna sredstva EU-a.

3.4. Zajedničko poduzeće za inicijativu za inovativno zdravlje (IHI)

Uvod

3.4.1. Zajedničko poduzeće za inicijativu za inovativno zdravlje (IHI), sa sjedištem u Bruxellesu, osnovano je u studenome 2021. u okviru programa Obzor Europa na razdoblje koje završava 31. prosinca 2031.³³ Zajedničko poduzeće IHI zamijenilo je i naslijedilo Zajedničko poduzeće za inicijativu za inovativne lijekove, koje je osnovano u prosincu 2007. u okviru Sedmog okvirnog programa za istraživanja (FP7) na razdoblje od deset godina³⁴ (IMI 1) i čije je djelovanje produženo u svibnju 2014. u okviru programa Obzor 2020. na razdoblje do 31. prosinca 2024.³⁵ (IMI 2).

3.4.2. IHI ima oblik javno-privatnog partnerstva te je usmjeren na istraživanja i inovacije u području zdravlja koji su interdisciplinarni, održivi te usmjereni na pacijente. Članove osnivače čine EU, koji predstavlja Komisija, te europska sektorska udruženja COCIR i Europska federacija farmaceutske industrije i farmaceutskih udruženja, koja uključuje udruženja Vaccines Europe, EuropaBio i MedTech Europe.

3.4.3. U **tablici 3.4.1.** prikazani su ključni podatci o Zajedničkom poduzeću.

Tablica 3.4.1. – Ključni podatci o Zajedničkom poduzeću

	2022.	2021.	Razlika
Raspoloživi proračun za plaćanje (u milijunima eura) ⁽¹⁾	174,8	210,4	-17 %
Raspoloživi proračun za preuzimanje obveza (u milijunima eura) ⁽¹⁾	272,4	11,0	2 376 %
Ukupan broj članova osoblja na dan 31. prosinca ⁽²⁾	49	50	-2 %

(1) Raspoloživi proračun uključuje neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina koja je Zajedničko poduzeće ponovno unijelo u proračun tekuće godine, namjenske prihode i sredstva preraspodijeljena u sljedeću godinu.

(2) Osoblje uključuje dužnosnike, privremeno i ugovorno osoblje te upućene nacionalne stručnjake.

Izvor: podatci koje je dostavilo Zajedničko poduzeće.

³³ Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa.

³⁴ Uredba Vijeća (EZ) br. 73/2008 o osnivanju Zajedničkog poduzeća za provedbu zajedničke tehnološke inicijative za inovativne lijekove.

³⁵ Uredba Vijeća (EU) br. 557/2014 o osnivanju Zajedničkog poduzeća za inicijativu za inovativne lijekove 2.

Zajedničko poduzeće za inicijativu za inovativno zdravlje (IHI)

3.4.4. Izmjene u veličini proračuna Zajedničkog poduzeća prikazane u [tablici 3.4.1.](#) ponajprije ovise o fazi provedbe višegodišnjih programa za istraživanja i inovacije. Zajedničko poduzeće započelo je 2022. s provedbom programa Obzor Europa. Proračun za 2022. stoga uključuje proračun za preuzimanje obveza za prve pozive na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa planirane za 2022.

Informacije na kojima se temelji izjava o jamstvu

3.4.5. Revizijski pristup Suda, osnova za mišljenje Suda, odgovornosti uprave zajedničkog poduzeća IHI i osoba zaduženih za upravljanje te odgovornosti revizora za reviziju računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija opisani su odjeljku 3.1. Potpis na stranici [155.](#) sastavni je dio mišljenja.

Izjava o jamstvu koju Sud upućuje Europskom parlamentu i Vijeću – izvješće neovisnog revizora

Mišljenje

3.4.6. Sud je obavio reviziju:

- (a) računovodstvene dokumentacije zajedničkog poduzeća IHI, koja se sastoji od financijskih izvještaja³⁶ i izvješća o izvršenju proračuna³⁷ za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022., te
- (b) zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s tom računovodstvenom dokumentacijom, u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

³⁶ Financijski izvještaji sastoje se od bilance, izvještaja o financijskom rezultatu, izvještaja o novčanom toku, izvještaja o promjenama u neto imovini te kratkog prikaza važnih računovodstvenih politika, kao i drugih bilješki s pojašnjenjima.

³⁷ Izvješća o izvršenju proračuna sastoje se od izvješća koja objedinjuju sve proračunske operacije i bilješki s pojašnjenjima.

Pouzdanost računovodstvene dokumentacije

Mišljenje o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije

3.4.7. Prema mišljenju Suda računovodstvena dokumentacija zajedničkog poduzeća IHI za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2022. te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije. Ta se pravila temelje na međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima za javni sektor.

Zakonitost i pravilnost transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

Prihodi

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.4.8. Prema mišljenju Suda prihodi povezani s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća IHI za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakoniti i pravilni.

Plaćanja

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.4.9. Prema mišljenju Suda plaćanja povezana s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća IHI za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakonita i pravilna.

3.4.10. Opažanjima u nastavku ne dovodi se u pitanje mišljenje Suda.

Opažanja o proračunskom upravljanju

Nedostatne informacije o doprinosima članova na razini programa

3.4.11. U godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2022. postoje znatne razlike u iznosima doprinosa priznatih po kategoriji člana (EU i privatni članovi). Tomu je uzrok činjenica da se novčani doprinosi EU-a potvrđuju i priznaju pri njihovu plaćanju zajedničkim poduzećima na početku provedbe projekta, no doprinosi u naravi članova priznaju se tek nakon potvrde nastalih i prijavljenih troškova provedbe projekta. Razlika između priznatog iznosa novčanih doprinosa s jedne te doprinosa u naravi s druge strane nije na optimalan način uzeta u obzir u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkih poduzeća za 2022. jer u njoj nisu iznesene informacije o pravnim obvezama zajedničkih poduzeća na kraju godine u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora.

3.4.12. Sud u odlomcima u nastavku iznosi tablicu s pregledom postignuća u pogledu doprinosa članova tijekom 2022. po programima.

Provedba programa FP7

Zajedničko poduzeće još uvijek nije dovršilo provedbu programa

3.4.13. U [tablici 3.4.2.](#) prikazan je pregled doprinosa članova Zajedničkom poduzeću za program FP7 na kraju 2022.

Tablica 3.4.2. – Doprinosi članova za program FP7 (u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju)				Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)				
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Dodatne aktivnosti ⁽¹⁾	Sveukupno	U gotovini	U naravi, potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	U naravi za dodatne aktivnosti	Sveukupno
EU (GU RTD)	966,0	34,0	—	1 000,0	938,4	—	—	—	938,4
Privatni članovi	966,0	34,0	—	1 000,0	21,9	808,9	23,0	—	853,8
Sveukupno	1 932,0	68,0	—	2 000,0	960,3	808,9	23,0	—	1 792,2

(1) Dodatne aktivnosti nisu obuhvaćene opsegom revizije koju provodi Sud.

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbe o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.4.14. Do kraja 2022. Zajedničko poduzeće u potpunosti je preuzelo obveze u iznosu od 966 milijuna eura, koliko iznosi maksimalni operativni doprinos EU-a za sklopljene sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa FP7. Deset godina nakon završetka tog programa iznos od oko 44,9 milijuna eura (ili 5 %) tek treba isplatiti za projekte koji još nisu dovršeni. Privatni članovi pravno su se obvezali da će osigurati doprinose u naravi u iznosu od 914,2 milijuna eura, tj. 94,6 % minimalne operativne ciljne vrijednosti, koja iznosi 966 milijuna

Zajedničko poduzeće za inicijativu za inovativno zdravlje (IHI)

eura. Od iznosa preuzetih obveza prijavili su 831,9 milijuna eura do kraja 2022. (ili 86 % ciljne vrijednosti).

Provedba programa Obzor 2020.

3.4.15. U *tablici 3.4.3.* prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor 2020. u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.4.3. – Doprinosi članova za program Obzor 2020. (u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju)				Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)				
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Dodatne aktivnosti ⁽¹⁾	Sveukupno	U gotovini	U naravi, potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	U naravi za dodatne aktivnosti	Sveukupno
EU (GU RTD)	1 595,4	42,6	—	1 638,0	991,7	—	—	—	991,7
EFPIA i pridruženi partneri	1 595,4	42,6	—	1 638,0	36,3	854,0	224,0	—	1 114,3
Sveukupno	3 190,8	85,2	—	3 276,0	1 028,0	854,0	224,0	—	2 106,0

(1) Dodatne aktivnosti nisu obuhvaćene opsegom revizije koju provodi Sud.

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbu o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

Pravne obveze članova na razini su njihovih ciljnih vrijednosti doprinosa

3.4.16. Kako bi se dobila potpuna predodžba o postignućima Zajedničkog poduzeća u pogledu programa Obzor 2020., potrebno je uzeti u obzir i trenutačnu razinu operativnih obveza njegovih članova u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava. Do kraja 2022. Zajedničko poduzeće preuzelo je obveze u iznosu od 1 452,1 milijuna eura, tj. 91 % maksimalnog operativnog doprinosa EU-a za sklopljene sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020., koji iznosi 1 595,4 milijuna eura. Od iznosa preuzetih obveza preostalo je otprilike 484,8 milijuna eura (ili 33,4 %) za isplatu u narednim godinama za projekte koji još nisu dovršeni. Istodobno su se privatni članovi i pridruženi partneri pravno obvezali da će osigurati doprinose u naravi u iznosu od 1 499,4 milijuna eura, tj. 94 % minimalne ciljne vrijednosti, koja iznosi 1 595,4 milijuna eura. Od iznosa preuzetih obveza prijavili su 1 078,9 milijuna eura (ili 67,6 % ciljne vrijednosti) do kraja 2022.

Stopa izvršenja proračunskih plaćanja za 2022. za aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. dosegla je 87 %

3.4.17. Kad je riječ o aktivnostima u okviru programa Obzor 2020., Zajedničko poduzeće nije primilo nova operativna odobrena sredstva za preuzimanje obveza jer je svoje posljednje pozive na podnošenje prijedloga zaključilo do kraja 2020. Stopa izvršenja operativnih odobrenih sredstava za plaćanja iznosila je 87 % (2021.: 96 %).

Zajedničko poduzeće za inicijativu za inovativno zdravlje (IHI)

Provedba programa Obzor Europa

3.4.18. U **tablici 3.4.4.** prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor Europa u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.4.4. – Doprinosi članova za program Obzor Europa (u milijunima eura)

Članovi	Doprinosi članova (u skladu s uredbom o osnivanju)			Doprinosi članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)			
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Sveukupno	U gotovini	U naravi ⁽¹⁾ , potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	Sveukupno
EU (GU RTD)	1 169,8	30,2	1 200,0	1,4	—	—	1,4
Privatni članovi	969,8	30,2	1 000,0	1,4	0,0	0,0	1,4
Partneri koji daju doprinos	200,0	0,0	200,0	—	0,0	0,0	0,0
Sveukupno	2 339,6	60,4	2 400,0	2,8	0,0	0,0	2,8

(1) Sastoji se od doprinosa u naravi za operativne aktivnosti (DNOA) i doprinosa u naravi za dodatne aktivnosti (DNDA). Na razini Zajedničkog poduzeća DNDA ne smije premašiti 40 % ukupnih doprinosa u naravi privatnih članova.

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbu o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.4.19. Tijekom 2022. Komisija je uplatila novčane doprinose za administrativne troškove Zajedničkog poduzeća u iznosu od samo 1,4 milijuna eura. Zajedničko poduzeće nije zatražilo novčane doprinose za svoje aktivnosti u okviru programa Obzor Europa jer će se prva dva poziva na podnošenje prijedloga u okviru tog programa pokrenuta 2022. dovršiti tek 2023.

Opažanja o upravljačkim i kontrolnim sustavima

3.4.20. Kad je riječ o rashodima u okviru programa FP7, *ex post* revizije obavilo je Zajedničko poduzeće, dok je za *ex post* revizije rashoda u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa odgovorna Zajednička služba za reviziju koja djeluje u sklopu Komisijina GU-a RTD. Zajedničko poduzeće prijavilo je reprezentativnu stopu pogreške od 2,1 % i stopu preostale pogreške od 0,8 % za rashode u okviru programa FP7 te reprezentativnu stopu pogreške od 2,7 % i stopu preostale pogreške od 0,9 % za svoje rashode u okviru programa Obzor 2020. (poravnanja i završna plaćanja)³⁸. Za program Obzor Europa *ex post* revizije tek se trebaju provesti jer se prva međuplaćanja očekuju tek 2024.

³⁸ Konsolidirano godišnje izvješće o radu zajedničkog poduzeća IHI za 2022., poglavlje 4.1.1.

Zajedničko poduzeće za inicijativu za inovativno zdravlje (IHI)

3.4.21. Radi procjene kontrola Zajedničkog poduzeća u pogledu operativnih plaćanja Sud je proveo reviziju nasumično odabranih plaćanja u okviru programa Obzor 2020. izvršenih 2022. na razini krajnjih korisnika³⁹. Na razini korisnika Zajedničkog poduzeća iz uzorka Sud nije utvrdio nikakve pogreške ili nedostatke u kontrolama.

Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

3.4.22. Pregled korektivnih mjera poduzetih kao odgovor na opažanja Suda iz prijašnjih godina nalazi se u *Prilogu*.

³⁹ Kad je riječ o transakcijama isplate bespovratnih sredstava ispitanima na razini korisnika, prag za mjerljive pogreške iznad kojeg ih se mora prijaviti iznosi 1 % troškova obuhvaćenih revizijom.

Prilog – Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
1	2021.	<p>Od siječnja 2016. zajednička poduzeća trebaju u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje uplaćivati dio doprinosa poslodavca. Budući da Komisija nije niti predvidjela te rashode u proračunima zajedničkih poduzeća niti službeno zatražila uplate, IHI (i njegov prethodnik) još nisu uplatili te doprinose.</p> <p>U skladu s Pravilnikom o osoblju⁴⁰ i Komisijinim smjernicama godišnji doprinos poslodavca za svako zajedničko poduzeće trebao bi se izračunati kao postotak prihoda koje ne financira EU u odnosu na ukupne prihode zajedničkog poduzeća. Taj postotni udio za IHI iznosi 2,5 % (na temelju iznosa za 2021.). Međutim, u jedinstvenom temeljnom aktu navodi se da bi se administrativni troškovi trebali pokriti ravnomjerno između EU-a i ostalih članova na godišnjoj osnovi (na temelju iznosa za 2021.). Zbog postojanja tih suprotstavljenih zakonskih odredbi dolazi do rizika od različitih interpretacija koje mogu dovesti do nejednakih financijskih učinaka.</p>	<p>IHI je uplatio relevantni doprinos poslodavca za 2022. u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje na temelju računa koje je izdala Komisija. Izračun godišnjeg doprinosa temeljio se na Komisijinim smjernicama.</p> <p>Predmetno opažanje stoga se smatra zaključenim. Daljnje mjere u pogledu suprotstavljenih zakonskih odredbi nisu obuhvaćene nadležnostima Zajedničkog poduzeća.</p>	Zaključeno

⁴⁰ Članak 83.a.

Zajedničko poduzeće za inicijativu za inovativno zdravlje (IHI)

Odgovor Zajedničkog poduzeća

3.4.11. Kad je riječ o godišnjim financijskim izvještajima za 2023., Zajedničko poduzeće IHI usavršit će prezentaciju.

3.4.16. Početna ciljna vrijednost doprinosa smanjena je u dogovoru s Europskom komisijom. Stopa ostvarenja smanjene ciljne vrijednosti pravnog doprinosa iznosi 74 %.

3.5. Zajedničko poduzeće za čisti vodik (Clean H2)

Uvod

3.5.1. Zajedničko poduzeće za čisti vodik (Clean H2), sa sjedištem u Bruxellesu, osnovano je u studenome 2021. u okviru programa Obzor Europa na razdoblje koje završava 31. prosinca 2031.⁴¹ Zajedničko poduzeće Clean H2 zamijenilo je i naslijedilo Zajedničko poduzeće za provedbu zajedničke tehnološke inicijative za gorivne članke i vodik, koje je osnovano u svibnju 2008. u okviru Sedmog okvirnog programa za istraživanja (FP7) na razdoblje do 31. prosinca 2017.⁴² (FCH 1) i čije je djelovanje produženo u svibnju 2014. u okviru programa Obzor 2020. na razdoblje do 31. prosinca 2024.⁴³ (FCH 2).

3.5.2. Zajedničko poduzeće Clean H2 ima oblik javno-privatnog partnerstva za istraživanja i inovacije u području tehnologije gorivnih članaka i vodika. Članove osnivače čine EU, koji predstavlja Komisija, te sektorsko udruženje (Hydrogen Europe) i istraživačko udruženje (Hydrogen Europe Research).

3.5.3. U [tablici 3.5.1.](#) prikazani su ključni podatci o Zajedničkom poduzeću.

Tablica 3.5.1. – Ključni podatci o Zajedničkom poduzeću

	2022.	2021.	Razlika
Raspoloživi proračun za plaćanje (u milijunima eura) ⁽¹⁾	118,3	56,2	110 %
Raspoloživi proračun za preuzimanje obveza (u milijunima eura) ⁽¹⁾	314,3	15,8	1 889 %
Ukupan broj članova osoblja na dan 31. prosinca ⁽²⁾	29	27	7 %

(1) Raspoloživi proračun uključuje neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina koja je Zajedničko poduzeće ponovno unijelo u proračun tekuće godine, namjenske prihode i sredstva preraspodijeljena u sljedeću godinu.

(2) Osoblje uključuje dužnosnike, privremeno i ugovorno osoblje te upućene nacionalne stručnjake.

Izvor: podatci koje je dostavilo Zajedničko poduzeće.

3.5.4. Izmjene u veličini proračuna Zajedničkog poduzeća prikazane u [tablici 3.5.1.](#) ponajprije ovise o fazi provedbe višegodišnjih programa za istraživanja i inovacije koje

⁴¹ Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa.

⁴² Uredba Vijeća (EZ) br. 521/2008 o osnivanju zajedničkog poduzeća za gorive ćelije i vodik.

⁴³ Uredba Vijeća (EU) br. 559/2014 o osnivanju Zajedničkog poduzeća za gorivne članke i vodik 2.

Zajedničko poduzeće za čisti vodik (Clean H2)

Zajedničko poduzeće trenutčno provodi. Zajedničko poduzeće započelo je 2022. s provedbom programa Obzor Europa. Proračun za 2022. stoga uključuje proračun za preuzimanje obveza za prve pozive na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa planirane za 2022. te proračun za plaćanja za povezana plaćanja pretfinanciranja.

Informacije na kojima se temelji izjava o jamstvu

3.5.5. Revizijski pristup Suda, osnova za mišljenje Suda, odgovornosti uprave zajedničkog poduzeća Clean H2 i osoba zaduženih za upravljanje te odgovornosti revizora za reviziju računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija opisani su odjeljku 3.1. Potpis na stranici **155.** sastavni je dio mišljenja.

Izjava o jamstvu koju Sud upućuje Europskom parlamentu i Vijeću – izvješće neovisnog revizora

Mišljenje

3.5.6. Sud je obavio reviziju:

- (a) računovodstvene dokumentacije zajedničkog poduzeća Clean H2, koja se sastoji od financijskih izvještaja⁴⁴ i izvješća o izvršenju proračuna⁴⁵ za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022., te
- (b) zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s tom računovodstvenom dokumentacijom, u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

⁴⁴ Financijski izvještaji sastoje se od bilance, izvještaja o financijskom rezultatu, izvještaja o novčanom toku, izvještaja o promjenama u neto imovini te kratkog prikaza važnih računovodstvenih politika, kao i drugih bilješki s pojašnjenjima.

⁴⁵ Izvješća o izvršenju proračuna sastoje se od izvješća koja objedinjuju sve proračunske operacije i bilješki s pojašnjenjima.

Pouzdanost računovodstvene dokumentacije

Mišljenje o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije

3.5.7. Prema mišljenju Suda računovodstvena dokumentacija zajedničkog poduzeća Clean H2 za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2022. te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije. Ta se pravila temelje na međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima za javni sektor.

Zakonitost i pravilnost transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

Prihodi

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.5.8. Prema mišljenju Suda prihodi povezani s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća Clean H2 za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakoniti i pravilni.

Plaćanja

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.5.9. Prema mišljenju Suda plaćanja povezana s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća Clean H2 za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakonita i pravilna.

3.5.10. Opažanjima u nastavku ne dovodi se u pitanje mišljenje Suda.

Zajedničko poduzeće za čisti vodik (Clean H2)

Opažanja o proračunskom upravljanju

Nedostatne informacije o doprinosima članova na razini programa

3.5.11. U godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2022. postoje znatne razlike u iznosima doprinosa priznatih po kategoriji člana (EU i privatni članovi). Tomu je uzrok činjenica da se novčani doprinosi EU-a potvrđuju i priznaju pri njihovu plaćanju zajedničkim poduzećima na početku provedbe projekta, no doprinosi u naravi članova priznaju se tek nakon potvrde nastalih i prijavljenih troškova provedbe projekta. Razlika između priznatog iznosa novčanih doprinosa s jedne te doprinosa u naravi s druge strane nije na optimalan način uzeta u obzir u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkih poduzeća za 2022. jer u njoj nisu iznesene informacije o pravnim obvezama zajedničkih poduzeća na kraju godine u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora.

3.5.12. Sud u odlomcima u nastavku iznosi tablicu s pregledom postignuća u pogledu doprinosa članova tijekom 2022. po programima.

Provedba programa FP7

Zajedničko poduzeće dostiglo je ciljne vrijednosti za doprinose članova

3.5.13. U [tablici 3.5.2.](#) prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program FP7 u usporedbi s razinom priznatih doprinosa članova (novčanih i u naravi) na kraju 2022.

Tablica 3.5.2. – Doprinosi članova za program FP7 (u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju i pravnim odlukama)				Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)				
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Dodatne aktivnosti ⁽¹⁾	Sveukupno	U gotovini	U naravi, potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	U naravi za dodatne aktivnosti	Sveukupno
EU (GU RTD)	450,0	20,0	—	470,0	407,4	19,1	—	—	426,5
Privatni članovi	450,0	20,0	—	470,0	17,9	450,0	10,7	—	478,6
Sveukupno	900,0	40,0	—	940,0	425,3	469,1	10,7	—	905,1

(1) Dodatne aktivnosti nisu obuhvaćene opsegom revizije koju provodi Sud.

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbu o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.5.14. Do kraja 2022. Zajedničko poduzeće preuzelo je obveze u iznosu od 425,8 milijuna eura, tj. 95 % maksimalnog operativnog doprinosa EU-a za sklopljene sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa FP7, koji iznosi 450 milijuna eura. Od iznosa preuzetih obveza preostala su otprilike 3 milijuna eura (ili 0,7 %) za isplatu tijekom 2023. za zaključenje posljednjeg projekta u okviru programa FP7 čija je provedba u tijeku. S druge strane, do kraja 2022. privatni članovi prijavili su doprinose u naravi na razini

Zajedničko poduzeće za čisti vodik (Clean H2)

minimalne ciljne vrijednosti od 450 milijuna eura, koje je Zajedničko poduzeće u potpunosti potvrdilo.

Provedba programa Obzor 2020.

3.5.15. U *tablici 3.5.3.* prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor 2020. u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.5.3. – Doprinosi članova za program Obzor 2020. (u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju i pravnim odlukama)				Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)				
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Dodatne aktivnosti ⁽¹⁾	Sveukupno	U gotovini	U naravi, potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	U naravi za dodatne aktivnosti	Sveukupno
EU (GU RTD)	646,0	19,0	—	665,0	573,1	—	—	—	573,1
Privatni članovi	76,0	19,0	285,0	380,0	14,8	51,7	47,3	1 039,0	1 152,8
Sveukupno	722,0	38,0	285,0	1 045,0	587,9	51,7	47,3	1 039,0	1 725,9

(1) Dodatne aktivnosti nisu obuhvaćene opsegom revizije koju provodi Sud.

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbe o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.5.16. Niska razina potvrđenih doprinosa u naravi koje su privatni članovi izdvojili za operativne aktivnosti u iznosu od 51,7 milijuna eura (2021.: 38,6 milijuna eura) posljedica je toga što ih Zajedničko poduzeće potvrđuje kasnije, u trenutku završnih plaćanja za projekte u okviru programa Obzor 2020. i isteka roka za dostavu potvrda o financijskim izvještajima.

Pravne obveze članova na razini su njihovih ciljnih vrijednosti doprinosa

3.5.17. Kako bi se dobila potpuna predodžba o postignućima Zajedničkog poduzeća u pogledu programa Obzor 2020., potrebno je uzeti u obzir i trenutačnu razinu operativnih obveza njegovih članova u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora. Do kraja 2022. Zajedničko poduzeće u potpunosti je preuzelo obveze u iznosu od 646 milijuna eura, koliko iznosi maksimalni doprinos EU-a za sklopljene sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovore u okviru programa Obzor 2020. Od iznosa preuzetih obveza preostalo je otprilike 88,5 milijuna eura (ili 13,7 %) za isplatu u narednim godinama za projekte i ugovore koji još nisu dovršeni. Istodobno su se privatni članovi pravno obvezali da će osigurati doprinose u naravi za operativne aktivnosti Zajedničkog poduzeća u iznosu od 190,5 milijuna eura te doprinose u naravi za dodatne aktivnosti u iznosu od 1 039 milijuna eura, tj. 340,6 % minimalne ciljne vrijednosti, koja iznosi 361 milijun eura. Iznosi tih odobrenih obveza bili su krajem 2022. u potpunosti prijavljeni.

Zajedničko poduzeće za čisti vodik (Clean H2)

Stanje u pogledu izvršenja proračunskih plaćanja za 2022. za aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. pogoršalo se jer su se korisnici suočili s rastućim troškovima i problemima u vezi s isporukom

3.5.18. Kad je riječ o aktivnostima u okviru programa Obzor 2020., Zajedničko poduzeće nije primilo nova operativna odobrena sredstva za preuzimanje obveza jer je svoje posljednje pozive na podnošenje prijedloga zaključilo do kraja 2020. Stopa izvršenja operativnih odobrenih sredstava za plaćanje iznosila je 81 % (2021.: 88 %), što je prema navodima Zajedničkog poduzeća bila posljedica rastućih troškova i problema u vezi s isporukom, s čime su se korisnici suočili zbog izbijanja krize uzrokovane bolešću COVID-19 i rata u Ukrajini. Trajanje većine projekata u okviru programa Obzor 2020. iz tog razloga moralo se produžiti te završna plaćanja odgoditi do 2023.

Provedba programa Obzor Europa

3.5.19. U *tablici 3.5.4.* prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor Europa u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.5.4. – Doprinosi članova za program Obzor Europa (u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju)			Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)			
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Sveukupno	U gotovini	U naravi ⁽¹⁾ , potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	Sveukupno
EU (GU RTD)	969,8	30,2	1 000,0	80,0	—	—	80,0
Privatni članovi	969,8	30,2	1 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sveukupno	1 939,6	60,4	2 000,0	80,0	0,0	0,0	80,0

(1) Sastoji se od doprinosa u naravi za operativne aktivnosti (DNOA) i doprinosa u naravi za dodatne aktivnosti (DNDA).

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbe o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.5.20. Tijekom 2022. Komisija je uplatila novčane doprinose u iznosu od 80 milijuna eura, od čega je Zajedničko poduzeće iskoristilo 47 milijuna eura (tj. 59 %) za plaćanja pretfinanciranja povezana s prvim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava sklopljenim u okviru programa Obzor Europa. Evaluacija poziva na podnošenje prijedloga za 2022. dovela je do povlačenja četiriju tema za koje nisu bili podneseni prikladni prijedlozi. Zajedničko poduzeće prenijelo je neiskorišteni proračun za plaćanja u iznosu od 33 milijuna eura na 2023., i to za

Zajedničko poduzeće za čisti vodik (Clean H2)

plaćanja pretfinanciranja u vezi s novim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava, čije se sklapanje planira za početak 2023.

Niska stopa izvršenja administrativnog proračuna za 2022.

3.5.21. Krajem 2022. stope izvršenja administrativnog proračuna (glava II.) bile su niske. Stopa izvršenja za odobrena sredstva za preuzimanje obveza iznosila je 62 %, a za odobrena sredstva za plaćanje 51 %. Zajedničko poduzeće objasnilo je da je to bila posljedica obustava plaćanja u vezi s održavanjem europskog tjedna vodika, odgođene javne nabave u vezi s obnovom uredske zgrade i zakašnjelog zaključenja važnog okvirnog ugovora za usluge.

Opažanja o upravljačkim i kontrolnim sustavima

3.5.22. Kad je riječ o rashodima u okviru programa FP7, *ex post* revizije obavilo je Zajedničko poduzeće, dok je za *ex post* revizije rashoda u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa odgovorna Zajednička služba za reviziju koja djeluje u sklopu Komisijina GU-a RTD. Za završne rashode u okviru programa FP7 nastale tijekom 2022. Zajedničko poduzeće nije provelo *ex post* revizije zbog jer je bila riječ o neznatnim iznosima. U skladu s time kao završne stope pogreške za rashode u okviru programa FP7 objavilo je reprezentativnu stopu pogreške od 2,0 % i stopu preostale pogreške od 1,1 % koje je postiglo do kraja 2021. Za rashode u okviru programa Obzor 2020. (poravnanja i završna plaćanja) Zajedničko poduzeće prijavilo je reprezentativnu stopu pogreške od 2,9 % i stopu preostale pogreške od 0,9 %⁴⁶. Za program Obzor Europa *ex post* revizije nisu provedene jer se prva međuplaćanja očekuju tek 2024.

3.5.23. Radi procjene kontrola Zajedničkog poduzeća u pogledu operativnih plaćanja Sud je proveo reviziju nasumično odabranih plaćanja u okviru programa Obzor 2020. izvršenih 2022. na razini krajnjih korisnika⁴⁷. U jednom je slučaju utvrdio i kvantificirao ozbiljnu pogrešku koja je proizašla iz troškova za osoblje. Korisnik je zatražio povrat troškova za radne sate odrađene tijekom razdoblja dopusta i u prijavljene troškove uključio neprihvatljive dodatne troškove naknada. U drugom je slučaju Sud utvrdio i kvantificirao ozbiljnu pogrešku proizašlu iz troškova koji su prijavljeni za opremu koju korisnik nije upotrijebio tijekom izvještajnog razdoblja te iz netočno izračunanih troškova za osoblje.

⁴⁶ Konsolidirano godišnje izvješće o radu zajedničkog poduzeća Clean H2 za 2022., poglavlje 4.1.1.1.

⁴⁷ Kad je riječ o transakcijama isplate bespovratnih sredstava ispitanima na razini korisnika, prag za mjerljive pogreške iznad kojeg ih se mora prijaviti iznosi 1 % troškova obuhvaćenih revizijom.

Opažanja o ostalim pitanjima

3.5.24. Prema [Pravilniku o osoblju](#)⁴⁸ i smjernicama Zajedničkog poduzeća odbor osoblja trebao bi za vanjske postupke zapošljavanja u odbor za odabir imenovati barem jednog člana. Sud je utvrdio da odbor za odabir za postupak zapošljavanja nad kojim je provedena revizija nije uključivao člana kojeg je imenovao odbor osoblja. Zajedničko poduzeće nije uspjelo uspostaviti odbor osoblja iako je među svojim osobljem raspisalo nekoliko poziva na iskaz interesa.

Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

3.5.25. Pregled korektivnih mjera poduzetih kao odgovor na opažanja Suda iz prijašnjih godina nalazi se u [Prilogu](#).

⁴⁸ Članak 9., u spoju s člankom 1.a.

Prilog – Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
1	2021.	<p>Od siječnja 2016. zajednička poduzeća trebaju u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje uplaćivati dio doprinosa poslodavca. Budući da Komisija nije niti predvidjela te rashode u proračunima zajedničkih poduzeća niti službeno zatražila uplate, Clean H2 (i njegov prethodnik) još nisu uplatili te doprinose.</p> <p>U skladu s Pravilnikom o osoblju⁴⁹ i Komisijinim smjernicama godišnji doprinos poslodavca za svako zajedničko poduzeće trebao bi se izračunati kao postotak prihoda koje ne financira EU u odnosu na ukupne prihode zajedničkog poduzeća. Taj postotni udio za Clean H2 iznosi 2,9 % (na temelju iznosa za 2021.). Međutim, u jedinstvenom temeljnom aktu navodi se da bi se administrativni troškovi trebali pokriti ravnomjerno između EU-a i ostalih članova na godišnjoj osnovi. Zbog postojanja tih suprotstavljenih zakonskih odredbi dolazi do</p>	<p>Clean H2 uplatio je relevantni doprinos poslodavca za 2022. u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje na temelju računa koje je izdala Komisija. Izračun godišnjeg doprinosa temeljio se na Komisijinim smjernicama.</p> <p>Predmetno opažanje stoga se smatra zaključenim. Daljnje mjere u pogledu suprotstavljenih zakonskih odredbi nisu obuhvaćene nadležnostima Zajedničkog poduzeća.</p>	Zaključeno

⁴⁹ Članak 83.a.

Zajedničko poduzeće za čisti vodik (Clean H2)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
		rizika od različitih interpretacija koje mogu dovesti do nejednakih finansijskih učinaka.		

Odgovor Zajedničkog poduzeća

3.5.11. Zajedničko poduzeće prima na znanje opažanje Revizorskog suda te će to pitanje riješiti u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za sljedeću godinu.

3.5.23. Zajedničko poduzeće koristit će se u prvom redu opažanjima Revizorskog suda kako bi dodatno poboljšalo svoju postojeću strategiju kontrole temeljenu na riziku u smjeru preventivnih mjera, a koja se primjenjuje na određenu razinu plaćanja Zajedničkog poduzeća manjim i novim korisnicima.

Nadalje, opažanje Europskog revizorskog suda povezano je s vremenskom razlikom u prihvatljivosti troškova. Zajedničko poduzeće, prije potvrđivanja plaćanja, dalo je uputu korisniku da ukloni povezane troškove opreme iz tekućih financijskih izvještaja. Međutim, pravilo o pojednostavnjenju programa Obzor 2020. korisnicima omogućuje da ne navedu pojedinosti o troškovima koji su ispod praga od 15 % prijavljenih troškova osoblja. Stoga nisu svi troškovi opreme bili u potpunosti vidljivi Zajedničkom poduzeću. Zajedničko poduzeće u budućnosti će, kao korektivnu mjeru, naložiti svojim korisnicima da uvijek uključe i potanko navedu najskuplje dijelove opreme u njihovoj punoj vrijednosti.

3.5.24. Zbog okolnosti povezanih s bolešću COVID-19, unatoč nekoliko pokušaja u protekle dvije godine, osnivanje novog odbora osoblja praktički nije bilo moguće. Međutim, odbor osoblja uspostavljen je već početkom 2023. te je u potpunosti funkcionalan.

3.6. Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije (KDT)

Uvod

3.6.1. Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije (KDT), sa sjedištem u Bruxellesu, osnovano je u studenome 2021. u okviru programa Obzor Europa na razdoblje koje završava 31. prosinca 2031.⁵⁰ Zajedničko poduzeće KDT zamijenilo je i naslijedilo Zajedničko poduzeće za elektroničke komponente i sustave za vodeći položaj Europe (ECSEL), koje je osnovano u svibnju 2014. u okviru programa Obzor 2020. na razdoblje do 31. prosinca 2024.⁵¹ Zajedničko poduzeće ECSEL 26 lipnja 2014. zamijenilo je i naslijedilo Europsko savjetodavno vijeće za inicijativu u području nanoelektronike i Zajedničko poduzeće za naprednu istraživačku aktivnost i tehnologiju o ugrađenim računalnim sustavima.

3.6.2. KDT ima oblik javno-privatnog partnerstva i usmjeren je na istraživanje i inovacije u području ključnih digitalnih tehnologija koje su nužne za europsko konkurentno vodstvo u digitalnom gospodarstvu, posebice u sektoru elektroničkih komponenti i sustava. Članove osnivače čine EU, koji predstavlja Komisija, države sudionice i tri sektorska udruženja (Europsko udruženje za integraciju pametnih sustava, Udruga za europske aktivnosti u području nanoelektronike i Inside Industry Association), koji redom predstavljaju dionike iz sektora mikroelektronike i nanoelektronike, pametnih integriranih sustava te ugrađenih/kiberfizičkih sustava.

3.6.3. Vijeće je u srpnju 2023. donijelo uredbu o izmjeni za preoblikovanje KDT-a u Zajedničko poduzeće za čipove⁵². Prema toj izmjeni nadležnosti Zajedničkog poduzeća za čipove, koje su proširene, uključuju poticanje razvoja inovativnih tehnologija poluvodiča sljedeće generacije i jačanje europskih kapaciteta za proizvodnju čipova u okviru inicijative „Čipovi za Europu”. U tu će se svrhu doprinos EU-a Zajedničkom poduzeću povećati s 1,8 milijardi eura na 4,2 milijarde eura, od čega će se 2,7 milijardi eura financirati iz programa Obzor Europa, a 1,5 milijardi eura iz programa Digitalna Europa.

⁵⁰ Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa.

⁵¹ Uredba Vijeća (EU) br. 561/2014 o osnivanju Zajedničkog poduzeća ECSEL.

⁵² Uredba Vijeća (EU) 2023/1782 o izmjeni Uredbe (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa u pogledu Zajedničkog poduzeća za čipove.

Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije (KDT)

3.6.4. U *tablici 3.6.1.* prikazani su ključni podatci o Zajedničkom poduzeću.

Tablica 3.6.1. – Ključni podatci o Zajedničkom poduzeću

	2022.	2021.	Razlika
Raspoloživi proračun za plaćanje (u milijunima eura) ⁽¹⁾	222,2	199,3	11 %
Raspoloživi proračun za preuzimanje obveza (u milijunima eura) ⁽¹⁾	261,4	214,0	22 %
Ukupan broj članova osoblja na dan 31. prosinca ⁽²⁾	25	29	-14 %

(1) Raspoloživi proračun uključuje neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina koja je Zajedničko poduzeće ponovno unijelo u proračun tekuće godine, namjenske prihode i sredstva preraspodijeljena u sljedeću godinu.

(2) Osoblje uključuje dužnosnike, privremeno i ugovorno osoblje te upućene nacionalne stručnjake.

Izvor: podatci koje je dostavilo Zajedničko poduzeće.

3.6.5. Izmjene u veličini proračuna Zajedničkog poduzeća prikazane u *tablici 3.6.1.* ponajprije ovise o fazi provedbe višegodišnjih programa za istraživanja i inovacije koje Zajedničko poduzeće trenutno provodi. Zajedničko poduzeće započelo je s pokretanjem prvih poziva na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa već krajem 2021. Proračun za 2022. uključuje proračun za preuzimanje obveza za pozive na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa planirane za 2022. te proračun za plaćanja za povezana plaćanja pretfinanciranja.

Informacije na kojima se temelji izjava o jamstvu

3.6.6. Revizijski pristup Suda, osnova za mišljenje Suda, odgovornosti uprave zajedničkog poduzeća KDT i osoba zaduženih za upravljanje te odgovornosti revizora za reviziju računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija opisani su odjeljku 3.1. Potpis na stranici **155.** sastavni je dio mišljenja.

Izjava o jamstvu koju Sud upućuje Europskom parlamentu i Vijeću – izvješće neovisnog revizora

Mišljenje

3.6.7. Sud je obavio reviziju:

- (a) računovodstvene dokumentacije zajedničkog poduzeća KDT, koja se sastoji od financijskih izvještaja⁵³ i izvješća o izvršenju proračuna⁵⁴ za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022., te
- (b) zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s tom računovodstvenom dokumentacijom, u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Pouzdanost računovodstvene dokumentacije

Mišljenje o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije

3.6.8. Prema mišljenju Suda računovodstvena dokumentacija zajedničkog poduzeća KDT za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2022. te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije. Ta se pravila temelje na međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima za javni sektor.

⁵³ Financijski izvještaji sastoje se od bilance, izvještaja o financijskom rezultatu, izvještaja o novčanom toku, izvještaja o promjenama u neto imovini te kratkog prikaza važnih računovodstvenih politika, kao i drugih bilješki s pojašnjenjima.

⁵⁴ Izvješća o izvršenju proračuna sastoje se od izvješća koja objedinjuju sve proračunske operacije i bilješki s pojašnjenjima.

Zakonitost i pravilnost transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

Prihodi

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.6.9. Prema mišljenju Suda prihodi povezani s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća KDT za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakoniti i pravilni.

Plaćanja

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.6.10. Prema mišljenju Suda plaćanja povezana s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća KDT za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakonita i pravilna.

3.6.11. Opažanjima u nastavku ne dovodi se u pitanje mišljenje Suda.

Opažanja o proračunskom upravljanju

Nedostatne informacije o doprinosima članova na razini programa

3.6.12. Zajedničko poduzeće u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2022. nije objavilo važne informacije u pogledu doprinosa članova na razini programa, koje su relevantne za potpunu komunikaciju u vezi s postignućima Zajedničkog poduzeća do kraja godine. Konkretno, Zajedničko poduzeće nije usporedilo doprinose koje je u okviru svakog od programa primilo do kraja godine od svake kategorije člana sa zakonskim ciljnim vrijednostima u pogledu doprinosa koje su postavljene za pojedini program. Osim toga, Zajedničko poduzeće u toj računovodstvenoj dokumentaciji nije objavilo iznose doprinosa država sudionica Zajedničkom poduzeću.

3.6.13. Sud u odlomcima u nastavku iznosi tablicu s pregledom postignuća u pogledu doprinosa članova tijekom 2022. po programima.

Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije (KDT)

Provedba programa Obzor 2020.

3.6.14. U **tablici 3.6.2.** prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor 2020. u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.6.2. – Doprinosi članova za program Obzor 2020.
(u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju)				Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)				
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Dodatne aktivnosti ⁽¹⁾	Sveukupno	U gotovini	U naravi, potvrđeno	U naravi, procijenjeno, nepotvrđeno	U naravi za dodatne aktivnosti	Sveukupno
EU (GU CNCT)	1 169,7	15,3	—	1 185,0	1 158,6	—	—	—	1 158,6
Privatni članovi	1 617,5	40,0	—	1 657,5	24,3	406,5	1 172,5	—	1 603,3
Države sudionice ⁽²⁾	1 170,0	—	—	1 170,0	495,3	—	—	—	495,3
Sveukupno	3 957,2	55,3	—	4 012,5	1 678,2	406,5	1 172,5	—	3 257,2

(1) Dodatne aktivnosti nisu obuhvaćene opsegom revizije koju provodi Sud.

(2) Države sudionice uplaćuju svoje doprinose izravno korisnicima. Ti novčani doprinosi nisu prikazani u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji Zajedničkog poduzeća.

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbu o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

Većina doprinosa u naravi koje su izdvojili privatni članovi Zajedničkog poduzeća tek se treba potvrditi

3.6.15. Kako bi se dobila potpuna predodžba o postignućima Zajedničkog poduzeća, potrebno je uzeti u obzir i trenutačnu razinu operativnih obveza njegovih članova u smislu sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava. Do kraja 2022. Zajedničko poduzeće u potpunosti je preuzelo obveze u iznosu od 1 169,7 milijuna eura, koliko iznosi maksimalni operativni doprinos EU-a za sklopljene sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. Oz iznosa preuzetih obveza preostala su otprilike 139,2 milijuna eura (ili 11,9 %) za isplatu u narednim godinama za projekte koji još nisu dovršeni.

3.6.16. Potencijalni konačni iznos doprinosa u naravi koje privatni članovi izdvajaju za operativne aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. Zajedničko poduzeće krajem 2022. procijenilo je na 1 579 milijuna eura, tj. 97,6 % minimalne ciljne vrijednosti, koja iznosi 1 617,5 milijuna eura. Zajedničko poduzeće može izračunati i potvrditi iznos doprinosa u naravi koje izdvajaju privatni članovi tek nakon što su i Zajedničko poduzeće i države sudionice izvršili sva plaćanja te su zaprimljene sve potvrde o završetku projekta i povezane potvrde o financijskim izvještajima. U tom kontekstu i uzimajući u obzir da je do kraja 2022. bio dovršen samo ograničen broj projekata u okviru programa Obzor 2020., potvrđeni doprinosi u naravi iz predmetnog sektora iznosili su 406,5 milijuna eura (tj. 25 % ciljne vrijednosti).

Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije (KDT)

3.6.17. Na temelju odluka o financiranju koje je Odbor javnih tijela Zajedničkog poduzeća donio za pozive na podnošenje prijedloga u razdoblju 2014. – 2020. Sud procjenjuje da su do kraja 2022. države sudionice potpisale ugovorne obveze u iznosu od 1 106,2 milijuna eura (tj. 95 % ciljne vrijednosti). Od toga su iznosa prijavile ukupne financijske doprinose u iznosu od 495,3 milijuna eura, koje su uplatile izravno nacionalnim korisnicima potpore u sklopu projekata u okviru programa Obzor 2020. kojima su pružile potporu. Razlika proizlazi iz toga što države sudionice Zajedničkom poduzeću priznaju i prijavljuju svoje troškove tek pri dovršetku projekata u okviru programa Obzor 2020. kojima pružaju potporu.

Stanje u pogledu izvršenja proračunskih plaćanja za 2022. za aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. pogoršalo se jer su se korisnici suočili s rastućim troškovima i problemima u vezi s isporukom

3.6.18. Kad je riječ o aktivnostima u okviru programa Obzor 2020., Zajedničko poduzeće nije primilo nova operativna odobrena sredstva za preuzimanje obveza jer je svoje posljednje pozive na podnošenje prijedloga zaključilo do kraja 2020. Stopa izvršenja operativnih odobrenih sredstava za plaćanje smanjila se na 74 % (2021.: 85 %), što je prema navodima Zajedničkog poduzeća bila posljedica problema s kojima su se korisnici suočili zbog pandemije bolesti COVID-19. Tehničke aktivnosti u sklopu znatnog broja tekućih projekata u okviru programa Obzor 2020. bile su odgođene zbog nestašice materijala za čipove ili zbog toga što osoblje nije moglo pristupiti objektima za razvoj i ispitivanje. Ti su projekti stoga morali biti izmijenjeni ili produljeni te su završna plaćanja odgođena do 2023.

Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije (KDT)

Provedba programa Obzor Europa

3.6.19. U **tablici 3.6.3.** prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor Europa u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.6.3. – Doprinosi članova za program Obzor Europa (u milijunima eura)

Članovi	Doprinosi članova (prema jedinstvenom temeljnom aktu)			Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)			
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Sveukupno	U gotovini	U naravi ⁽²⁾ , potvrđeno	U naravi, procijenjeno, nepotvrđeno	Sveukupno
EU (GU CNCT)	1 773,7	26,3	1 800,0	171,7	—	—	171,7
Privatni članovi	2 484,8	26,3	2 511,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Države sudionice ⁽¹⁾	1 773,7	—	1 773,7	0,0	—	—	0,0
Sveukupno	6 032,2	52,6	6 084,8	171,7	0,0	0,0	171,7

(1) Države sudionice uplaćuju svoje doprinose izravno korisnicima. Ti novčani doprinosi nisu prikazani u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji Zajedničkog poduzeća.

(2) Sastoji se od doprinosa u naravi za operativne aktivnosti (DNOA) i doprinosa u naravi za dodatne aktivnosti (DNDA).

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbe o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.6.20. Do kraja 2022. Komisija je uplatila novčane doprinose u iznosu od 171,7 milijuna eura, od čega je Zajedničko poduzeće iskoristilo 42,3 milijuna eura (tj. 25 %) za plaćanja pretfinanciranja povezana s prvim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava sklopljenima u okviru programa Obzor Europa.

Niska stopa izvršenja administrativnog proračuna za 2022.

3.6.21. Krajem 2022. stopa izvršenja proračuna Zajedničkog poduzeća za administrativna plaćanja (glava II.) bila je niska te je iznosila 63 %. Prema izvješću o proračunskom i financijskom upravljanju Zajedničkog poduzeća za 2022. to je uglavnom bila posljedica odgode primjene IT alata za potporu sustavu za središnje upravljanje financijskim doprinosima te smanjenja razine komunikacijskih aktivnosti.

Opažanja o upravljačkim i kontrolnim sustavima

3.6.22. Kad je riječ o rashodima u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa, za provođenje *ex post* revizija odgovorna je Zajednička služba za reviziju koja djeluje u sklopu Komisijina GU-a RTD. Za rashode u okviru programa Obzor 2020. (poravnanja i završna plaćanja) Zajedničko poduzeće prijavilo je reprezentativnu stopu pogreške od 2,6 % i stopu preostale pogreške od 0,8 %⁵⁵. Za program Obzor Europa *ex post* revizije tek se trebaju provesti jer se prva međuplaćanja očekuju tek 2024.

3.6.23. Radi procjene kontrola Zajedničkog poduzeća u pogledu operativnih plaćanja Sud je proveo reviziju nasumično odabranih plaćanja u okviru programa Obzor 2020. izvršenih 2022. na razini krajnjih korisnika⁵⁶. Na razini korisnika Zajedničkog poduzeća iz uzorka Sud nije utvrdio nikakve pogreške ili nedostatke u kontrolama.

Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

3.6.24. Pregled korektivnih mjera poduzetih kao odgovor na opažanja Suda iz prijašnjih godina nalazi se u *Prilogu*.

⁵⁵ Konsolidirano godišnje izvješće o radu zajedničkog poduzeća KDT za 2022., poglavlje 4.1.1.1.

⁵⁶ Kad je riječ o transakcijama isplate bespovratnih sredstava ispitanima na razini korisnika, prag za mjerljive pogreške iznad kojeg ih se mora prijaviti iznosi 1 % troškova obuhvaćenih revizijom.

Prilog – Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opazanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
1	2021.	<p>Od siječnja 2016. zajednička poduzeća trebaju u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje uplaćivati dio doprinosa poslodavca. Budući da Komisija nije niti predvidjela te rashode u proračunima zajedničkih poduzeća niti službeno zatražila uplate, KDT (i njegov prethodnik) još nisu uplatili te doprinose.</p> <p>U skladu s Pravilnikom o osoblju⁵⁷ i Komisijinim smjernicama godišnji doprinos poslodavca za svako zajedničko poduzeće trebao bi se izračunati kao postotak prihoda koje ne financira EU u odnosu na ukupne prihode zajedničkog poduzeća. Taj postotni udio za KDT iznosi 50,1 % (na temelju iznosa za 2021.). Međutim, u jedinstvenom temeljnom aktu navodi se da bi se administrativni troškovi trebali pokriti ravnomjerno između EU-a i ostalih članova na godišnjoj osnovi. Zbog postojanja tih suprotstavljenih zakonskih odredbi dolazi do rizika od različitih interpretacija koje mogu dovesti do nejednakih financijskih učinaka.</p>	<p>KDT je uplatio relevantni doprinos poslodavca za 2022. u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje na temelju računa koje je izdala Komisija. Izračun godišnjeg doprinosa temeljio se na Komisijinim smjernicama.</p> <p>Predmetno opažanje stoga se smatra zaključenim. Daljnje mjere u pogledu suprotstavljenih zakonskih odredbi nisu obuhvaćene nadležnostima Zajedničkog poduzeća.</p>	Zaključeno

⁵⁷ Članak 83.a.

Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije (KDT)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
2	2021.	Komisija nije procijenila dodatne potrebe Zajedničkog poduzeća za resursima u svrhu uvođenja planiranog sustava za središnje upravljanje financijskim doprinosima niti su te potrebe uključene u početne procjene kadrovskih resursa Zajedničkog poduzeća za provedbu programa Obzor Europa.	Mjere su izvan nadležnosti Zajedničkog poduzeća.	Zaključeno
3	2021.	Komisijinim prijedlogom kojim se izmjenjuje jedinstveni temeljni akt ⁵⁸ zajedničko poduzeće KDT preoblikovat će se u buduće Zajedničko poduzeće za čipove. U skladu s tim prijedlogom Zajedničko poduzeće provest će u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. projekte u vrijednosti od oko 10,9 milijardi eura te bi trebalo zaposliti dodatnih 19 djelatnika kako bi se do 2025. dosegnuo planirani broj od 50 članova statutarnog osoblja. Budući da je Zajedničko poduzeće na kraju 2021. imalo samo 29 članova osoblja, moglo bi se suočiti s velikim poteškoćama u pogledu ljudskih resursa u vezi s upravljanjem tim novim postupcima zapošljavanja, povrh pitanja u vezi s administrativnim i operativnim procesima koje tek treba uspostaviti.	Do kraja 2022. broj popunjenih radnih mjesta statutarnog osoblja u Zajedničkom poduzeću pao je na 25 (od njih 30 predloženih planom radnih mjesta za 2022.).	Otvoreno

⁵⁸ Prijedlog uredbe Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa u pogledu Zajedničkog poduzeća za čipove, COM(2022) 47 final.

Odgovor Zajedničkog poduzeća

3.6.12 U pogledu budućih godišnjih financijskih izvještaja Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije razmotrit će poboljšanje tih informacija, posebno u pogledu usporedbe s pravnim ciljnim vrijednostima pojedinih programa. U tom će pogledu zajedno s drugim zajedničkim poduzećima raditi na usklađenom predlošku za godišnju računovodstvenu dokumentaciju. Osim toga, zatražene informacije dostavit će se i u izvješću o proračunskom i financijskom upravljanju.

3.6.16. Člankom 16. stavkom 3. točkom (c) Uredbe Vijeća o Zajedničkom poduzeću KDT utvrđuju se doprinosi u naravi privatnih članova kao ukupni troškovi privatnih članova umanjeni za financijski doprinos Zajedničkog poduzeća KTD i za financijski doprinos država sudionica. Budući da države sudionice ne priznaju stvarne troškove ili ne vrše plaćanje dok se projekti ne završe, privatni članovi mogu dati samo procjene doprinosa u naravi.

3.6.18. Stanje u pogledu izvršenja proračuna za 2022. za aktivnosti programa Obzor 2020. se pogoršalo jer su korisnici bili suočeni s rastućim troškovima i problemima u vezi s isporukom zbog pandemije bolesti COVID-19.

3.7. Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo (CBE)

Uvod

3.7.1. Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo (CBE), sa sjedištem u Bruxellesu, osnovano je u studenome 2021. u okviru programa Obzor Europa na razdoblje koje završava 31. prosinca 2031.⁵⁹ Zajedničko poduzeće CBE zamijenilo je i naslijedilo Zajedničko poduzeće za bioindustriju (BBI), koje je osnovano u svibnju 2014. u okviru programa Obzor 2020. na razdoblje do 31. prosinca 2024.⁶⁰

3.7.2. CBE ima oblik javno-privatnog partnerstva i usmjeren je na istraživanja i inovacije za održiv i konkurentan bioindustrijski sektor. Članove osnivače čine EU, koji predstavlja Komisija, i sektorski partneri, koje predstavlja Konzorcij za bioindustriju.

3.7.3. U [tablici 3.7.1.](#) prikazani su ključni podatci o Zajedničkom poduzeću.

Tablica 3.7.1. – Ključni podatci o Zajedničkom poduzeću

	2022.	2021.	Razlika
Raspoloživi proračun za plaćanje (u milijunima eura) ⁽¹⁾	80,3	174,8	-54 %
Raspoloživi proračun za preuzimanje obveza (u milijunima eura) ⁽¹⁾	264,2	5,3	4 885 %
Ukupan broj članova osoblja na dan 31. prosinca ⁽²⁾	26	22	18 %

(1) Raspoloživi proračun uključuje neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina koja je Zajedničko poduzeće ponovno unijelo u proračun tekuće godine, namjenske prihode i sredstva preraspodijeljena u sljedeću godinu.

(2) Osoblje uključuje dužnosnike, privremeno i ugovorno osoblje te upućene nacionalne stručnjake.

Izvor: podatci koje je dostavilo Zajedničko poduzeće.

3.7.4. Izmjene u veličini proračuna Zajedničkog poduzeća prikazane u [tablici 3.7.1.](#) ponajprije ovise o fazi provedbe višegodišnjih programa za istraživanja i inovacije koje Zajedničko poduzeće trenutačno provodi. Zajedničko poduzeće započelo je 2022. s provedbom programa Obzor Europa. Proračun za 2022. stoga uključuje proračun za preuzimanje obveza za prve pozive na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa planirane za 2021. i 2022.

⁵⁹ Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa.

⁶⁰ Uredba Vijeća (EU) br. 560/2014 o osnivanju zajedničkog poduzeća BBI.

Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo (CBE)

Informacije na kojima se temelji izjava o jamstvu

3.7.5. Revizijski pristup Suda, osnova za mišljenje Suda, odgovornosti uprave zajedničkog poduzeća CBE i osoba zaduženih za upravljanje te odgovornosti revizora za reviziju računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija opisani su odjeljku 3.1. Potpis na stranici 155. sastavni je dio mišljenja.

Izjava o jamstvu koju Sud upućuje Europskom parlamentu i Vijeću – izvješće neovisnog revizora

Mišljenje

3.7.6. Sud je obavio reviziju:

- (a) računovodstvene dokumentacije zajedničkog poduzeća CBE, koja se sastoji od financijskih izvještaja⁶¹ i izvješća o izvršenju proračuna⁶² za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022., te
- (b) zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s tom računovodstvenom dokumentacijom, u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Pouzdanost računovodstvene dokumentacije

Mišljenje o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije

3.7.7. Prema mišljenju Suda računovodstvena dokumentacija zajedničkog poduzeća CBE za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2022. te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije. Ta se pravila temelje na međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima za javni sektor.

⁶¹ Financijski izvještaji sastoje se od bilance, izvještaja o financijskom rezultatu, izvještaja o novčanom toku, izvještaja o promjenama u neto imovini te kratkog prikaza važnih računovodstvenih politika, kao i drugih bilješki s pojašnjenjima.

⁶² Izvješća o izvršenju proračuna sastoje se od izvješća koja objedinjuju sve proračunske operacije i bilješki s pojašnjenjima.

Zakornost i pravilnost transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

Prihodi

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.7.8. Prema mišljenju Suda prihodi povezani s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća CBE za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakoniti i pravilni.

Plaćanja

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.7.9. Prema mišljenju Suda plaćanja povezana s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća CBE za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakonita i pravilna.

3.7.10. Opažanjima u nastavku ne dovodi se u pitanje mišljenje Suda.

Opažanja o proračunskom upravljanju

Nedostatne informacije o doprinosima članova na razini programa

3.7.11. U godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2022. postoje znatne razlike u iznosima doprinosa priznatih po kategoriji člana (EU i privatni članovi). Tomu je uzrok činjenica da se novčani doprinosi EU-a potvrđuju i priznaju pri njihovu plaćanju zajedničkim poduzećima na početku provedbe projekta, no doprinosi u naravi članova priznaju se tek nakon potvrde nastalih i prijavljenih troškova provedbe projekta. Razlika između priznatog iznosa novčanih doprinosa s jedne te doprinosa u naravi s druge strane nije na optimalan način uzeta u obzir u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkih poduzeća za 2022. jer u njoj nisu iznesene informacije o pravnim obvezama zajedničkih poduzeća na kraju godine u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora.

3.7.12. Sud u odlomcima u nastavku iznosi tablicu s pregledom postignuća u pogledu doprinosa članova tijekom 2022. po programima.

Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo (CBE)

Provedba programa Obzor 2020.

3.7.13. U **tablici 3.7.2.** prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor 2020. u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.7.2. – Doprinosi članova za program Obzor 2020.
(u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju i pravnim odlukama)				Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)				
	Operativne aktivnosti ⁽¹⁾	Administrativni troškovi	Dodatne aktivnosti ⁽²⁾	Sveukupno	U gotovini	U naravi, potvrđeno	U naravi, procijenjeno, nepotvrđeno	U naravi za dodatne aktivnosti	Sveukupno
EU (GU RTD)	815,8	19,2	—	835,0	770,3	—	—	—	770,3
Privatni članovi	475,3	19,2	2 235,5	2 730,0	22,5	65,9	67,6	1 797,9	1 953,9
Sveukupno	1 291,1	38,4	2 235,5	3 565,0	792,8	65,9	67,6	1 797,9	2 724,2

(1) Ciljne vrijednosti novčanih doprinosa EU-a i privatnih članova nakon smanjenja za 140 milijuna eura. Ciljne vrijednosti doprinosa u naravi privatnih članova kako su postavljene u godišnjim programima rada Zajedničkog poduzeća.

(2) Dodatne aktivnosti nisu obuhvaćene opsegom revizije koju provodi Sud. Njihova minimalna ciljna vrijednost od 1 755 milijuna eura povećana je na 2 235,5 milijuna eura za privatne članove kako bi se dosegnoo ukupni obvezni minimalni iznos doprinosa od 2 730 milijuna eura.

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbu o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.7.14. Stopa potvrđenih doprinosa u naravi koje su privatni članovi izdvojili za operativne aktivnosti ostala je na niskoj razini te je iznosila 65,9 milijuna eura jer Zajedničko poduzeće te doprinose potvrđuje tek u trenutku završnih plaćanja za projekte u okviru programa Obzor 2020. i isteka roka za dostavu potvrda o financijskim izvještajima.

Privatni članovi neće dostići svoje ciljne vrijednosti doprinosa za operativne aktivnosti do kraja provedbe programa

3.7.15. Kako bi se dobila potpuna predodžba o postignućima Zajedničkog poduzeća u pogledu programa Obzor 2020., potrebno je uzeti u obzir i trenutačnu razinu operativnih obveza njegovih članova u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava. Do kraja 2022. Zajedničko poduzeće u potpunosti je preuzelo obveze u iznosu od 815,8 milijuna eura, koliko iznosi maksimalni operativni doprinos EU-a za sklopljene sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. Od iznosa preuzetih obveza preostala su otprilike 94 milijuna eura (ili 11,5 %) za isplatu u narednim godinama za projekte koji još nisu dovršeni.

3.7.16. S druge strane, do kraja 2022. privatni članovi pravno su se obvezali da će osigurati doprinose u naravi i financijske doprinose za operativne aktivnosti Zajedničkog poduzeća u iznosu od 258,4 milijuna eura, odnosno 54 % okvirne ciljne vrijednosti od 475,3 milijuna eura postavljene u donesenim godišnjim programima rada Zajedničkog poduzeća. Od iznosa preuzetih obveza prijavili su 154,7 milijuna eura (ili 32,5 % ciljne vrijednosti) do kraja 2022. Tijekom 2022. Zajedničko poduzeće moralo je otkazati ugovorene projekte u vrijednosti od oko 8,2 milijuna eura zbog nepredviđenog prekida jednog vodećeg

Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo (CBE)

projekta u okviru programa Obzor 2020. i obustave nekoliko drugih projekata. Budući da su svi pozivi na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor 2020. bili dovršeni do kraja 2020., Zajedničko poduzeće neće dostići okvirnu ciljnu vrijednost doprinosa svojih privatnih članova u naravi za operativne aktivnosti do kraja programskog razdoblja. Iako je Zajedničko poduzeće navelo da je ostvarilo operativne ciljeve za svoje pozive na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor 2020., to osjetno smanjenje doprinosa privatnih članova sa sobom nosi rizik za cjelokupno ostvarivanje ciljeva aktivnosti Zajedničkog poduzeća u okviru tog programa.

3.7.17. Kako bi se zajamčilo dostizanje cjelokupne ciljne vrijednosti doprinosa privatnih članova do kraja programskog razdoblja, koja je postavljena u uredbi o osnivanju Zajedničkog poduzeća i iznosi 2 730 milijuna eura, Zajedničko poduzeće povećalo je svoju ciljnu vrijednost doprinosa privatnih članova u naravi za dodatne aktivnosti na iznos od 2 235,5 milijuna eura. Do kraja 2022. privatni članovi prijavili su ukupne doprinose u naravi za dodatne aktivnosti u iznosu od 1 797,9 milijuna eura, tj. 73,8 % nove ciljne vrijednosti, no za 658 milijuna eura, tj. 37 % prijavljenog iznosa, proces ovjeravanja nije bio dovršen. Kako bi se ublažio rizik od toga da Zajedničko poduzeće do kraja provedbe programa ne dostigne novu ciljnu vrijednost za doprinose u naravi za dodatne aktivnosti, Konzorcij za bioindustriju u studenome 2022. predložio je upravnom odboru Zajedničkog poduzeća da odobri dodatna ulaganja privatnih članova za dodatne aktivnosti tijekom 2023. u iznosu od 416 milijuna eura.

Stanje u pogledu izvršenja proračunskih plaćanja za 2022. za aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. pogoršalo se jer su se korisnici suočili s rastućim troškovima i problemima u vezi s isporukom

3.7.18. Kad je riječ o aktivnostima u okviru programa Obzor 2020., Zajedničko poduzeće nije primilo nova operativna odobrena sredstva za preuzimanje obveza jer je svoje posljednje pozive na podnošenje prijedloga zaključilo do kraja 2020. Stopa izvršenja operativnih odobrenih sredstava za plaćanje smanjila se na 65 % (2021.: 85 %), što je prema navodima Zajedničkog poduzeća bila posljedica rastućih troškova i problema u vezi s isporukom, s čime su se korisnici suočili zbog izbijanja krize uzrokovane bolešću COVID-19 i rata u Ukrajini. Trajanje većine projekata u okviru programa Obzor 2020. iz tog razloga moralo se produžiti te završna plaćanja odgoditi do 2023.

Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo (CBE)

Provedba programa Obzor Europa

3.7.19. U *tablici 3.7.3.* prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor Europa u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.7.3. – Doprinosi članova za program Obzor Europa (u milijunima eura)

Članovi	Doprinosi članova (u skladu s uredbom o osnivanju)			Doprinosi članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)			
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Sveukupno	U gotovini	U naravi ⁽¹⁾ , potvrđeno	U naravi, procijenjeno, nepotvrđeno	Sveukupno
EU (GU RTD)	976,5	23,5	1 000,0	0,8	—	—	0,8
Privatni članovi	976,5	23,5	1 000,0	0,8	0,0	0,0	0,8
Sveukupno	1 953,0	47,0	2 000,0	1,7	0,0	0,0	1,7

(1) Sastoji se od doprinosa u naravi za operativne aktivnosti (DNOA) i doprinosa u naravi za dodatne aktivnosti (DNDA).

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbu o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.7.20. Tijekom 2022. Zajedničko poduzeće izvršilo je samo 47 % svojeg raspoloživog proračuna za preuzimanje obveza u iznosu od 120 milijuna eura za projekte prvog većeg poziva na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa koji je raspisalo ranije u godini.

3.7.21. Tijekom 2022. Komisija je, isto kao privatni članovi, uplatila novčane doprinose u iznosu od 0,8 milijuna eura za administrativne troškove Zajedničkog poduzeća. Zajedničko poduzeće nije zatražilo novčane doprinose za svoje aktivnosti u okviru programa Obzor Europa jer je očekivalo da će prvi poziv na podnošenje prijedloga u okviru tog programa koji je raspisalo na početku 2022. dovršiti tek u prvoj polovici 2023.

Niska stopa izvršenja administrativnog proračuna za 2022.

3.7.22. Na kraju 2022. stopa izvršenja proračuna Zajedničkog poduzeća za plaće (glava I.) bila je niska te je iznosila 55 %. Prema navodima Zajedničkog poduzeća to je bila posljedica zakašnjelog početka trajanja ugovora o radu osoblja koje je novozaposleno tijekom 2022.

Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo (CBE)

Opažanja o upravljačkim i kontrolnim sustavima

3.7.23. Kad je riječ o rashodima u okviru programa Obzor 2020., za provođenje *ex post* revizija odgovorna je Zajednička služba za reviziju koja djeluje u sklopu Komisijina GU-a RTD. Za rashode u okviru programa Obzor 2020. (poravnanja i završna plaćanja) Zajedničko poduzeće prijavilo je reprezentativnu stopu pogreške od 1,9 % i stopu preostale pogreške od 1,2 %⁶³. Za program Obzor Europa *ex post* revizije tek se trebaju provesti jer se prva međuplaćanja očekuju tek 2024.

3.7.24. Radi procjene kontrola Zajedničkog poduzeća u pogledu operativnih plaćanja Sud je proveo reviziju nasumično odabranih plaćanja u okviru programa Obzor 2020. izvršenih 2022. na razini krajnjih korisnika⁶⁴. U jednom je slučaju utvrdio i kvantificirao ozbiljnu pogrešku koja je bila rezultat potraživanja prekomjernih troškova za osoblje jer je korisnik izmijenio metodu izračuna satnice unutar financijske godine te u prijavljene troškove uključio neprihvatljive troškove mirovina i bonuse.

Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

3.7.25. Pregled korektivnih mjera poduzetih kao odgovor na opažanja Suda iz prijašnjih godina nalazi se u *Prilogu*.

⁶³ Konsolidirano godišnje izvješće o radu zajedničkog poduzeća CBE za 2022., poglavlje 4.1.2.

⁶⁴ Kad je riječ o transakcijama isplate bespovratnih sredstava ispitanima na razini korisnika, prag za mjerljive pogreške iznad kojeg ih se mora prijaviti iznosi 1 % troškova obuhvaćenih revizijom.

Prilog – Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
1	2020., 2021.	<p>U skladu s uredbom o osnivanju Zajedničkog poduzeća sektorski članovi trebali bi dati novčani doprinosi operativnim troškovima Zajedničkog poduzeća u iznosu od najmanje 182,5 milijuna eura. Međutim, novčani doprinosi sektorskih članova tim troškovima ostali su na niskoj razini, tj. na 3,3 milijuna eura. Komisija je zbog toga smanjila svoju ciljnu vrijednost za novčane doprinose Zajedničkom poduzeću za 140 milijuna eura.</p> <p>Do kraja 2021. privatni članovi pravno su se obvezali da će osigurati doprinose u naravi i financijske doprinose u iznosu od 266,5 milijuna eura, odnosno 56 % okvirne ciljne vrijednosti od 475,3 milijuna eura postavljene u donesenim godišnjim programima rada Zajedničkog poduzeća. Budući da su svi pozivi na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor 2020. bili dovršeni do kraja 2020., Zajedničko poduzeće neće dostići okvirnu ciljnu vrijednost za svoje privatne članove do kraja programskog razdoblja.</p>	<p>Za pregled situacije krajem 2022. vidjeti odlomak 3.7.16.</p> <p>Zajedničko poduzeće CBE zadržalo je novčane doprinose privatnih članova za svoje operativne troškove na niskoj razini od 3,3 milijuna eura.</p>	Otvoreno

Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo (CBE)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
2	2021.	Do kraja 2021. sektorski su članovi prijavili ukupne doprinose u naravi za dodatne aktivnosti u visini od 1 646,5 milijuna eura, odnosno 74 % ciljne vrijednosti od 2 225,4 milijuna eura. Međutim, za 715,6 milijuna eura, odnosno 43 % prijavljenog iznosa, proces ovjeravanja nije bio dovršen. Tom obvezom privatnih članova mogao bi se ublažiti rizik od toga da do kraja programa Obzor 2020. Zajedničko poduzeće ne dostigne ciljnu vrijednost za doprinose u naravi za dodatne aktivnosti.	Za pregled situacije krajem 2022. vidjeti odlomak 3.7.17. Kako bi se zajamčilo dosezanje ciljne vrijednosti do kraja programa, upravni odbor Zajedničkog poduzeća odobrio je u veljači 2022. dodatna ulaganja sektorskih članova u aktivnosti za 2022. koje su usko povezane sa strateškim ciljevima Zajedničkog poduzeća u iznosu od 658 milijuna eura.	Otvoreno

Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo (CBE)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
3	2021.	<p>Od siječnja 2016. zajednička poduzeća trebaju u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje uplaćivati dio doprinosa poslodavca. Budući da Komisija nije niti predvidjela te rashode u proračunima zajedničkih poduzeća niti službeno zatražila uplate, CBE (i njegov prethodnik) još nisu uplatili te doprinose.</p> <p>U skladu s Pravilnikom o osoblju⁶⁵ i Komisijinim smjernicama godišnji doprinos poslodavca za svako zajedničko poduzeće trebao bi se izračunati kao postotak prihoda koje ne financira EU u odnosu na ukupne prihode zajedničkog poduzeća. Taj postotni udio za CBE iznosi 2,3 % (na temelju iznosa za 2021.). Međutim, u jedinstvenom temeljnom aktu navodi se da bi se administrativni troškovi trebali pokriti ravnomjerno između EU-a i ostalih članova na godišnjoj osnovi. Zbog postojanja tih suprotstavljenih zakonskih odredbi dolazi do rizika od različitih interpretacija koje mogu dovesti do nejednakih financijskih učinaka.</p>	<p>CBE je uplatio relevantni doprinos poslodavca za 2022. u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje na temelju računa koje je izdala Komisija. Izračun godišnjeg doprinosa temeljio se na Komisijinim smjernicama.</p> <p>Predmetno opažanje stoga se smatra zaključenim. Daljnje mjere u pogledu suprotstavljenih zakonskih odredbi nisu obuhvaćene nadležnostima Zajedničkog poduzeća.</p>	Zaključeno

⁶⁵ Članak 83.a.

Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo (CBE)

Odgovor Zajedničkog poduzeća

3.7.11. CBE prima na znanje opažanje Europskog revizorskog suda i razmotrit će to pitanje u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za sljedeću godinu.

3.7.14. CBE prima na znanje opažanje Europskog revizorskog suda i razmotrit će to pitanje u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za sljedeću godinu.

3.7.16. Zajedničko poduzeće CBE prima na znanje nisku razinu doprinosa u naravi privatnih članova svojim operativnim aktivnostima. Ta se situacija djelomično može objasniti otvorenošću poziva Zajedničkog poduzeća, u kojima se i nečlanovi BIC-a mogu prijaviti za bespovratna sredstva za bioindustriju, bez obveze potpore inicijativi Zajedničkog poduzeća doprinosima u naravi. Broj uspješnih podnositelja zahtjeva iz BIC-a smanjio se na najmanju moguću mjeru za posljednja tri poziva, što je dovelo do znatnog smanjenja doprinosa u naravi.

3.8. Zajedničko poduzeće za europsku željeznicu (EU-Rail)

Uvod

3.8.1. Zajedničko poduzeće za europsku željeznicu (EU-Rail), sa sjedištem u Bruxellesu, osnovano je u studenome 2021. u okviru programa Obzor Europa na razdoblje koje završava 31. prosinca 2031.⁶⁶ Zajedničko poduzeće EU-Rail zamijenilo je i naslijedilo zajedničko poduzeće Shift2Rail (S2R), koje je osnovano u lipnju 2014. u okviru programa Obzor 2020. na razdoblje do 31. prosinca 2024.⁶⁷

3.8.2. EU-Rail ima oblik javno-privatnog partnerstva za istraživanje i inovacije u željezničkom sektoru. Članove osnivače čine EU, koji predstavlja Komisija, te partneri iz željezničkog sektora, uključujući proizvođače željezničke opreme, željezničke prijevoznike, upravitelje infrastrukture i istraživačke centre.

3.8.3. U [tablici 3.8.1.](#) prikazani su ključni podatci o Zajedničkom poduzeću.

Tablica 3.8.1. – Ključni podatci o Zajedničkom poduzeću

	2022.	2021.	Razlika
Raspoloživi proračun za plaćanje (u milijunima eura) ⁽¹⁾	180,8	68,4	164 %
Raspoloživi proračun za preuzimanje obveza (u milijunima eura) ⁽¹⁾	171,4	13,6	1 160 %
Ukupan broj članova osoblja na dan 31. prosinca ⁽²⁾	28	19	47 %

(1) Raspoloživi proračun uključuje neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina koja je Zajedničko poduzeće ponovno unijelo u proračun tekuće godine, namjenske prihode i sredstva preraspodijeljena u sljedeću godinu.

(2) Osoblje uključuje dužnosnike, privremeno i ugovorno osoblje te upućene nacionalne stručnjake.

Izvor: podatci koje je dostavilo Zajedničko poduzeće.

3.8.4. Izmjene u veličini proračuna Zajedničkog poduzeća prikazane u [tablici 3.8.1.](#) ponajprije ovise o fazi provedbe višegodišnjih programa za istraživanja i inovacije. Zajedničko poduzeće započelo je 2022. s provedbom programa Obzor Europa. Proračun za 2022. stoga uključuje proračun za preuzimanje obveza za prve pozive na podnošenje prijedloga u okviru

⁶⁶ Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa.

⁶⁷ Uredba Vijeća (EU) br. 642/2014 od 16. lipnja 2014. o uspostavi zajedničkog poduzeća „Shift2Rail”.

Zajedničko poduzeće za europsku željeznicu (EU-Rail)

programa Obzor Europa planirane za 2022. te proračun za plaćanja za povezana plaćanja pretfinanciranja.

Informacije na kojima se temelji izjava o jamstvu

3.8.5. Revizijski pristup Suda, osnova za mišljenje Suda, odgovornosti uprave zajedničkog poduzeća EU-Rail i osoba zaduženih za upravljanje te odgovornosti revizora za reviziju računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija opisani su odjeljku 3.1. Potpis na stranici 155. sastavni je dio mišljenja.

Izjava o jamstvu koju Sud upućuje Europskom parlamentu i Vijeću – izvješće neovisnog revizora

Mišljenje

3.8.6. Sud je obavio reviziju:

- (a) računovodstvene dokumentacije zajedničkog poduzeća EU-Rail, koja se sastoji od financijskih izvještaja⁶⁸ i izvješća o izvršenju proračuna⁶⁹ za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022., te
- (b) zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s tom računovodstvenom dokumentacijom, u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Pouzdanost računovodstvene dokumentacije

Mišljenje o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije

3.8.7. Prema mišljenju Suda računovodstvena dokumentacija zajedničkog poduzeća EU-Rail za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2022. te rezultate

⁶⁸ Financijski izvještaji sastoje se od bilance, izvještaja o financijskom rezultatu, izvještaja o novčanom toku, izvještaja o promjenama u neto imovini te kratkog prikaza važnih računovodstvenih politika, kao i drugih bilješki s pojašnjenjima.

⁶⁹ Izvješća o izvršenju proračuna sastoje se od izvješća koja objedinjuju sve proračunske operacije i bilješki s pojašnjenjima.

Zajedničko poduzeće za europsku željeznicu (EU-Rail)

poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije. Ta se pravila temelje na međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima za javni sektor.

Zakovitost i pravilnost transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

Prihodi

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.8.8. Prema mišljenju Suda prihodi povezani s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća EU-Rail za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakoniti i pravilni.

Plaćanja

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.8.9. Prema mišljenju Suda plaćanja povezana s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća EU-Rail za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakonita i pravilna.

3.8.10. Opažanjima u nastavku ne dovodi se u pitanje mišljenje Suda.

Opažanja o proračunskom upravljanju

Nedostatne informacije o doprinosima članova na razini programa

3.8.11. U godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2022. postoje znatne razlike u iznosima doprinosa priznatih po kategoriji člana (EU i privatni članovi). Tomu je uzrok činjenica da se novčani doprinosi EU-a potvrđuju i priznaju pri njihovu plaćanju zajedničkim poduzećima na početku provedbe projekta, no doprinosi u naravi članova priznaju se tek nakon potvrde nastalih i prijavljenih troškova provedbe projekta. Razlika između priznatog iznosa novčanih doprinosa s jedne te doprinosa u naravi s druge strane nije na optimalan način uzeta u obzir u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkih poduzeća za 2022. jer u njoj nisu iznesene informacije o pravnim obvezama zajedničkih poduzeća na kraju godine u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora.

Zajedničko poduzeće za europsku željeznicu (EU-Rail)

3.8.12. Sud u odlomcima u nastavku iznosi tablicu s pregledom postignuća u pogledu doprinosa članova tijekom 2022. po programima.

Provedba programa Obzor 2020.

3.8.13. U *tablici 3.8.2.* prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor 2020. u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

**Tablica 3.8.2. – Doprinosi članova za program Obzor 2020.
(u milijunima eura)**

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju)				Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)				
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Dodatne aktivnosti ⁽¹⁾	Sveukupno	U gotovini	U naravi, potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	U naravi za dodatne aktivnosti	Sveukupno
EU (GU MOVE)	384,5	13,5	0,0	398,0	383,8	—	—	—	383,8
Privatni članovi	336,5	13,5	120,0	470,0	11,7	253,2	67,5	244,0	576,4
Sveukupno	721,0	27,0	120,0	868,0	395,5	253,2	67,5	244,0	960,2

(1) Dodatne aktivnosti nisu obuhvaćene opsegom revizije koju provodi Sud.

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbu o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

Pravne obveze članova na razini su njihovih ciljnih vrijednosti doprinosa

3.8.14. Kako bi se dobila potpuna predodžba o postignućima Zajedničkog poduzeća u pogledu programa Obzor 2020., potrebno je uzeti u obzir i trenutačnu razinu operativnih obveza njegovih članova u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora. Do kraja 2022. Zajedničko poduzeće u potpunosti je preuzelo obveze u iznosu od 384,5 milijuna eura, koliko iznosi maksimalni operativni doprinos EU-a za sklopljene sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovore u okviru programa Obzor 2020. Od iznosa preuzetih obveza preostala su otprilike 68,2 milijuna eura (ili 18 %) za isplatu u narednim godinama za projekte koji još nisu dovršeni. Istodobno su se privatni članovi pravno obvezali da će osigurati doprinose u naravi za operativne aktivnosti Zajedničkog poduzeća u iznosu od 320,7 milijuna eura te doprinose u naravi za dodatne aktivnosti u iznosu od 244 milijuna eura, tj. 123,7 % minimalne ciljne vrijednosti, koja iznosi 456,5 milijuna eura. Iznosi tih odobrenih obveza prijavljeni su do kraja 2022.

Zajedničko poduzeće za europsku željeznicu (EU-Rail)

Stanje u pogledu izvršenja proračunskih plaćanja za 2022. za aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. pogoršalo se jer su se korisnici suočili s rastućim troškovima i problemima u vezi s isporukom

3.8.15. Kad je riječ o aktivnostima u okviru programa Obzor 2020., Zajedničko poduzeće nije primilo nova operativna odobrena sredstva za preuzimanje obveza jer je svoje posljednje pozive na podnošenje prijedloga zaključilo do kraja 2021. Stopa izvršenja operativnih odobrenih sredstava za plaćanje, uključujući neiskorištena i preraspodijeljena odobrena operativna sredstva, smanjila se na 47 % (2021.: 61 %). Prema navodima Zajedničkog poduzeća to je bila posljedica rastućih troškova i problema u vezi s isporukom, s čime su se korisnici suočili zbog izbijanja krize uzrokovane bolešću COVID-19 i rata u Ukrajini. Trajanje većine projekata u okviru programa Obzor 2020. iz tog razloga moralo se produljiti te završna plaćanja odgoditi do 2023.

Provedba programa Obzor Europa

3.8.16. U [tablici 3.8.3.](#) prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za program Obzor Europa u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.8.3. – Doprinosi članova za program Obzor Europa (u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju)			Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)			
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Sveukupno	U gotovini	U naravi ⁽¹⁾ , potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	Sveukupno
EU (GU RTD)	576,0	24,0	600,0	108,9	—	—	108,9
Privatni članovi	576,0	24,0	600,0	3,5	0,0	4,5	8,0
Sveukupno	1 152,0	48,0	1 200,0	112,4	0,0	4,5	116,9

(1) Sastoji se od doprinosa u naravi za operativne aktivnosti (DNOA) i doprinosa u naravi za dodatne aktivnosti (DNDA).

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbe o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.8.17. Komisija je tijekom 2022. uplatila novčane doprinose u iznosu od 108,9 milijuna eura. Zajedničko poduzeće uspješno je zaključilo prva dva poziva na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa te gotovo u potpunosti iskoristilo operativni doprinos u iznosu od 107,5 milijuna eura za pretfinanciranje prvih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava sklopljenih u okviru tog programa.

Opažanja o upravljačkim i kontrolnim sustavima

3.8.18. Kad je riječ o rashodima u okviru programa Obzor 2020., za provođenje *ex post* revizija odgovorna je Zajednička služba za reviziju koja djeluje u sklopu Komisijina GU-a RTD. Za rashode u okviru programa Obzor 2020. (poravnanja i završna plaćanja) Zajedničko poduzeće prijavilo je reprezentativnu stopu pogreške od 2,2 % i stopu preostale pogreške od 1,3 %⁷⁰. Za program Obzor Europa *ex post* revizije tek se trebaju provesti jer se prva međuplaćanja očekuju tek 2024.

3.8.19. Radi procjene kontrola Zajedničkog poduzeća u pogledu operativnih plaćanja Sud je proveo reviziju nasumično odabranih plaćanja u okviru programa Obzor 2020. izvršenih 2022. na razini krajnjih korisnika⁷¹. U jednom je slučaju utvrdio i kvantificirao ozbiljnu pogrešku koja je bila rezultat potraživanja prekomjernih troškova za osoblje jer je korisnik u osnovu za izračun stopa jediničnih troškova troškovnih centara uključio neizravne troškove. Međutim, takvi troškovi podmiruju se prema paušalnoj stopi od 25 % za neizravne troškove.

Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

3.8.20. Pregled korektivnih mjera poduzetih kao odgovor na opažanja Suda iz prijašnjih godina nalazi se u [Prilogu](#).

⁷⁰ Konsolidirano godišnje izvješće o radu zajedničkog poduzeća EU-Rail za 2022., poglavlje 4.1.1.

⁷¹ Kad je riječ o transakcijama isplate bespovratnih sredstava ispitanima na razini korisnika, prag za mjerljive pogreške iznad kojeg ih se mora prijaviti iznosi 1 % troškova obuhvaćenih revizijom.

Prilog – Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
1	2021.	<p>Od siječnja 2016. zajednička poduzeća trebaju u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje uplaćivati dio doprinosa poslodavca. Budući da Komisija nije niti predvidjela te rashode u proračunima zajedničkih poduzeća niti službeno zatražila uplate, EU-Rail (i njegov prethodnik) još nisu uplatili te doprinose.</p> <p>U skladu s Pravilnikom o osoblju⁷² i Komisijinim smjernicama godišnji doprinos poslodavca za svako zajedničko poduzeće trebao bi se izračunati kao postotak prihoda koje ne financira EU u odnosu na ukupne prihode zajedničkog poduzeća. Taj postotni udio za EU-Rail iznosi 3,8 % (na temelju iznosa za 2021.). Međutim, u jedinstvenom temeljnom aktu navodi se da bi se administrativni troškovi trebali pokriti ravnomjerno između EU-a i ostalih članova na godišnjoj osnovi. Zbog postojanja tih suprotstavljenih zakonskih odredbi dolazi do rizika od različitih interpretacija koje mogu dovesti do nejednakih financijskih učinaka.</p>	<p>EU-Rail uplatio je relevantni doprinos poslodavca za 2022. u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje na temelju računa koje je izdala Komisija. Izračun godišnjeg doprinosa temeljio se na Komisijinim smjernicama.</p> <p>Predmetno opažanje stoga se smatra zaključenim. Daljnje mjere u pogledu suprotstavljenih zakonskih odredbi nisu obuhvaćene nadležnostima Zajedničkog poduzeća.</p>	Zaključeno

⁷² Članak 83.a.

Zajedničko poduzeće za europsku željeznicu (EU-Rail)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
2	2021.	Stopa izvršenja raspoloživog proračuna Zajedničkog poduzeća za operativna plaćanja za 2021., uključujući neiskorištena i preraspodijeljena odobrena operativna sredstva, smanjila se na 61 % (2020.: 76 %). Uzrok te situacije uglavnom je bila loša kvaliteta tehničkih izvješća korisnika i potreba da se od korisnika pribave dodatni dokazi kojima se potvrđuje postizanje rezultata projekta, kao i činjenica da kašnjenje jednog korisnika utječe na plaćanje cijelog jednokratnog iznosa.	Za pregled situacije krajem 2022. vidjeti odlomak 3.8.15. Zajedničko poduzeće izradilo je 2022. akcijski plan u svrhu poboljšanja financijskog izvješćivanja koje obavljaju korisnici.	Otvoreno

Odgovor Zajedničkog poduzeća

3.8.11. Zajedničko poduzeće prima na znanje opažanje Europskog revizorskog suda te će to pitanje riješiti u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za sljedeću godinu.

3.8.15. Kako je navedeno u godišnjem izvješću za prethodnu godinu, produljenja projekta odobrena su zbog utjecaja pandemije bolesti COVID-19. U nekim su slučajevima korisnici morali revidirati nedostatna tehnička izvješća / rezultate ili dostaviti dodatne dokaze o rezultatima projekta. Slijedom toga, morala su se odgoditi određena privremena i završna plaćanja prema programskom planu Zajedničkog poduzeća u vezi s programom Obzor 2020., no dovršetak programa i dalje je planiran za kraj 2024. Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri ublažila kašnjenja u tehničkim aktivnostima tijekom 2021., koja su potvrđena 2022., Zajedničko poduzeće zajedno sa svojim privatnim članovima provelo je akcijski plan za provedbu plaćanja u iznosu od 36,6 milijuna eura. Taj akcijski plan koji je u provedbi Upravni odbor Zajedničkog poduzeća odobrio je u travnju 2023., a revidiran je u lipnju 2023. Njegov uspjeh ovisi i o tome hoće li se projekatima ostvariti očekivani rezultati u pogledu kvalitete.

3.9. Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

Uvod

3.9.1. Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC), sa sjedištem u Luxembourg, osnovano je u listopadu 2018. na razdoblje do 31. prosinca 2026.⁷³ U srpnju 2021. Vijeće je donijelo novu uredbu o osnivanju kojom je u sklopu višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021. – 2027. razdoblje djelovanja Zajedničkog poduzeća produljeno i kojom su njegove nadležnosti iz tog razdoblja proširene, i to do 31. prosinca 2033.⁷⁴

3.9.2. EuroHPC ima oblik javno-privatnog partnerstva te omogućuje udruživanje resursa EU-a, država sudionica i privatnih članova u svrhu razvoja i uvođenja računalstva visokih performansi u Europi. Članove čine EU, koji predstavlja Komisija, države sudionice i tri privatna člana, koje predstavljaju Europska tehnološka platforma za računalstvo visokih performansi, Udruženje za vrijednost velike količine podataka i Europski konzorcij za kvantnu industriju.

3.9.3. U [tablici 3.9.1.](#) prikazani su ključni podatci o Zajedničkom poduzeću.

Tablica 3.9.1. – Ključni podatci o Zajedničkom poduzeću

	2022.	2021.	Razlika
Raspoloživi proračun za plaćanje (u milijunima eura) ⁽¹⁾	629,9	348,2	81 %
Raspoloživi proračun za preuzimanje obveza (u milijunima eura) ⁽¹⁾	1 374,5	753,4	82 %
Ukupan broj članova osoblja na dan 31. prosinca ⁽²⁾	23	15	53 %

(1) Raspoloživi proračun uključuje neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina koja je Zajedničko poduzeće ponovno unijelo u proračun tekuće godine, namjenske prihode i sredstva preraspodijeljena u sljedeću godinu.

(2) Osoblje uključuje dužnosnike, privremeno i ugovorno osoblje te upućene nacionalne stručnjake.

Izvor: podatci koje je dostavilo Zajedničko poduzeće.

⁷³ Uredba Vijeća (EU) 2018/1488 o osnivanju Zajedničkog poduzeća za europsko računalstvo visokih performansi.

⁷⁴ Uredba Vijeća (EU) 2021/1173 o osnivanju Zajedničkog poduzeća za europsko računalstvo visokih performansi te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1488.

Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

3.9.4. Izmjene u veličini proračuna Zajedničkog poduzeća prikazane u [tablici 3.9.1.](#) ponajprije ovise o fazi provedbe višegodišnjih programa za istraživanja i inovacije koje Zajedničko poduzeće trenutačno provodi. Zajedničko poduzeće započelo je 2022. s provedbom programa Obzor Europa i Digitalna Europa. Proračun za 2022. stoga uključuje proračun za preuzimanje obveza za prve pozive na podnošenje prijedloga i ugovore u okviru tih dvaju programa planirane za 2022. te proračun za plaćanja za povezana plaćanja pretfinanciranja.

Informacije na kojima se temelji izjava o jamstvu

3.9.5. Revizijski pristup Suda, osnova za mišljenje Suda, odgovornosti uprave zajedničkog poduzeća EuroHPC i osoba zaduženih za upravljanje te odgovornosti revizora za reviziju računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija opisani su odjeljku 3.1. Potpis na stranici [155.](#) sastavni je dio mišljenja.

Izjava o jamstvu koju Sud upućuje Europskom parlamentu i Vijeću – izvješće neovisnog revizora

Mišljenje

3.9.6. Sud je obavio reviziju:

- (a) računovodstvene dokumentacije zajedničkog poduzeća EuroHPC, koja se sastoji od financijskih izvještaja⁷⁵ i izvješća o izvršenju proračuna⁷⁶ za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022., te
- (b) zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s tom računovodstvenom dokumentacijom, u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

⁷⁵ Financijski izvještaji sastoje se od bilance, izvještaja o financijskom rezultatu, izvještaja o novčanom toku, izvještaja o promjenama u neto imovini te kratkog prikaza važnih računovodstvenih politika, kao i drugih bilješki s pojašnjenjima.

⁷⁶ Izvješća o izvršenju proračuna sastoje se od izvješća koja objedinjuju sve proračunske operacije i bilješki s pojašnjenjima.

Pouzdanost računovodstvene dokumentacije

Mišljenje o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije

3.9.7. Prema mišljenju Suda računovodstvena dokumentacija zajedničkog poduzeća EuroHPC za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2022. te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije. Ta se pravila temelje na međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima za javni sektor.

Zakonitost i pravilnost transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

Prihodi

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.9.8. Prema mišljenju Suda prihodi povezani s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća EuroHPC za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakoniti i pravilni.

Plaćanja

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.9.9. Prema mišljenju Suda plaćanja povezana s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća EuroHPC za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakonita i pravilna.

3.9.10. Opažanjima u nastavku ne dovodi se u pitanje mišljenje Suda.

Opažanja o proračunskom upravljanju

Nedostatne informacije o doprinosima članova na razini programa

3.9.11. U godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2022. postoje znatne razlike u iznosima doprinosa priznatih po kategoriji člana (EU i privatni članovi). Tomu je uzrok činjenica da se novčani doprinosi EU-a potvrđuju i priznaju pri njihovu plaćanju zajedničkim poduzećima na početku provedbe projekta, no doprinosi u naravi članova priznaju se tek nakon potvrde nastalih i prijavljenih troškova provedbe projekta. Razlika između priznatog iznosa novčanih doprinosa s jedne te doprinosa u naravi s druge strane nije na optimalan način uzeta u obzir u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkih poduzeća za 2022. jer u njoj nisu iznesene informacije o pravnim obvezama zajedničkih poduzeća na kraju godine u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora.

3.9.12. Zajedničko poduzeće u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2022. nije objavilo važne informacije u pogledu doprinosa članova na razini programa, koje su relevantne za potpunu komunikaciju u vezi s postignućima Zajedničkog poduzeća do kraja godine. Konkretno, Zajedničko poduzeće nije usporedilo doprinose koje je u okviru svakog od programa primilo do kraja godine od svake kategorije člana sa zakonskim ciljnim vrijednostima u pogledu doprinosa koje su postavljene za pojedini program.

3.9.13. Sud u odlomcima u nastavku iznosi tablicu s pregledom postignuća u pogledu doprinosa članova tijekom 2022. po programima.

Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

Provedba programa Obzor 2020. i Instrumenta za povezivanje Europe 1 (CEF 1)

3.9.14. U [tablici 3.9.2.](#) prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za programe Obzor 2020 i CEF 1 u usporedbi s razinom doprinosa članova (novčanih i u naravi) koji su priznati kao potvrđeni i prijavljeni na kraju 2022.

Tablica 3.9.2. – Doprinosi članova za programe Obzor 2020. i CEF 1 (u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju)				Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)				
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Dodatne aktivnosti ⁽²⁾	Sveukupno	U gotovini	U naravi, potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	U naravi za dodatne aktivnosti	Sveukupno
EU (GU CNECT) ⁽¹⁾	526,0	10,0	—	536,0	377,0	—	—	—	377,0
Države sudionice ⁽³⁾	476,0	10,0	—	486,0	124,8	0,0	38,0	—	162,8
Privatni članovi ⁽³⁾	420,0	2,0	—	422,0	0,0	0,0	11,0	—	11,0
Sveukupno	1 422,0	22,0	—	1 444,0	501,8	0,0	49,0	—	550,8

(1) Financijski doprinosi EU-a uključuju 100 milijuna eura iz programa CEF1.

(2) Dodatne aktivnosti nisu obuhvaćene opsegom revizije koju provodi Sud.

(3) U novoj uredbi o osnivanju stavljena je izvan snage obveza prema kojoj su države sudionice i privatni članovi trebali dati doprinos podmirivanju administrativnih troškova.

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbu o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

Privatni članovi neće dostići svoje minimalne ciljne vrijednosti doprinosa do kraja provedbe programa

3.9.15. Kako bi se dobila potpuna predodžba o postignućima Zajedničkog poduzeća u pogledu programa Obzor 2020. i CEF 1, potrebno je uzeti u obzir i trenutačnu razinu operativnih obveza njegovih članova u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora. Do kraja 2022. Zajedničko poduzeće u potpunosti je preuzelo obveze u iznosu od 526 milijuna eura, koliko iznosi maksimalni operativni doprinos EU-a za sklopljene sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovore u okviru programa Obzor 2020. i CEF 1. Od toga su za isplatu u narednim godinama preostala otprilike 266,3 milijuna eura (ili 50,6 %) za projekte koji još nisu dovršeni.

3.9.16. Do kraja 2022. države sudionice potpisale su ugovorne obveze u iznosu od 447,3 milijuna eura za aktivnosti Zajedničkog poduzeća u okviru programa Obzor 2020. i CEF 1. U vezi s tim obvezama prijavile su financijske doprinose Zajedničkom poduzeću u iznosu od 124,8 milijuna eura za predeksaskalarna superračunala koje je nabavilo samo zajedničko poduzeće i doprinose u naravi u iznosu od 38 milijuna eura povezane s operativnim troškovima subjekata domaćina. Osim toga, države sudionice ugovarateljima zaduženim za petaskalarna superračunala, koje zajednički nabavljaju Zajedničko poduzeće i države sudionice, izravno su isplatile 48,2 milijuna eura. Preostala razlika između preuzetih obveza i prijavljenih doprinosa proizlazi iz toga što države sudionice priznaju i prijavljuju svoje troškove Zajedničkom poduzeću tek pri zaključenju projekata u okviru programa Obzor 2020. kojima pružaju potporu.

Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

3.9.17. Međutim, do kraja 2022. doprinosi u naravi za projekte u okviru programa Obzor 2020. za koje su privatni članovi preuzeli obveze i koje su prijavili iznosili su samo 11 milijuna eura, što je znatno manje od 420 milijuna eura, tj. minimalne ciljane vrijednosti postavljene u uredbi o osnivanju Zajedničkog poduzeća koju privatni članovi trebaju dostići do kraja provedbe programa. Sud je utvrdio da se mehanizmima financiranja koje Zajedničko poduzeće trenutačno primjenjuje za svoje aktivnosti financirane bespovratnim sredstvima privatnim članovima omogućuje osiguravanje doprinosa u naravi za samo jednu vrstu projekta (inovacijski projekti, i to 30 % troškova projekata). Ti mehanizmi financiranja stoga nisu doveli do razine doprinosa privatnih članova u naravi za program Obzor 2020. koja je utvrđena u uredbi o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

Provedba programa Obzor Europa i Digitalna Europa te Instrumenta za povezivanje Europe 2 (CEF 2)

3.9.18. U [tablici 3.9.3.](#) prikazan je pregled ciljnih vrijednosti doprinosa članova Zajedničkog poduzeća za istraživačke programe u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. u usporedbi s razinom priznatih doprinosa članova (novčanih i u naravi) na kraju 2022.

Tablica 3.9.3. – Doprinosi članova za programe Obzor Europa, Digitalna Europa i CEF 2 (u milijunima eura)

Članovi	Doprinos članova (u skladu s uredbom o osnivanju)			Doprinos članova (stanje na dan 31. 12. 2022.)			
	Operativne aktivnosti	Administrativni troškovi	Sveukupno	U gotovini	U naravi ⁽²⁾ , potvrđeno	U naravi, prijavljeno, nepotvrđeno	Sveukupno
EU (GU CNECT) ⁽¹⁾	2 989,3	92,0	3 081,3	338,0	—	—	338,0
Države sudionice	2 989,3	0,0	2 989,3	63,2	0,0	0,0	63,2
Privatni članovi	900,0	0,0	900,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sveukupno	6 878,6	92,0	6 970,6	401,2	0,0	0,0	401,2

(1) Financijski doprinosi EU-a sastoje se od (a) do 900 milijuna eura za program Obzor Europa; (b) do 1 981,3 milijuna eura za program Digitalna Europa; (c) do 200 milijuna eura za program CEF2.

(2) Sastoji se isključivo od doprinosa u naravi za operativne aktivnosti (DNOA).

Izvor: Sud, na temelju podataka koje je dostavilo Zajedničko poduzeće i uredbi o osnivanju Zajedničkog poduzeća.

3.9.19. Vijeće je u srpnju 2021. donijelo novu uredbu o osnivanju zajedničkog poduzeća EuroHPC. U skladu s tom uredbom Zajedničko poduzeće dužno je provesti projekte u vrijednosti od 7 milijardi eura, od čega bi 3 milijarde eura trebale osigurati države sudionice, a 900 milijuna eura privatni članovi, i to u obliku novčanih doprinosa i doprinosa u naravi. Radi se o znatnom povećanju u odnosu na prethodni VFO, u kojem je Zajedničko poduzeće bilo dužno provesti projekte u vrijednosti od oko 1,4 milijardi eura (vidjeti [tablicu 3.9.2.](#)). Budući da mehanizmi financiranja koje Zajedničko poduzeće primjenjuje (vidjeti odlomak [3.9.17.](#)) ostaju

Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

isti za VFO za razdoblje 2021. – 2027., postoji velik rizik od toga da Zajedničko poduzeće neće dostići ciljne vrijednosti za doprinose privatnih članova iz nove uredbe u osnivanju.

Dugotrajan proces nabave superračunala uzrokovao je kašnjenja i nisku stopu izvršenja operativnog proračuna za 2022.

3.9.20. Dugotrajan proces Zajedničkog poduzeća za nabavu superračunala znatno je utjecao na izvršenje operativnog proračuna. Stopa izvršenja operativnih odobrenih sredstava za preuzimanje obveza iznosila je 79 %, a stopa izvršenja operativnih odobrenih sredstava za plaćanje 24 %. Niža stopa izvršenja proračuna za preuzimanje obveza za operativne aktivnosti proizašla je iz činjenice da Zajedničko poduzeće nije moglo preuzeti važnu globalnu obvezu povezanu sa sporazumom o smještaju eksaskalnog računala zbog kašnjenja u pregovaračkom procesu s državom sudionicom i konzorcijem domaćinom. Glavni razlozi za nisku stopu izvršenja proračuna za operativna plaćanja bili su sljedeći: kašnjenja u dovršetku predeksaskalarnih superračunala zbog kojih je spriječena isplata međuplaćanja povezanih s bespovratnim sredstvima Zajedničkog poduzeća za poslovanje, kašnjenja u nabavi u vezi sa superračunalima zbog kojih je spriječena isplata povezanih plaćanja pretfinanciranja, odgoda poziva na podnošenje prijedloga u vezi s hiperpovezivošću u okviru programa CEF 2 za 2023. zbog potrebe za studijom predizvedivosti i kašnjenja u podnošenju zahtjeva za povrat troškova korisnika za tekuće istraživačke aktivnosti.

Niska stopa izvršenja administrativnog proračuna za 2022.

3.9.21. Tijekom 2022. Zajedničko poduzeće izvršilo je samo 45 % svojih administrativnih odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i 37 % administrativnih odobrenih sredstava za plaćanje. Glavni razlozi niskih stopa izvršenja bile su činjenice da Zajedničko poduzeće nije moglo ostvariti svoj ambiciozni plan zapošljavanja za 2022. te da pri planiranju svojeg proračuna za 2022. nije u dovoljnoj mjeri uzelo u obzir preraspodjelu znatnog iznosa neiskorištenih odobrenih sredstava za plaćanje iz prethodnih godina.

Opažanja o upravljačkim i kontrolnim sustavima

3.9.22. Kad je riječ o rashodima koji se sufinanciraju u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa, za provođenje *ex post* revizija odgovorna je Zajednička služba za reviziju koja djeluje u sklopu Komisijina GU-a RTD. Za sufinancirane rashode u okviru programa Obzor 2020. (poravnanja i završna plaćanja) Zajedničko poduzeće prijavilo je reprezentativnu stopu pogreške od 2,3 % i stopu preostale pogreške od 1,9 %⁷⁷. Sustavom unutarnje kontrole

⁷⁷ Konsolidirano godišnje izvješće o radu zajedničkog poduzeća EuroHPC za 2022., poglavlje 4.1.

Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

Zajedničkog poduzeća još nisu predviđene posebne *ex post* revizije za sufinancirane rashode za nabavu superračunala u okviru CEF-a. Za program Obzor Europa *ex post* revizije tek se trebaju provesti jer se prva međuplaćanja očekuju tek 2024.

3.9.23. Radi procjene kontrola Zajedničkog poduzeća u pogledu operativnih plaćanja Sud je proveo reviziju nasumično odabranih plaćanja u okviru programa Obzor 2020. izvršenih 2022. na razini krajnjih korisnika⁷⁸. U jednom slučaju Sud je utvrdio nemjerljivi sistemski nedostatak u korisnikovu sustavu za evidentiranje radnog vremena.

Opažanja o ostalim pitanjima

Zajedničko poduzeće nije dostiglo svoju ciljnu vrijednost u pogledu zapošljavanja za 2022.

3.9.24. Kako bi u novom VFO-u za razdoblje 2021. – 2027. iskoristilo sredstva u iznosu od oko 7 milijardi eura, Zajedničkom poduzeću krajem 2021. stavljeno je na raspolaganje 39 dodatnih radnih mjesta koje je trebalo popuniti do 2023. (30 do kraja 2022. i još devet do kraja 2023.) Međutim, do kraja 2023. Zajedničko poduzeće povećalo je broj svojeg osoblja s 15 na 23. Na temelju postupaka zapošljavanja pokrenutih 2022. do sredine 2023. zaposlilo je još 12 članova osoblja. Postupak zapošljavanja za rukovodeći položaj voditelja odjela za strategiju i upravljanje pokrenut je tek krajem 2022., a za rukovodeći položaj voditelja administrativnih i financijskih poslova tek u prvoj polovici 2023.

3.9.25. Komisijina Služba za unutarnju reviziju provela je 2022. ograničenu provjeru upravljanja ljudskim resursima u Zajedničkom poduzeću. Kad je riječ o planiranju zapošljavanja, u izvješću o provjeri stoji da je Zajedničkom poduzeću nedostajala dokumentirana analiza potreba za resursima na temelju pouzdane *ex ante* procjene radnog opterećenja u svrhu boljeg utvrđivanja prioriteta za planirana zapošljavanja. Zajedničko poduzeće je kao odgovor u prosincu 2022. izradilo akcijski plan, koji je Služba za unutarnju reviziju smatrala prikladnim.

3.9.26. Zajedničko poduzeće nije dostiglo svoju ciljnu vrijednost zapošljavanja 30 novih članova osoblja do kraja 2022., uključujući za dva ključna rukovodeća položaja, te i dalje zaostaje kad je riječ o dostizanju ciljne vrijednosti u pogledu zapošljavanja 39 novih članova osoblja do kraja 2023.

⁷⁸ Kad je riječ o transakcijama isplate bespovratnih sredstava ispitanima na razini korisnika, prag za mjerljive pogreške iznad kojeg ih se mora prijaviti iznosi 1 % troškova obuhvaćenih revizijom.

Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

3.9.27. Pregled korektivnih mjera poduzetih kao odgovor na opažanja Suda iz prijašnjih godina nalazi se u *Prilogu*.

Prilog – Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
1	2020.	Do kraja 2020. Zajedničko poduzeće nije osmislilo pouzdane postupke za potvrđivanje i ovjeravanje doprinosa u naravi niti uspostavilo odgovarajući računovodstveni postupak za priznavanje tih doprinosa u naravi. Zbog takve situacije Zajedničko poduzeće ne može upravljati dostizanjem minimalne razine doprinosa u naravi niti to dostizanje može pratiti i izvješćivati o njemu.	Tijekom 2022. Zajedničko poduzeće nije davalo prednost provedbi postupaka ovjeravanja i računovodstvenih postupaka u vezi s doprinosima u naravi jer su oni potrebni tek u trenutku u kojem se dovrše tekući projekti u okviru programa Obzor 2020.	Otvoreno
2	2021.	Od siječnja 2016. zajednička poduzeća trebaju u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje uplaćivati dio doprinosa poslodavca. Budući da Komisija nije niti predvidjela te rashode u proračunima zajedničkih poduzeća niti službeno zatražila uplate, EuroHPC još nije uplatio te doprinose.	EuroHPC uplatio je relevantni doprinos poslodavca za 2022. u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje na temelju računa koje je izdala Komisija. Izračun godišnjeg	Zaključeno

Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
		U skladu s Pravilnikom o osoblju ⁷⁹ i Komisijinim smjernicama godišnji doprinos poslodavca za svako zajedničko poduzeće trebao bi se izračunati kao postotak prihoda koje ne financira EU u odnosu na ukupne prihode zajedničkog poduzeća. Taj postotni udio za EuroHPC iznosi 41,2 % Međutim, u statutu EuroHPC-a utvrđeno je da bi EU trebao snositi 100 % njegovih administrativnih troškova. Zbog postojanja tih suprotstavljenih zakonskih odredbi dolazi do rizika od različitih interpretacija koje mogu dovesti do nejednakih financijskih učinaka.	doprinosa temeljio se na Komisijinim smjernicama. Predmetno opažanje stoga se smatra zaključenim. Daljnje mjere u pogledu suprotstavljenih zakonskih odredbi nisu obuhvaćene nadležnostima Zajedničkog poduzeća.	
3	2021.	Do kraja 2021. privatni članovi prijavili su tek 4,2 milijuna eura doprinosa u naravi. Stoga postoji velik rizik od toga da Zajedničko poduzeće do kraja provedbe projekata financiranih bespovratnim sredstvima neće dostići ciljnu vrijednost od 420 milijuna eura za doprinose privatnih članova postavljenu u uredbi o osnivanju Zajedničkog poduzeća.	Do kraja 2022. iznos doprinosa privatnih članova povećao se samo na 11 milijuna eura (vidjeti odlomke 3.9.15. – 3.9.17.).	Otvoreno
4	2021.	Kad je riječ o raspoloživom proračunu Zajedničkog poduzeća za 2021. za operativne projekte, stopa izvršenja za operativna odobrena sredstva za preuzimanje obveza (glava III.) iznosila je 2 %, a za operativna odobrena sredstva za plaćanje 47 %. Do te vrlo niske stope izvršenja odobrenih sredstava za preuzimanje obveza došlo je ponajprije zbog zakašnjelog početka djelovanja	Tijekom 2022. dugotrajan proces Zajedničkog poduzeća za nabavu superračunala znatno je utjecao na izvršenje	Otvoreno

⁷⁹ Članak 83.a.

Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
		Zajedničkog poduzeća u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. u srpnju 2021. te prijenosa financijskih sredstava Komisije i država sudionica Zajedničkom poduzeću u iznosu od 700 milijuna eura u prosincu 2021. Niskoj stopi izvršenja doprinijela su i kašnjenja subjekata domaćina te problemi s opskrbom ključnim komponentama.	operativnog proračuna (vidjeti odlomak 3.9.20.).	
5	2020., 2021.	Kad je riječ o administrativnim odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza i za plaćanje (glave I. i II.), Zajedničko poduzeće pri planiranju svojeg administrativnog proračuna nije u dovoljnoj mjeri uzelo u obzir preraspodjelu znatnog iznosa neiskorištenih odobrenih sredstava za plaćanje iz prethodnih godina. Nadalje, govoreći o svim proračunskim glavama, preraspodijeljena proračunska sredstva iz prethodnih godina nisu iskorištena prije nego što je započela uporaba novih odobrenih sredstava za predmetnu godinu.	Ta se situacija 2022. nije promijenila (vidjeti odlomak 3.9.21.).	Otvoreno
6	2020., 2021.	Zajedničko poduzeće izradilo je 2020. akcijski plan kako bi tijekom 2021. provelo preostale mjere u vezi sa 17 načela unutarnje kontrole iz Komisijina okvira za unutarnju kontrolu. Međutim, zbog nedostatka ključnog administrativnog osoblja Zajedničko poduzeće još uvijek nije odobrilo nekoliko važnih mjera unutarnje kontrole u rokovima utvrđenima u svojem akcijskom planu za 2021. Zbog tih se kašnjenja povećao rizik u pogledu unutarnje kontrole Zajedničkog poduzeća za 2021.	Provedba akcijskog plana iz 2020. do kraja 2022. još uvijek nije bila dovršena. Tijekom 2023. zaposlen je službenik za internu kontrolu koji trenutačno nagleda taj postupak.	Otvoreno

Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
7	2021.	Komisija nije procijenila dodatne potrebe za resursima u svrhu uvođenja planiranog sustava za središnje upravljanje financijskim doprinosima niti su te potrebe uključene u početne procjene kadrovskih resursa Zajedničkog poduzeća za provedbu njegova novog istraživačkog i inovacijskog programa.	Mjere su izvan nadležnosti Zajedničkog poduzeća.	Zaključeno
8	2020., 2021.	Nesigurna kadrovska situacija u Zajedničkom poduzeću koju je Sud utvrdio 2020. dodatno se pogoršala. U skladu s novom uredbom o osnivanju donesenom u srpnju 2021. Zajedničko poduzeće znatno je prošireno i morat će u okviru novog VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. potrošiti više od 7 milijardi eura. U tu svrhu do 2023. treba zaposliti dodatnih 39 članova osoblja. Budući da je Zajedničko poduzeće na kraju 2021. imalo samo 15 članova osoblja (četiri člana privremenog osoblja i 11 ugovornih djelatnika), suočava se s velikim poteškoćama u pogledu ljudskih resursa u vezi s upravljanjem tim novim postupcima zapošljavanja, povrh pitanja u vezi s administrativnim i operativnim procesima koje tek treba uspostaviti. Naposlijetku, visok udio ugovornog osoblja može dovesti do znatne fluktuacije osoblja u bliskoj budućnosti, čime se dodatno povećava pritisak u nesigurnoj situaciji Zajedničkog poduzeća u pogledu osoblja.	Do kraja 2022. Zajedničko poduzeće zaposlilo je dodatnih osam članova osoblja, no nije dostiglo svoju ciljnu vrijednost zapošljavanja 30 novih članova do tog roka. Stoga u velikoj mjeri zaostaje kad je riječ o dostizanju ciljne vrijednosti u pogledu zapošljavanja 39 novih članova osoblja do kraja 2023. (vidjeti odlomke 3.9.24. – 3.9.26.). Udio ugovornog osoblja ostao je na visokoj razini i iznosio 70 % na kraju 2022.	Otvoreno

Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
9	2020., 2021.	Zajedničko poduzeće još nije pokrenulo postupak zapošljavanja za položaj voditelja administrativnih i financijskih poslova. Osim toga, pripremne i upravljačke radnje u vezi sa svim velikim infrastrukturnim projektima obavljao je samo jedan iskusni projektni službenik Zajedničkog poduzeća, a jedan drugi iskusni službenik upravljao je svim mjerama povezanim s pozivima na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa. Nedostatak ključnog osoblja mogao bi negativno utjecati na kontinuitet poslovanja Zajedničkog poduzeća i ostvarivanje njegovih ciljeva s obzirom na nužnost zapošljavanja visokokvalificiranog osoblja s vrlo specifičnim znanjem.	Postupak zapošljavanja za rukovodeći položaj voditelja odjela za strategiju i upravljanje pokrenut je tek krajem 2022., a za rukovodeći položaj voditelja administrativnih i financijskih poslova tek u prvoj polovici 2023. (vidjeti odlomke 3.9.24. – 3.9.26.).	Otvoreno

Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi (EuroHPC)

Odgovor Zajedničkog poduzeća

3.9.11. Zajedničko poduzeće EuroHPC prima na znanje opažanje Revizorskog suda i razmotrit će to pitanje u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za sljedeću godinu.

3.9.21. Zajedničko poduzeće EuroHPC želi naglasiti da je kasno donošenje nove uredbe o osnivanju onemogućilo postizanje ambicioznog plana zapošljavanja.

3.9.23. Zajedničko poduzeće EuroHPC provelo je sljedeće mjere ublažavanja. Zatražio je da korisnik ubuduće dostavi detaljne dokaze o upravljanju ljudskim resursima i ugovorima o osoblju za sve projekte kad je potrebno periodično izvješćivanje, zatim da u okviru završnog plaćanja izvrši povrat sredstava, odnosno razliku između prijavljenih i dokumentiranih napora te da, ako to bude potrebno, provede dodatne provjere.

**Zajedničko poduzeće koje djeluje u
okviru Euratoma**

3.10. Europsko zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije (F4E)

Uvod

3.10.1. Europsko zajedničko poduzeće za međunarodni termonuklearni eksperimentalni reaktor (ITER) i razvoj **energije fuzije (F4E)** osnovano je u travnju 2007. na razdoblje od 35 godina⁸⁰. Jedna je od glavnih zadaća Zajedničkog poduzeća pružati doprinos Europske zajednice za atomsku energiju (Euratom) Međunarodnoj organizaciji za energiju fuzije ITER (ITER-IO), koja je zadužena za provedbu projekta ITER. Iako su glavna fuzijska postrojenja u Cadaracheu u Francuskoj, sjedište Zajedničkog poduzeća nalazi se u Barceloni.

3.10.2. Članove osnivače čine Euratom, koji predstavlja Komisija, i države članice Euratoma.

3.10.3. U **tablici 3.10.1.** prikazani su ključni podatci o Zajedničkom poduzeću.

Tablica 3.10.1. – Ključni podatci o Zajedničkom poduzeću

	2022.	2021.	Razlika
Raspoloživi proračun za plaćanje (u milijunima eura) ⁽¹⁾	844,0	764,8	10 %
Raspoloživi proračun za preuzimanje obveza (u milijunima eura) ⁽¹⁾	981,2	1 069,9	-8 %
Ukupan broj članova osoblja na dan 31. prosinca ⁽²⁾	436	441	-1 %

(1) Raspoloživi proračun uključuje neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina koja je Zajedničko poduzeće ponovno unijelo u proračun tekuće godine, namjenske prihode i sredstva preraspodijeljena u sljedeću godinu.

(2) Osoblje uključuje dužnosnike, privremeno i ugovorno osoblje te upućene nacionalne stručnjake.

Izvor: podatci koje je dostavilo Zajedničko poduzeće.

Informacije na kojima se temelji izjava o jamstvu

3.10.4. Revizijski pristup Suda, osnova za mišljenje Suda, odgovornosti uprave zajedničkog poduzeća F4E i osoba zaduženih za upravljanje te odgovornosti revizora za reviziju računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija opisani su odjeljku 3.1. Potpis na stranici **155.** sastavni je dio mišljenja.

⁸⁰ Odluka Vijeća 2007/198/Euratom o osnivanju Europskog zajedničkog poduzeća za ITER i razvoj energije fuzije i davanju povlastica tom poduzeću.

Izjava o jamstvu koju Sud upućuje Europskom parlamentu i Vijeću – izvješće neovisnog revizora

Mišljenje

3.10.5. Sud je obavio reviziju:

- (a) računovodstvene dokumentacije zajedničkog poduzeća F4E, koja se sastoji od financijskih izvještaja⁸¹ i izvješća o izvršenju proračuna⁸² za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022., te
- (b) zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s tom računovodstvenom dokumentacijom, u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Pouzdanost računovodstvene dokumentacije

Mišljenje o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije

3.10.6. Prema mišljenju Suda računovodstvena dokumentacija zajedničkog poduzeća F4E za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2022. te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije. Ta se pravila temelje na međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima za javni sektor.

⁸¹ Financijski izvještaji sastoje se od bilance, izvještaja o financijskom rezultatu, izvještaja o novčanom toku, izvještaja o promjenama u neto imovini te kratkog prikaza važnih računovodstvenih politika, kao i drugih bilješki s pojašnjenjima.

⁸² Izvješća o izvršenju proračuna sastoje se od izvješća koja objedinjuju sve proračunske operacije i bilješki s pojašnjenjima.

Zakornost i pravilnost transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

Prihodi

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.10.7. Prema mišljenju Suda prihodi povezani s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća F4E za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakoniti i pravilni.

Plaćanja

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

3.10.8. Prema mišljenju Suda plaćanja povezana s računovodstvenom dokumentacijom zajedničkog poduzeća F4E za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim su značajnim aspektima zakonita i pravilna.

Posebna napomena

3.10.9. Ne dovodeći u pitanje mišljenje izraženo u odlomcima **3.10.6.** – **3.10.8.**, Sud skreće pozornost na odlomke **3.10.12.** – **3.10.14.**, u kojima se navodi da se u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji zajedničkog poduzeća F4E za 2022. prikazuje njegova procjena iznosa ukupnih troškova za dovršetak ispunjavanja obveza za projekt ITER („procjena na završetku projekta”), koji doseže 19,1 milijardu eura (u vrijednostima iz 2022.). Međutim, ta procjena za 2022. još uvijek se temelji na pretpostavkama o ključnim etapama i troškovima iz 2016. te će se znatno izmijeniti nakon što se dovrše novi temeljni plan i zahtjevi za projekt ITER te ih zatim odobri Vijeće ITER-a i o njima se formalno izvijesti Zajedničko poduzeće.

3.10.10. Sud skreće pozornost na točku (d) „Uvoda” godišnje računovodstvene dokumentacije „Učinak međunarodnog stanja”, u kojoj se opisuje učinak pandemije bolesti COVID-19 i ratne agresije na Ukrajinu na aktivnosti F4E-a.

3.10.11. Opažanjima u nastavku ne dovodi se u pitanje mišljenje Suda.

Opažanja o procjeni troškova na završetku za projekt ITER

3.10.12. Na temelju trenutnog temeljnog plana za projekt ITER iz studenoga 2016. procjena koju je Zajedničko poduzeće iznijelo za svoje ukupne troškove dovršetka ispunjavanja obveza za taj projekt (procjena na završetku projekta) uključuje njegove troškove faze izgradnje i operativne faze do 2035., kao i faze stavljanja izvan pogona i deaktivacije do 2042. Krajem 2022. Zajedničko poduzeće procijenilo je te ukupne troškove na 19,1 milijardu eura (u vrijednostima iz 2022.). Taj iznos obuhvaća ukupna plaćanja izvršena do kraja 2022. koja su dosegla 9,2 milijarde eura i procjenu iznosa budućih plaćanja, koja iznosi 9,9 milijardi eura (u vrijednostima iz 2022.).

3.10.13. Na 31. sastanku Vijeća ITER-a u studenome 2022. dogovoreno je ažuriranje temeljnog plana. Na 32. sastanku, održanom 21. i 22. lipnja 2023., Vijeće ITER-a zatražilo je od glavnog direktora projekta ITER da 2024. podnese prijedlog ažuriranog temeljnog plana za projekt za koji će se obaviti pregled i donijeti odluka o odobrenju.

3.10.14. Zbog dugotrajnog procesa ažuriranja trenutnog temeljnog plana za projekt ITER iz 2016. dugoročne planske procjene, koje su objavljene u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2022. (uključujući procjenu na završetku projekta), i dalje se temelje na pretpostavkama o ključnim etapama i troškovima iz 2016. Međutim, te procjene znatno će se izmijeniti nakon što se dovrše novi temeljni plan i zahtjevi za projekt ITER te ih zatim odobri Vijeće ITER-a i o njima se formalno izvijesti zajedničko poduzeće F4E.

Opažanja o proračunskom upravljanju

Izvršenje operativnog proračuna za 2022.

3.10.15. Tijekom 2022. Zajedničko poduzeće izvršilo je 72 % svojeg proračuna za preuzimanje obveza i 91 % svojeg proračuna za plaćanja. Međutim, smanjilo je proračun za operativna plaćanja za 92 milijuna eura donijevši izmijenjeni proračun. Osim toga, prenijelo je iznos od 9,5 milijuna eura iz svojeg proračuna za operativna plaćanja u administrativni proračun (plaće) u svrhu financiranja obveza prema Komisiji u vezi s mirovinskim fondom.

3.10.16. Niske stope izvršenja bile su rezultat usporavanja operativnih aktivnosti na razini ITER-IO-a i razini Zajedničkog poduzeća, uglavnom zbog posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19, ratne agresije na Ukrajinu i nedavnih problema s tehničkim dizajnom u vezi s trenutnom fazom sastavljanja projekta ITER.

Nedostatci u izvršenju administrativnog proračuna za 2022.

3.10.17. Administrativni proračun zajedničkog poduzeća F4E sastoji se od neodvojenih odobrenih sredstava. Kao rezultat toga, administrativne obveze preuzete na temelju administrativnih ugovora i ugovornih obveza za koje plaćanja do kraja godine nisu izvršena mogu se prenijeti za plaćanje u sljedećoj godini.

3.10.18. Krajem 2022. stopa izvršenja proračuna za administrativne rashode (glava II.) za predmetnu godinu bila je niska te je iznosila 63 %. Istodobno je stopa storniranja preuzetih obveza prenesenih iz prethodne godine bila visoka te je prosječno iznosila 20 %.

Opažanja o upravljačkim i kontrolnim sustavima

Nestabilnost na razini višeg rukovodstva

3.10.19. Do kraja 2022. došlo je do znatnih promjena u pogledu višeg rukovodstva Zajedničkog poduzeća. Zbog odlaska njegova direktora u lipnju 2022. i činjenice da je voditelj njegove službe za širi pristup u rujnu 2022. imenovan glavnim direktorom ITER-IO-a došlo je do promjena na četirima višim rukovodećim položajima u Zajedničkom poduzeću od njih sedam. Tijekom 2022. tri radna mjesta u višem rukovodstvu, uključujući mjesto direktora, privremeno su popunjena internim premještajima te je još jedno popunjeno nedavno zaposlenim osobljem. Nadalje, dva viša rukovoditelja (voditelj komercijalne službe i voditelj službe za program ITER) do kolovoza 2023. otišla su u mirovinu. To stanje dovodi do povećanog rizika za dobro upravljanje zajedničkim poduzećem F4E i kontinuitet njegova poslovanja u razdoblju u kojem će iskusni viši rukovoditelji biti potrebni kako bi se proveli novi temeljni planovi za ITER, koji će imati važan utjecaj na aktivnosti Zajedničkog poduzeća i čije se odobrenje očekuje tijekom 2024.

Nedostatci u sustavu Zajedničkog poduzeća za upravljanje rizikom

3.10.20. Unatoč opsežnim aktivnostima zajedničkog poduzeća F4E u području upravljanja rizikom njegovom najnovijom procjenom rizika nisu bili obuhvaćeni rizici povezani s bitnim događajima, koji su već utvrđeni i koji su utjecali na aktivnosti Zajedničkog poduzeća u drugoj polovici 2022. Među ostalim, radi se o promjenama u višem rukovodstvu, usporavanju operativnih aktivnosti koje je dovelo do niže stope izvršenja proračuna, kašnjenjima u javnoj nabavi te očekivanoj izmjeni temeljnog plana za ITER. Time se dovodi u pitanje pravodobnost i primjerenost odluka koje donose rukovoditelji Zajedničkog poduzeća na najvišim položajima te može doći do negativnih posljedica za dostizanje ključnih etapa njegovih projekata.

Nedostatci u upravljanju ugovorima u Zajedničkom poduzeću

3.10.21. Zajedničko poduzeće sklopilo je 2013. ugovor u vrijednosti od 500 milijuna eura za dizajn, opremanje i stavljanje u upotrebu zgrada u kojima se obavljaju nuklearne i nenuklearne aktivnosti u vezi s projektom ITER. Zajedničko poduzeće i ITER-IO, zbog zabrinutosti u pogledu rastućeg troška dizajna nuklearnih komponenti i usluga opremanja te nezadovoljstva u vezi s izvođačevim napretkom i učinkovitošću u provedbi preostalih radova na zgradama za nenuklearne aktivnosti, u prosincu 2020. donijeli su strateški razvojni plan. U tom planu razmotrene su alternativne strategije javne nabave, kao što su ponovno raspisivanje natječaja za pružanje usluga opremanja, prijenos preostalih radova drugim izvođačima i procjena mogućih posljedica u vezi s troškovima i utvrđivanjem rokova isporuke. U veljači 2021. izvođač radova Zajedničkom poduzeću podnio je zahtjev za nadoknadu troškova dizajna nuklearnih komponenti i usluga opremanja u iznosu od 150 milijuna eura. U rujnu 2021. podnio je još jedan zahtjev, u iznosu od 30 milijuna eura, za preostale radove na zgradama za nenuklearne aktivnosti. Zajedničko poduzeće angažiralo je vanjske pravne stručnjake kako bi analizirali mogućnost primjene alternativnih strategija javne nabave. Na temelju analize rizika i povratnih informacija koje su dostavili pravni stručnjaci direktor Zajedničkog poduzeća sklopio je dogovor s izvođačem za isplatu 75 milijuna eura za troškove dizajna nuklearnih komponenti i usluga opremanja. Zajedničko poduzeće taj je iznos isplatilo krajem 2022. S druge strane, kad je riječ o radovima na zgradama za nenuklearne aktivnosti, Zajedničko poduzeće odlučilo se protiv sklapanja dogovora te je izvođač pokrenuo spor.

3.10.22. Analiza dokumentacije o provedbi ugovora koju je obavio Sud pokazala je da postoje nedostatci u načinu na koje je Zajedničko poduzeće upravljalo tim ugovorom. Konkretno, Zajedničko poduzeće nije na pravilan način procijenilo učinak izmjena ugovora čije je unošenje zatraženo, kao ni značajne izvođačeve neusklađenosti u vezi s izvršenjem ugovora. To je dovelo do različitih interpretacija i neslaganja među strankama kad je riječ o opsegu poslova, rokovima i zahtjevima za projekt. Osim toga, pravni stručnjaci zaključili su da zbog formulacije teksta predmetnih odredbi ugovora Zajedničko poduzeće nije moglo raskinuti taj ugovor kako bi samo izvršilo radove u smanjenom opsegu ili kako bi ugovorilo da radove izvrše drugi izvođači. Zbog toga što izvođač nije pravilno upravljao rokovima i toga što Zajedničko poduzeće nije vodilo evidenciju u vezi s projektom Zajedničko poduzeće nije moglo jasno utvrditi za što je izvođač odgovoran. Ti nedostatci ozbiljno su utjecali na ostvarivanje ciljeva ugovora i, ako se ne otklone, mogu utjecati i na druge operativne aktivnosti Zajedničkog poduzeća kad se uzmu u obzir znatne izmjene tekućih složenih ugovora koje će možda biti potrebne nakon ažuriranja temeljnog plana za projekt ITER.

Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

3.10.23. Pregled korektivnih mjera poduzetih kao odgovor na opažanja Suda iz prijašnjih godina nalazi se u *Prilogu*.

Europsko zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije (F4E)

Prilog – Praćenje mjera poduzetih u pogledu opažanja iz prijašnjih godina

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
1	2019.	Skupina vanjskih stručnjaka svake godine obavlja procjenu Zajedničkog poduzeća. To stručno povjerenstvo utvrdilo je nekoliko problema i rizika na razini višeg rukovodstva i korporativne kulture. Ta bi situacija, ako se ne riješi, mogla negativno utjecati na radnu učinkovitost osoblja.	Opažanja se odnose na godišnje izvješće o procjeni zajedničkog poduzeća F4E za 2019. (osmo godišnje izvješće o procjeni). Zajedničko poduzeće 2022. provelo je preporuke u vezi s izazovima u rukovodstvu.	Zaključeno
2	2019.	Zbog ograničenja u planu radnih mjesta u pogledu statutarnog osoblja Zajedničko poduzeće sve češće angažira ugovorne ili vanjske djelatnike. Broj takvih djelatnika tijekom 2019. već je dosegao oko 62 % statutarnog osoblja Zajedničkog poduzeća. Ta situacija nosi sa sobom znatan rizik za Zajedničko poduzeće u pogledu zadržavanja stručnjaka s ključnim kompetencijama, nejasne kontrole odgovornosti, mogućih sudskih sporova i smanjene učinkovitosti osoblja zbog decentraliziranog upravljanja.	Tijekom 2022. Zajedničko poduzeće osnovalo je radnu skupinu kako bi procijenilo visoku razinu upotrebe vanjskih djelatnika, s ciljem boljeg planiranja i pravdanja potrebe za njima. Osim toga, prema planu radnih mjesta za 2023. statutarno osoblje Zajedničkog poduzeća dopunjeno je otvaranjem 10 dodatnih radnih mjesta za privremene djelatnike i	Otvoreno

Europsko zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije (F4E)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
			<p>prenamjenom 15 radnih mjesta za ugovorne djelatnike u radna mjesta za privremene djelatnike. Utvrđeni rizici uzet će se u obzir u projektu u vezi s vanjskim pružateljem usluga Zajedničkom poduzeću koji se planira dovršiti do kraja 2023. Tijekom te godine Zajedničko poduzeće započelo je i uvođenje radnog mjesta službenika za planiranje radne snage te opće preispitivanje svoje politike ljudskih resursa. Unatoč tomu, zbog vrste projektnih aktivnosti i radnog opterećenja koji su posljedica trenutačnih aktivnosti Zajedničkog poduzeća bit će potrebna znatna podrška vanjskog pružatelja usluga.</p>	

Europsko zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije (F4E)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
3	2021.	<p>Od siječnja 2016. zajednička poduzeća trebaju u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje uplaćivati dio doprinosa poslodavca. Budući da Komisija nije niti predvidjela te rashode u proračunima zajedničkih poduzeća niti službeno zatražila uplate, zajedničko poduzeće F4E još nije uplatilo te doprinose.</p> <p>U skladu s Pravilnikom o osoblju⁸³ i Komisijinim smjericama godišnji doprinos poslodavca za svako zajedničko poduzeće trebao bi se izračunati kao postotak prihoda koje ne financira EU u odnosu na ukupne prihode zajedničkog poduzeća. Taj postotni udio za F4E iznosi oko 20 %. Međutim, relevantnim odredbama statuta Zajedničkog poduzeća utvrđuje se da ukupni iznos doprinosa članova ne smije premašiti 10 % godišnjih administrativnih troškova Zajedničkog poduzeća. Zbog postojanja tih suprotstavljenih zakonskih odredbi dolazi do rizika od različitih interpretacija koje mogu dovesti do nejednakih financijskih učinaka.</p>	<p>Zajedničko poduzeće F4E uplatilo je relevantni doprinos poslodavca za razdoblje 2017. – 2022. u sustav EU-a za mirovinsko osiguranje na temelju računa koje je izdala Komisija. Izračun godišnjeg doprinosa temeljio se na Komisijinim smjericama.</p> <p>Predmetno opažanje stoga se smatra zaključenim. Daljnje mjere u pogledu suprotstavljenih zakonskih odredbi nisu obuhvaćene nadležnostima Zajedničkog poduzeća.</p>	Zaključeno

⁸³ Članak 83.a.

Europsko zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije (F4E)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
4	2021.	Tijekom 2020. i 2021. Zajedničko poduzeće također je bilo predmet redovitih godišnjih procjena vanjskih stručnjaka i intenzivnih unutarnjih revizija u vezi s većinom ključnih područja djelovanja. Provedba korektivnih mjera u svrhu otklanjanja utvrđenih rizika i odgovora na rezultate revizija i procjena dovela je do povećanja administrativnog opterećenja, a nije se moglo dokazati jesu li dodatne kontrole bili učinkovite te je li se njima poboljšao sustav.	Tijekom 2022. nije pokrenuta nova godišnja procjena Zajedničkog poduzeća. Do kraja 2022. zajedničko poduzeće F4E provelo je 50 % preporuka iznesenih u devetoj godišnjoj procjeni i 25 % preporuka iznesenih u desetoj godišnjoj procjeni. Kad je riječ o revizijama koje je nad Zajedničkim poduzećem provela Služba Komisije za unutarnju reviziju, Zajedničko poduzeće provelo je sve otvorene preporuke 2022. osim dviju važnih preporuka koje se odnose na upravljanje projektima i povezane metode, koje je provelo u prvom tromjesečju 2023.	Otvoreno

Europsko zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije (F4E)

Redni broj	Godina opažanja Suda	Opažanje Suda (sažetak)	Poduzete korektivne mjere i/ili drugi relevantni događaji (sažetak)	Stanje u pogledu opažanja Suda (otvoreno/zaključeno)
5	2021.	<p>U studenome 2021. osoblje zajedničkog poduzeća F4E započelo je štrajk. Provedbom unutarnjih i vanjskih procjena upravljanja te nekoliko internih upitnika utvrđeno je da su glavni razlozi narušavanja radnog okruženja Zajedničkog poduzeća bili nedostaci na razini višeg rukovodstva (npr. netransparentno i disfunkcionalno donošenje odluka i izostanak socijalnog dijaloga). Nadalje, nerazmjernom upotrebom vanjskog osoblja povećali su se izazovi i rizici za radno okruženje. Komisija je izjavila da će se godišnja procjena Zajedničkog poduzeća za 2022. odnositi isključivo na pitanja u vezi s upravljanjem ljudskim resursima.</p>	<p>U desetom godišnjem izvješću o procjeni iznesene su dvije preporuke u pogledu upravljanja ljudskim resursima u Zajedničkom poduzeću. Tijekom 2022. upravni odbor Zajedničkog poduzeća odobrio je akcijski plan za njihovu provedbu. Zajedničko poduzeće do lipnja 2023. u potpunosti je provelo prvu preporuku, koja se odnosi na poboljšani profil njegova direktora, te do kraja 2023. planira završiti provedbu druge preporuke, koja se odnosi na jačanje radne snage. Tijekom te godine zajednička radna skupina Zajedničkog poduzeća dovršila je analizu radnog okruženja u Zajedničkom poduzeću i poduzela mjere praćenja u vezi s upitnikom koji se odnosio na procjenu psihosocijalnog rizika.</p>	Otvoreno

Odgovor Zajedničkog poduzeća

3.10.18. F4E želi napomenuti da je prosječna stopa otkazivanja od 20 % administrativnih obveza prenesenih iz 2021. u 2022. uglavnom bila posljedica privremenih obveza. Konačna stopa izvršenja konačnog administrativnog proračuna za 2021. na kraju 2022. iznosila je 98,5 %, slično kao i prethodnih godina.

3.10.19. Treba napomenuti da su vršitelji dužnosti voditelja odjela za provedbu i širi pristup ITER-a te voditelj Odjela za upravljanje projektima viši zaposlenici koji imaju potrebne vještine, znanje i iskustvo za obavljanje svojih dužnosti. Međutim, u svojstvu „vršitelja dužnosti” možda nisu u potpunosti uspjeli odgovoriti na promjene, uzimajući u obzir srednje dugoročnu perspektivu.

3.10.20. Zajedničko poduzeće provodi novi okvir kako bi se olakšala brza konsolidacija na razini sažetka rizika i povećala vidljivost aktivnosti upravljanja rizicima portfelja, o kojima je prvo izvješće predstavljeno višem rukovodstvu F4E-a u lipnju/srpnju 2023.

- Kašnjenja u javnoj nabavi: povezani rizici obuhvaćeni su registrima rizika na razini projekta/programa, a ne na razini funkcije upravljanja javnom nabavom.
- Ponovna uspostava osnovnih konfiguracija Međunarodne organizacije za ITER mogla bi utjecati na isporuku u naravi (projekti Zajedničkog poduzeća F4E) ili novčani doprinos Euratoma Međunarodnoj organizaciji za ITER:
 - Isporuka u naravi trebala bi se evidentirati u registru rizika na razini projekta. Postoje i mogućnosti za smanjenje opsega rizika, tj. „vruća ćelija”.
 - Novčani doprinos Euratoma ITER IO-u: Vlasnik ovog rizika je EURATOM u svojoj ulozi člana Vijeća ITER-a. Taj je rizik također isključen iz „Procjene po završetku” predstavljene upravnom odboru F4E-a.

3.10.22. Zajedničko poduzeće F4E već je poduzelo mjere kako bi osiguralo da se problemi s kojima se suočilo tijekom provedbe ovog ugovora ne ponavljaju. Prije svega, to je bio jedan od prvih⁸⁴ ugovora FIDIC-a sklopljenih u F4E-u, a ta se vrsta ugovora upotrebljava samo u području programa upravljanja nekretninama. Kada je Zajedničko poduzeće postalo svjesno nedostataka u području upravljanja kašnjenjima, ojačalo je ugovorne odredbe novog predloška ugovora. Osim toga, F4E priprema radionicu s osobljem F4E-a uključenim u pravno, komercijalno, tehničko i projektno upravljanje kako bi se dodatno razvila njihova svijest o važnosti pravilnog upravljanja rasporedom u rješavanju varijacija i zahtjeva svih dionika te kako bi se dodatno poboljšale odredbe ugovora, prakse i postupci upravljanja rasporedom. Očekuje se da će se tim

⁸⁴ Ugovori FIDIC-a su ugovori o inženjerstvu kojima se uređuju građevinski projekti. Riječ je o vodećim ugovorima u globalnoj gradnji, a razvija ih i objavljuje Međunarodna federacija konzultantskih inženjera (FIDIC na francuskom), međunarodna organizacija za normizaciju u području građevinske tehnologije i konzultantskog inženjerstva.

Europsko zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije (F4E)

djelovanjem, koje bi se trebalo provesti do kraja 2023., dodatno poboljšati alati Zajedničkog poduzeća za upravljanje rasporedom djelovanja i povećati sredstva dodijeljena za to.

Ovo je izvješće usvojilo IV. revizijsko vijeće, kojim predsjedava član Revizorskog suda Mihails Kozlovs, u Luxembourggu 26. rujna 2023.

Za Revizorski sud

Tony Murphy
predsjednik

Pokrate i skraćeni nazivi

BBI	Zajedničko poduzeće za bioindustriju
CA	Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo
CBE	Zajedničko poduzeće za Europu kao kružno biogospodarstvo
CEF	Instrument za povezivanje Europe
CIC	Zajednički centar za provedbu Komisijina GU-a RTD
Clean H2	Zajedničko poduzeće za čisti vodik
CS	Zajedničko poduzeće „Clean Sky”
DNDA	Doprinosi u naravi za dodatne aktivnosti
DNOA	Doprinosi u naravi za operativne aktivnosti
ECCC	Europski stručni centar za kibersigurnost
ECSEL	Zajedničko poduzeće za elektroničke komponente i sustave
EPPO	Ured europskog javnog tužitelja
EU-Rail	Zajedničko poduzeće za europsku željeznicu
Euratom	Europska zajednica za atomsku energiju
EuroHPC	Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi
F4E	Zajedničko poduzeće „Fuzija za energiju”
FCH	Zajedničko poduzeće za gorivne članke i vodik
FP7	Sedmi okvirni program za istraživanja i tehnološki razvoj (2007. – 2013.)
GH	Zajedničko poduzeće za globalno zdravlje (nasljednik Partnerstva europskih zemalja i zemalja u razvoju u području kliničkih studija)
GU CNECT	Glavna uprava Europske komisije za komunikacijske mreže, sadržaje i tehnologije
GU MOVE	Glavna uprava Komisije za mobilnost i promet
GU RTD	Glavna uprava Komisije za istraživanje i inovacije
IHI	Zajedničko poduzeće za inicijativu za inovativno zdravlje
IMI	Zajedničko poduzeće za inicijativu za inovativne lijekove
ITER	Međunarodni termonuklearni eksperimentalni reaktor (engl. <i>International Thermonuclear Experimental Reactor</i>).
ITER-IO	Međunarodna organizacija za energiju fuzije ITER
KDT	Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije

OLAF	Europski ured za borbu protiv prijevara
S2R	Zajedničko poduzeće „Shift2Rail” (Europska inicijativa za željeznice)
SESAR	Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba
SNS	Zajedničko poduzeće za pametne mreže i usluge
UFEU	Ugovor o funkcioniranju Europske unije
VFO	Višegodišnji financijski okvir

AUTORSKA PRAVA

© Europska unija, 2023.

Politika Europskog revizorskog suda (Sud) o ponovnoj uporabi sadržaja utvrđena je u [Odluci Suda br. 6-2019](#) o politici otvorenih podataka i ponovnoj uporabi dokumenata.

Osim ako je drukčije navedeno (npr. u pojedinačnim napomenama o autorskim pravima), sadržaj Suda koji je u vlasništvu EU-a ima dozvolu [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Stoga je opće pravilo da je ponovna uporaba dopuštena pod uvjetom da se na odgovarajući način navede izvor i naznače eventualne promjene. Osoba koja ponovno upotrebljava sadržaj Suda ne smije izmijeniti izvorno značenje ili poruku. Sud ne snosi odgovornost za posljedice ponovne uporabe.

Ako određeni sadržaj prikazuje osobe čiji je identitet moguće utvrditi, npr. u slučaju fotografija koje prikazuju osoblje Suda, ili ako uključuje djela trećih strana, potrebno je zatražiti dodatno dopuštenje.

U slučaju dobivanja takvog dopuštenja njime se poništava i zamjenjuje prethodno opisano opće dopuštenje i jasno se navode sva ograničenja koja se primjenjuju na uporabu tog sadržaja.

Za uporabu ili reprodukciju sadržaja koji nije u vlasništvu EU-a dopuštenje se po potrebi mora zatražiti izravno od nositelja autorskih prava.

Softver ili dokumenti na koje se primjenjuju prava industrijskog vlasništva, kao što su patenti, žigovi, registrirani dizajn, logotipi i nazivi, nisu obuhvaćeni politikom Suda o ponovnoj uporabi sadržaja.

Na internetskim stranicama institucija Europske unije unutar domene europa.eu dostupne su poveznice na internetske stranice trećih strana. Sud nema nikakvu kontrolu nad njihovim sadržajem te je stoga preporučljivo da provjerite njihove politike zaštite osobnih podataka i autorskih prava.

Upotreba logotipa Suda

Logotip Suda ne smije se upotrebljavati bez prethodne suglasnosti Suda.

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

Ured za publikacije
Europske unije